

အပိုင်း (၃)

သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံ အပိုင်း

အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံ

ဓမ္မာရုံလှိုင်း - မနောဒွါရ-ချာနသမာပတ္တိဝီထိဇယား

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ်	၅၄	၅၄	၅၄	၅၄	၅၄	၅၄
	မ	ပ	ဥ	န	ဂေါ	ဇ (ဈာန်ဇောအကြိမ်များစွာ)
ပထမဈာန်	၁၂	၃၄	၃၄	၃၄	၃၄	၃၄ . . .
ဒုတိယဈာန်	၁၂	၃၄	၃၄	၃၄	၃၄	၃၂ (ဝိတက်+ဝိစာရ ပြုတ်)
တတိယဈာန်	၁၂	၃၄	၃၄	၃၄	၃၄	၃၁ (ဝီတိ-ထပ်ပြုတ်)
စတုတ္ထဈာန်	၁၂	၃၃	၃၃	၃၃	၃၃	၃၁ (သုခပြုတ်-ဥပေက္ခာဝင်)

အကယ်၍ အသင်ယောဂီသူတော်ကောင်းသည် ကသိုဏ်း (၁၀)ပါး သမာပတ် (၈)ပါးတို့ကို ပွားများ ထားပြီးသူ ဖြစ်ပါက ယင်း နာမ်တရားတို့ကို လည်း အောက်ပါဇယားအတိုင်း ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်းပါ။

ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံ
ဓမ္မာရုံလှိုင်း - မနောဒွါရ - ချာနသမာပတ္တိ ဝိထိဇယား

တဒယရုံ မှီရာဝတ္ထုရုပ်	၅၄	၅၄	၅၄	၅၄	၅၄	၅၄ ...
	မ	ပ	ဥ	န	ဂေါ	ဇ ... (ဈာန်ဇော အကြိမ်များစွာ)
ပထမဈာန်	၁၂	၃၄	၃၄	၃၄	၃၄	၃၄ ...
ဒုတိယဈာန်	၁၂	၃၄	၃၄	၃၄	၃၄	၃၂ ... (ဝိတက်+ဝိစာရ ပြုတ်)
တတိယဈာန်	၁၂	၃၄	၃၄	၃၄	၃၄	၃၁ ... (ဝိတိ - ထပ်ပြုတ်)
စတုတ္ထဈာန်	၁၂	၃၃	၃၃	၃၃	၃၃	၃၁ ... (သုခပြုတ် - ဥပေက္ခာဝင်)
အာကာသာနဉ္စာ- ယတနဈာန်	၁၂	၃၃	၃၃	၃၃	၃၃	၃၁ ... (ဥပေက္ခာ - ဧကဂ္ဂတာ)
ဝိညာဏဉ္စာ- ယတနဈာန်	။	။	။	။	။	။ ။
အာကိဉ္စညာ- ယတနဈာန်	။	။	။	။	။	။ ။
နေဝသညာနာသ- ညာယတနဈာန်	။	။	။	။	။	။ ။

ဝိတက် - ဝိစာရ - ဝိတိ

**တတ္ထ ဝိတက္ကဝိစာရနံ ဂူပသမာတိ ဝိတက္ကဿ စ ဝိစာရဿ စာတိ
 ဣမေသံ နိဗ္ဗံ ဂူပသမာ သမတိက္ကမာ၊ ဒုတိယဇ္ဈာနက္ခယော အပါတုဘာဝါတိ
 ဝုတ္တံ ဟောတိ။** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၁၅၁။)

**ပုဗ္ဗဘာဂေ ပရိတမ္ပဥပစာရစိတ္တာနိ သဝိတက္ကသဝိစာရနိ သပ္ပိတိ-
 ကာနိ ...** (အဘိ၊ ၄၊ ၂၂၃၇။)

ဤအထက်ပါ အဋ္ဌကထာကြီးတို့၏ ဖွင့်ဆိုထားတော်မူချက်များအရ

ပရိကံ ဥပစာရ အနုလုံ ဂေါတြဘူ ဟူသော ကာမာဝစရ ဥပစာရသမာဓိဇောတို့၌ ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိတို့ကား ယှဉ်လျက်ပင် ရှိပေသည်။ ဒုတိယဈာန်စသည့် အပ္ပနာဈာန်သမာဓိတို့၏ အခိုက်၌သာလျှင် ဝိတက် ဝိစာရတို့ မယှဉ်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ (စတုတ္ထနည်းကို ရည်ညွှန်းထားပါသည်။) သို့သော် စတုတ္ထဈာန်၏ ကာမာဝစရ ဥပစာရသမာဓိဇောတို့၏ အခိုက်၌လည်း ပီတိ မယှဉ်နိုင်ကြောင်းကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာတွင် ဤသို့ ဖွင့်ဆိုထား၏။

အယံ ပန ဝိသေသော၊ ယသ္မာ သုခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော န ဟောတိ၊ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ စ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ ဥပ္ပဇ္ဇိတဗ္ဗံ၊ တသ္မာ တာနိ ဥပေက္ခာဝေဒနာသမ္ပယုတ္တာနိ ဟောန္တိ၊ ဥပေက္ခာသမ္ပယုတ္တတ္ထာယေဝ စေတ္တ ပီတိပိ ပရိဟာယတိတိ၊

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁၆၀။)

တာနိတိ အပ္ပနာဝီထိယံ ဝေဒနာနိ သန္ဓာယာဟ၊ (မဟာဋီ၊ ၁၁၈၉။)

ဤဆိုလတ္တံ့ကား ထူးခြားချက်တည်း။ သုခဝေဒနာသည် အဒုက္ခမသုခ အမည်ရသော ဆင်းရဲမဟုတ် ချမ်းသာမဟုတ်သည့် အလယ်အလတ်ခံစားမှု ဥပေက္ခာဝေဒနာအား အာသေဝနပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးမပြုနိုင် ဖြစ်ခဲ့၏။ စတုတ္ထဈာန်၌လည်း အဒုက္ခမသုခ အမည်ရသော ဥပေက္ခာဝေဒနာသာ ဖြစ်သင့်၏။ ထို့ကြောင့် စတုတ္ထဈာနဝီထိ၏ အတွင်း၌ တည်ရှိကြကုန်သော လေးကြိမ် သို့မဟုတ် ငါးကြိမ်ကုန်သော ကာမာဝစရ ဥပစာရ သမာဓိဇော အပ္ပနာဈာန်ဇောတို့သည်လည်း ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်သာ ယှဉ်ကြရကုန်၏။ ဤ စတုတ္ထဈာနဝီထိ၌ ဇောစိတ်တို့သည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်နေသည့် အတွက်ကြောင့်ပင်လျှင် ဝီတိသည်လည်း ယုတ်လျော့သွားရပေသည်။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁၆၀။ မဟာဋီ၊ ၁၁၈၉။)

ဗြဟ္မစိုရ်တရား လေးပါး - ချာနသမာပတ္တိဝီထိ ဇယား

မေတ္တာ - ဗြဟ္မစိုရ်

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ်	၅၄	၅၄	၅၄	၅၄	၅၄	၅၄ ...
	မ	ပ	ဥ	နု	ဂေါ	ဇ ... (ချာန်ဇော အကြိမ်များစွာ)
ပထမချာန်	၁၂	၃၄	၃၄	၃၄	၃၄	၃၄ ...
ဒုတိယချာန်	၁၂	၃၄	၃၄	၃၄	၃၄	၃၂ ... (ဝိတက်+ဝိစာရ ပြုတ်)
တတိယချာန်	၁၂	၃၄	၃၄	၃၄	၃၄	၃၁ ... (ပီတိ - ထပ်ပြုတ်)

ကရုဏာ - ဗြဟ္မစိုရ်

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ်	၅၄	၅၄	၅၄	၅၄	၅၄	၅၄ ...
	မ	ပ	ဥ	နု	ဂေါ	ဇ ... (ချာန်ဇော အကြိမ်များစွာ)
ပထမချာန်	၁၂	၃၅	၃၅	၃၅	၃၅	၃၅ ...
ဒုတိယချာန်	၁၂	၃၅	၃၅	၃၅	၃၅	၃၃ ... (ဝိတက်+ဝိစာရ ပြုတ်)
တတိယချာန်	၁၂	၃၅	၃၅	၃၅	၃၅	၃၂ ... (ပီတိ - ထပ်ပြုတ်)

မုဒိတာ - ဗြဟ္မစိုရ်

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ်	၅၄	၅၄	၅၄	၅၄	၅၄	၅၄ ...
	မ	ပ	ဥ	နု	ဂေါ	ဇ ... (ချာန်ဇော အကြိမ်များစွာ)
ပထမချာန်	၁၂	၃၅	၃၅	၃၅	၃၅	၃၅ ...
ဒုတိယချာန်	၁၂	၃၅	၃၅	၃၅	၃၅	၃၃ ... (ဝိတက်+ဝိစာရ ပြုတ်)
တတိယချာန်	၁၂	၃၅	၃၅	၃၅	၃၅	၃၂ ... (ပီတိ - ထပ်ပြုတ်)

ဥပေက္ခာ - ဗြဟ္မစိုရ်

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ်	၅၄	၅၄	၅၄	၅၄	၅၄	၅၄ ...
	မ	ပ	ဥ	နု	ဂေါ	ဇ ... (ချာန်ဇော အကြိမ်များစွာ)
စတုတ္ထချာန်	၁၂	၃၃	၃၃	၃၃	၃၃	၃၁ ...

အကယ်၍ အသင်ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်သည် အရိုးစုကမ္မဋ္ဌာန်း အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကိုလည်း အပ္ပနာဈာန်သမာဓိဆိုင်အောင် ရှုထားပြီးသူ ရှုထားနိုင်သူ ဖြစ်ပါက ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် ပဋိကူလအနေဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်သော အရိုးစုကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ပထမဈာန်၊ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း၌လည်း ပထမဈာန်နာမ်တရားတို့ကို အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ် ကသိုဏ်းပဋိဘာဂနိမိတ်တို့ကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော ဈာန်သမာပတ္တိဝီထိဇယားများတွင် ပါဝင်သည့် ပထမဈာန်ဇယားအတိုင်း သိမ်းဆည်းပါ။ သို့အတွက် ဈာန်ဓမ္မအမည်ရကြသည့် ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရာ၌ အထက်ပါ ဇယားများဖြင့်ပင် လုံလောက်နေပြီ ဖြစ်သည်။

ဈာန်ရသူတို့ အတွက်သာ

လာဘီနော ၈၀ ပန မဟဝ္ဓတစိတ္တာနိ သုပါကဋ္ဌာနိ ဟောန္တိ။

(မဟာဋီ၊ ၂၊ ၃၅၃။)

ဈာန်ရသူတို့၏ အသိဉာဏ်၌သာလျှင် မဟဂ္ဂုတ်စိတ်အမည်ရကုန်သော ဈာန်နာမ်တရားတို့သည် ကောင်းစွာ ထင်ရှားကုန်၏ဟု ဖွင့်ဆိုထားသောကြောင့် ဈာန်ရသော ဈာန်လာဘီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်သာလျှင် ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ဈာန်မရသော သုက္ခဝိပဿက (= ဈာန်စေးခန်းခြောက်သော ဝိပဿနာရှိသော) ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကား ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းမှုကို ချန်လှပ်ထားရမည် ဖြစ်သည်။

ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပြီးသော ဈာန်လာဘီ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ဈာန်မရသော သုက္ခဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း-ကောင်း ကာမာဝစရနာမ်တရားတို့ကို ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်းရမည် ဖြစ်သည်။ **၈၀ ဆသု ရွါရေသု အရူပဿ နိဗ္ဗတ္တိ ပဿိတဗ္ဗာ၊** (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၅၃။) ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၏ ညွှန်ကြားထားတော်မူချက်အတိုင်းပင် **ရွါရ (၆)ပါးတို့၌ နာမ်တရား၏ ဖြစ်မှုကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် သိမ်းဆည်း ရှုပွားရမည်သာ ဖြစ်သည်။**

ဝိထိစိတ်တို့၏ အမည်များ

အထက်ပါ ဇယားများတွင် ပါဝင်သော ဝိထိစိတ်တို့၏ အမည်များမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။

- = မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း = (အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ် စသည့် ဈာန်၏) အာရုံကို ဆင်ခြင် (ဆုံးဖြတ်သော) စိတ်။
- ဗ = ပရိကံ = (ဝင်လေ-ထွက်လေ စသည်ဖြင့်) ဈာန်ဇောများ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပရိကံပြုနေသော ကာမာဝစရ မဟာကုသိုလ်ဇောစိတ်။
- ဥ = ဥပစာ = ဈာန်ဇော၏ ဥပစာရ (= အနီးအပါး) နယ်မြေ၌ ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်ဇောစိတ်။
- နု = အနုလုံ = ဈာန်ဇောများ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် လျော်စွာပြုပြင်ပေးသော မဟာကုသိုလ်ဇောစိတ်။
- ဂေါ = ဂေါတြဘု = ကာမအန္တယ်ကို ဖြတ်တောက်လိုက်သော မဟာကုသိုလ်ဇောစိတ်။
- ဇ = ဈာန်ဇော = ရူပါဝစရ ကုသိုလ်ဇောစိတ်၊ သို့မဟုတ် အရူပါဝစရ ကုသိုလ်ဇောစိတ်များ။

ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပုံနမူနာ

ဤ အထက်ပါဇယားတွင် ရေးသားတင်ပြထားသော ပထမဈာန်သမာပတ္တိဝိထိစသော ဝိထိစိတ်များ၏ အတွင်း၌ တည်ရှိသော ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရာ၌ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘုဟူသော အမည်နာမပညတ်များကိုကား ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် သိရှိနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ပရိကံ၊ ဥပစာ စသော ထိုကဲ့သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်သွားကြသော ဇောစိတ်များ အနေဖြင့်သာ သိရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ယင်း ပရိကံ ဥပစာ အနုလုံ ဂေါတြဘုဇောများမှာ ပုထုဇန့်နှင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့အဖို့ မဟာ

ကုသိုလ်ဇောများသာ ဖြစ်ကြ၏။ ရဟန္တာအရှင်မြတ်ကြီးများအဖို့ကား မဟာ ကြိယာဇောများသာ ဖြစ်ကြ၏။ ဉာဏ်ထက်မြက်သူ၌ ဥပစာ အနုလုံ ဂေါတြ- ဘုဟု ဥပစာရဈာန်ဇော သုံးကြိမ်သာ ကျသည်။

နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားသစ်စ အာဒိကမ္ပိက ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်း ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းလိုလတ်သော် မိမိ သိမ်းဆည်းလို- သော ဈာန်ကို ဝင်စားပါ။ ထိုနောင် ဈာန်မှထ၍ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်နှင့် အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ကဲ့သို့သော ဈာန်၏အာရုံကို ပူးတွဲသိမ်းဆည်းပါ။ ထိုနောင် ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို စတင်၍ သိမ်းဆည်းပါ။ အကြိမ်များစွာ ထပ်ကာ ထပ်ကာ လေ့ကျင့်ဖို့ကား လိုအပ်မည်သာ ဖြစ်သည်။ အာနာပါနပဋိဘာဂ- နိမိတ်ကဲ့သို့သော ဈာန်၏အာရုံ သမထနိမိတ်က ယင်းဘဝင်မနောအကြည် ဓာတ်၌ ထင်လာသောအခါ ရှေးရှု ကျရောက်လာသောအခါ ယင်းဈာန် အင်္ဂါတို့၏ အကြိမ်များစွာ ဆက်တိုက် စိတ္တက္ခဏတိုင်း၌ ပြိုင်တူဖြစ်နေသည် ကို ဉာဏ်ဖြင့်မြင်အောင် ရှုပါ။ သိမ်းဆည်းပါ။ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ။ ကြိမ်ဖန် များစွာ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ရှုသဖြင့် အောင်မြင်မှုကို ရရှိသောအခါ -

၁။ အသိစိတ် = ဝိညာဏ်က စ၍ ဖြစ်စေ၊

၂။ ဝေဒနာက စ၍ ဖြစ်စေ၊

၃။ ဖဿက စ၍ ဖြစ်စေ၊

နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်း သိမ်းဆည်း ရှုပွားနည်း သုံးနည်းတို့တွင် တစ်နည်းနည်း ဖြင့် နာမ်တရားတို့ကို တစ်စတစ်စ တိုး၍တိုး၍ (တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ တိုး၍ တိုး၍) ဈာန်အင်္ဂါနှင့် ဈာနသမ္ပယုတ်တရားများကို ဉာဏ်မှီသမျှ စိတ္တက္ခဏ တိုင်း၌ ကုန်စင်အောင် သိမ်းဆည်းပါ။ ထိုသို့ သိမ်းဆည်းရာ၌ ရှေးဦးစွာ ဈာန်ကို ဝင်စားပြီးနောက် ဈာန်မှ ထလျှင်ထချင်း ဈာန်နာမ်တရားတစ်လုံးကို အကြိမ် များစွာ ဖြစ်နေမှုကို မြင်အောင် ရှုပါ။ တစ်ဖန် ဈာန်ပြန်ဝင်စားပါ။ ဈာန်မှ ထလျှင်ထချင်း ဈာန်နာမ်တရား နှစ်လုံးကို အကြိမ်များစွာ ဖြစ်နေမှုကို မြင်အောင် ရှုပါ။ ဤနည်းဖြင့် ဈာန်ဝင်စားလိုက် ဈာန်မှ ထကာ ဈာန်

နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းလိုက်ဖြင့် ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ တိုး၍ သိမ်းဆည်းပါ။ အဘိဓမ္မာအခြေခံပညာ အားကောင်းသူများ ဉာဏ်ထက်မြက်သူများကား ဤမျှဆိုလျှင် သိမ်းဆည်းတတ်မည် ဖြစ်၏။ သို့သော် အဘိဓမ္မာအခြေခံပညာ အားနည်းသူ ဉာဏ်နည်းသူ သူတော်ကောင်း တို့သည်ကား ရံခါ သဘောပေါက်ရန် အလွန် ခဲယဉ်းလှသည်ကို တွေ့ရ၏။ ထို့ကြောင့် ဉာဏ်နည်း သူတော်ကောင်းများအတွက် အာနာပါနပဋိဘာဂ နိမိတ်ကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော ပထမဈာန်နာမ်တရား (၃၄) လုံးတို့ကို ထပ်မံ၍ ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။

ဝိတက်စသော ဈာန်အင်္ဂါတို့၏ အပေါင်းအစုကို ဈာန်ဟု ခေါ်ဆို၍ ယင်းဈာန်နှင့် ယှဉ်သော စိတ်စေတသိက် တရားစုကို ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မဟု ခေါ်ဆိုပေသည်။ ယင်းဈာန်နှင့် ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့ကို လက္ခဏာ ရသ ပစ္စု- ပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်အားဖြင့် သိမ်းဆည်းရမည်ဟု (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၂၂။)၌ ညွှန်ကြား ထားပေသည်။

အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အာရုံပြုသော ပထမဈာန်နာမ်တရား (၃၄)

- ၁။ **အသိစိတ်** = အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ် အာရုံကို ရယူခြင်းသဘော၊
[ဝိဇ္ဇာနန္ဒာ အာရမ္မဏဿ ဥပလက္ခိ (မူလဋီ၊ ၁၁၈၇။) -
ဟူသော မူလဋီကာနှင့် အညီတည်း။]
- ၂။ **ဗဿ** = အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ် အာရုံကို တွေ့ထိသော
အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသဘော (လက္ခဏာ)၊
= အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ် အာရုံနှင့် အသိစိတ်ကို
ဆက်စပ်ပေးခြင်းသဘော (ရသ)၊
(မှတ်ချက် - ဆက်လက်ဖော်ပြမည့် စေတသိက်တို့၌ အာရုံဟု ဆို-
လျှင် အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံကိုပင် ဆိုလိုသည်ဟု မှတ်ပါ။)

၈၂ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၄)

- ၃။ **ဝေဒနာ** = အာရုံ၏ အရသာကို ချမ်းချမ်းသာသာ (= ဝမ်းမြောက်
ဝမ်းသာ) ခံစားခြင်းသဘော၊ (ပထမဈာန်၌ သော-
မနဿဝေဒနာတည်း။)
- ၄။ **သညာ** = အာရုံကို မှတ်သားခြင်းသဘော၊
- ၅။ **စေတနာ** = အာရုံပေါ်သို့ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ရောက်အောင်
စေ့ဆော်ပေးခြင်း နှိုးဆော်ပေးခြင်းသဘော၊
- ၆။ **ဓကက္ခတာ** = အာရုံတစ်ခုတည်းပေါ်သို့ စိတ် ကျရောက်နေခြင်း
သဘော၊
= တည်ငြိမ်နေခြင်းသဘော၊
= သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ဖရိုဖရဲ မကျစေခြင်းသဘော၊
- ၇။ **စိဗိတ** = သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို စောင့်ရှောက်ပေးခြင်းသဘော၊
- ၈။ **မနုဿိကာရ** = အာရုံဘက်သို့ စိတ်ကို (= သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို) ဦး-
လှည့် တွန်းပို့ပေးခြင်းသဘော၊
= အာရုံကို နှလုံးသွင်းခြင်းသဘော၊
- ၉။ **ဗိတက်** = အာရုံပေါ်သို့ စိတ်ကို (= သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို) ရှေးရှု
တင်ပေးခြင်းသဘော၊
= ကြံစည်ခြင်းသဘော၊
- ၁၀။ **ဗိစာရ** = အာရုံကို ထပ်ကာထပ်ကာ သုံးသပ် ဆင်ခြင်ခြင်း
(= ဆုပ်နယ်ခြင်း) သဘော၊
= ထပ်၍ ထပ်၍ ယူခြင်းသဘော၊
- ၁၁။ **အဓိမောက္ခ** = အာရုံကို ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းသဘော၊
- ၁၂။ **ဗိရိယ** = အာရုံကိုသိအောင် (= သမ္ပယုတ်တရားတို့ ဖြစ်အောင်)
ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်းသဘော၊
= သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို အာရုံပေါ်သို့ ရောက်အောင်
ချီးပင့်ပေးခြင်းသဘော၊
- ၁၃။ **ပိတိ** = အာရုံကို နှစ်သက်ခြင်းသဘော၊

- ၁၄။ **ဆန္ဒ** = အာရုံကို သိလိုခြင်း (= သမ္ပယုတ်တရားတို့ ဖြစ်လိုခြင်း) သဘော၊
- ၁၅။ **သဒ္ဓါ** = ဈာန်သမာဓိသိက္ခာ = ဈာန်သမာဓိကျင့်စဉ်ကို ယုံကြည်မှုသဘော၊
- ၁၆။ **သတိ** = အာရုံ၌ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ဗုဒ္ဓတောင်းကဲ့သို့ မပေါ်စေဘဲ ကျောက်ဖျာကဲ့သို့ နှစ်မြုပ်စေခြင်းသဘော၊
= အာရုံကို မမေ့ပျောက်ခြင်းသဘော၊
= အာရုံ၌ စိတ်ခိုင်မြဲခြင်းသဘော၊
- ၁၇။ **ဟိရိ** = မကောင်းမှု အကုသိုလ်တရား ဒုစရိုက်တရားမှ ရှုက်ခြင်းသဘော၊
- ၁၈။ **ဩဇ္ဈပ္ပ** = မကောင်းမှု အကုသိုလ်တရား ဒုစရိုက်တရားမှ ကြောက်ခြင်းသဘော၊
- ၁၉။ **အလောဏ** = အာရုံ၌ စိတ်မကပ်ငြိခြင်း၊ မတပ်မက်ခြင်းသဘော၊
= ငါ့ဟာဟု မစွဲယူခြင်းသဘော၊
- ၂၀။ **အဝေါသ** = အာရုံ၌ စိတ်မခက်ထန် မကြမ်းတမ်းခြင်းသဘော၊
= အာရုံကို မဖျက်ဆီးလိုခြင်းသဘော၊
- ၂၁။ **တဩမဇ္ဈတ္တတာ** = အာရုံ၌ စိတ်ကို အလယ်အလတ် ထားခြင်းသဘော၊ (စိတ်ဓာတ်တက်ကြွမြင့်မောက်မှု = မာန၊ စိတ်ဓာတ်ကျဆင်းမှု = ထိန+မိဒ္ဓတို့ဘက်သို့ ဘာဝနာစိတ်ကို မရောက်အောင် ဘာဝနာအာရုံ၌ စိတ်ကို အလယ်အလတ် ထားခြင်းသဘော။)
- = အာရုံကို လျစ်လျူရှုခြင်းသဘော၊
- ၂၂။ **ကာယပဿန္တိ** = အာရုံ၌ စေတသိက်တို့ ငြိမ်းအေးခြင်းသဘော၊
- ၂၃။ **စိတ္တပဿန္တိ** = အာရုံ၌ စိတ် ငြိမ်းအေးခြင်းသဘော၊
- ၂၄။ **ကာယလဟူတာ** = အာရုံ၌ စေတသိက်တို့ လျင်မြန် ပေါ့ပါးခြင်းသဘော၊

- ၂၅။ **စိတ္တလဟုတာ** = အာရုံ၌ စိတ် လျင်မြန် ပေါ့ပါးခြင်းသဘော၊
- ၂၆။ **ကာယမုခုတာ** = အာရုံ၌ စေတသိက်တို့ နူးညံ့ခြင်းသဘော၊
- ၂၇။ **စိတ္တမုခုတာ** = အာရုံ၌ စိတ်နူးညံ့ခြင်းသဘော၊
- ၂၈။ **ကာယကမ္မညတာ** = အာရုံ၌ စေတသိက်တို့ ခုံညားခြင်းသဘော၊
= ရှုလို့ အချိုးကျ အဆင်ပြေခြင်းသဘော၊
- ၂၉။ **စိတ္တကမ္မညတာ** = အာရုံ၌ စိတ်၏ ခုံညားခြင်းသဘော၊
= ရှုလို့ အချိုးကျ အဆင်ပြေခြင်းသဘော၊
- ၃၀။ **ကာယပါရုညတာ** = အာရုံ၌ စေတသိက်တို့ ပြွမ်းတီး လေ့လာနိုင်-
နင်းခြင်းသဘော၊
= ကျွမ်းကျင် လိမ္မာခြင်းသဘော၊
= ကိလေသာ အနာကင်းခြင်းသဘော၊
- ၃၁။ **စိတ္တပါရုညတာ** = အာရုံ၌ စိတ်၏ ပြွမ်းတီး လေ့လာနိုင်နင်းခြင်း
သဘော၊
= ကျွမ်းကျင် လိမ္မာခြင်းသဘော၊
= ကိလေသာ အနာကင်းခြင်းသဘော၊
- ၃၂။ **ကာယုဇုကတာ** = အာရုံ၌ စေတသိက်တို့ ဖြောင့်မတ်ခြင်းသဘော၊
= မာယာ သာဠေယျ အက္ခေအကောက် ကင်း
ခြင်းသဘော၊
- ၃၃။ **စိတ္တုဇုကတာ** = အာရုံ၌ စိတ်ဖြောင့်မတ်ခြင်းသဘော၊
= မာယာ သာဠေယျ အက္ခေအကောက် ကင်း-
ခြင်းသဘော၊
- ၃၄။ **ပညာ** = အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံကို ထွင်းဖောက်
သိမြင်ခြင်းသဘော၊

[မှတ်ချက် — မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၌ စေတသိက် (၁၂)လုံး ဟူသည်မှာ ဤအထက်ပါ နာမ်တရား (၃၄)မျိုးတို့တွင် အသိစိတ်မှသည် ဝီရိယသို့ တိုင်အောင်သော စိတ်+စေတသိက် (၁၂)လုံး ဖြစ်သည်။]

နာမပရိဂ္ဂဟဉာဏ်

ဈာန်နာမ်တရားတို့သည် ယေဘုယျ = များသောအားဖြင့် ပဋိဘာဂ နိမိတ်ကိုသာ အာရုံပြုရိုး ဓမ္မတာ ရှိကြ၏။ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဈာန်နှင့် ဈာနသမ္ပယုတ် နာမ်တရားတို့သည် အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံကို အာရုံ ပြုကြ၏။ အရိုးစု ပဋိကူလမနသိကာရကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဈာန်နှင့် ဈာနသမ္ပယုတ် တရားတို့သည် အရိုးစု ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံကို အာရုံပြုကြ၏။ သြဒါတ = အဖြူကသိုဏ်း၌ ဈာန်နှင့် ဈာနသမ္ပယုတ်နာမ်တရားတို့သည် အဖြူရောင် ကသိုဏ်း ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံကို အာရုံပြုကြ၏။ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်း၌ သတ္တဝါ ပညတ်အာရုံ၊ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း၌ အသုဘအလောင်းကောင်၏ ပဋိဘာဂ နိမိတ်အာရုံကို အာရုံပြုကြ၏။ ထို့ကြောင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း၊ အရိုးစုပဋိကူလမနသိကာရကမ္မဋ္ဌာန်း၊ အဖြူကသိုဏ်း၊ စတုရာရက္ခကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကိုသာ ဈာန်ပိုင်းတွင် ရှုထားသူ ဖြစ်ပါက သိမ်းဆည်း ရှုပွားရမည့် ဈာန်နာမ်တရားများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။

- ၁။ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း၌ - ပထမဈာန် ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန် စတုတ္ထဈာန်၊
- ၂။ အရိုးစုပဋိကူလမနသိကာရ၌ - ပထမဈာန်၊
- ၃။ အဖြူကသိုဏ်း၌ - ပထမဈာန် ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန် စတုတ္ထဈာန်၊
- ၄။ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်း၌ - ပထမဈာန် ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန်၊
- ၅။ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း၌ - ပထမဈာန်၊

အကယ်၍ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ကသိုဏ်း (၁၀)ပါးလုံးကို လည်းကောင်း၊ ကသိုဏ်း တစ်ပါး တစ်ပါး၌ သမာပတ် (၈)ပါးစီကိုလည်း- ကောင်း ပွားများထားပြီးသူဖြစ်ပါက ယင်းသမာပတ် (၈)ပါးလုံးတို့မှာ ဝိပ- သနာဉာဏ်၏ အရူခံအာရုံ စာရင်းတွင် ပါဝင်နေပေသည်။ အရူပဈာန်တို့၌

နာမ်တရား အရေအတွက်မှာ (၃၁)လုံးပင် ဖြစ်၏။ စတုတ္ထဈာန်နှင့် အရေအတွက်ချင်းကား တူညီသည်။ စတုတ္ထဈာန်ဇယားအတိုင်း သိမ်းဆည်းရှုပွားပါ။ ကြွင်းကျန်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့တွင် ကရုဏာကမ္မဋ္ဌာန်း မုဒိတာကမ္မဋ္ဌာန်း နှစ်မျိုးကလွဲလျှင် ကျန်ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၌ နည်းတူ သဘောပေါက်ပါ။ ကရုဏာကမ္မဋ္ဌာန်း မုဒိတာကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကား တတိယဈာန်အထိ ပေါက်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ကရုဏာကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ယခင် အာနာပါနဈာန် နာမ်တရားတို့တွင် ကရုဏာတစ်လုံးတိုး၍၊ မုဒိတာကမ္မဋ္ဌာန်း၌ မုဒိတာတစ်လုံးတိုး၍ (၃၅-၃၃-၃၂)လုံးသော နာမ်တရားတို့ ဖြစ်ကြသည်။

ယင်း ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို ဇယားတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း သိမ်းဆည်းရှုပွားရမည်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယဈာန်စသည့် အထက်ပိုင်းဈာန်တို့၏ ပရိကံ ဥပစာ အနုလုံ ဂေါတြဘု ဟူသော ဥပစာရဇောများအခိုက်၌ ဝိတက်ဝိစာရများသည် ယှဉ်လျက် ရှိကြောင်းကို (အဘိ-၄-၂-၂၃၇။)၌ ဖွင့်ဆိုထား၏။ စတုတ္ထဈာန်၏ ဥပစာရအခိုက်၌လည်း ပီတိမယှဉ်ပေ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁၆၀။)

အာနာပါန ပထမဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားလိုပါက ရှေးဦးစွာ ယင်း အာနာပါနပထမဈာန်ကို ဝင်စားပါ။ ထိုပထမဈာန်မှ ထ၍ ယင်း ပထမဈာန်၏ ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးတို့ကို စတင်သိမ်းဆည်းပါ။ ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးတို့၏ အကြိမ်များစွာ အဆက်မပြတ် ဆက်တိုက် ဖြစ်နေမှုကို မြင်အောင် သိမ်းဆည်းရှုပွားပါ။ အားမရ ဖြစ်နေပါက တစ်ဖန် အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ကိုပင် အာရုံယူ၍ အာနာပါနပထမဈာန်ကို တစ်ဖန်ပြန်၍ ဝင်စားပါ။ ထိုဈာန်မှ ထလျက် —

- ၁။ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနောဒွါရကို သိမ်းဆည်းပါ။
- ၂။ အာနာပါန ပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံကို လှမ်းအာရုံယူပါ။ သိမ်းဆည်းပါ။
- ၃။ ထို ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနောဒွါရတွင် ယင်း အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်အာရုံက ရှေးရှု ကျရောက်လာသောအခါ ထင်လာသော အခါ ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို တစ်ဖန်ပြန်၍ သိမ်းဆည်းပါ။ ရှုကြည့်ပါ။

ထိုအချိန်တွင် ဈာန်မှ ထစဖြစ်၍ ယင်း အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ် အာရုံမှာ လွယ်လွယ်နှင့် ပျောက်မသွားဘဲ ရှိနေဦးမည်သာ ဖြစ်သည်။ ဤ စနစ်အတိုင်း ထပ်ကာထပ်ကာ လေ့ကျင့်သော် ဝတ္ထုနှင့် အာရုံကို ပူးတွဲသိမ်းဆည်းလျက် ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားနေခြင်း ဖြစ်သဖြင့် ဈာန်အင်္ဂါများ၏ အကြိမ်များစွာ ဖြစ်နေမှုကို သိမ်းဆည်းရှုပွား၍ ရရှိလာမည် ဖြစ်ပေသည်။ တရားစစ်မျိုး အဦးအခိုင် ဖြစ်တော်မူပေသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီး ရိုသေလေးမြတ်စွာ လိုက်နာကျင့်သုံးသွားသော ရှေးထုံးဟောင်း ဥပဒေသကြီးတစ်ခုပင် ဖြစ်ပေသည်။ ရှေ့ဦးစွာ အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်ကိုပင် အာရုံယူ၍ အာနာပါနပထမဈာန်ကို ပြန်ဝင်စားပါ။ ထိုနောင် အသိစိတ် = ဝိညာဏ်က စ၍ ဖြစ်စေ၊ ဝေဒနာက စ၍ ဖြစ်စေ၊ ဖဿက စ၍ ဖြစ်စေ ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို စတင် သိမ်းဆည်းရမည် ဖြစ်သည်။ ရှေ့ဦးစွာ အသိစိတ် = ဝိညာဏ်က စ၍ သိမ်းဆည်းပါက အသိစိတ် တစ်လုံးတည်း အကြိမ်များစွာ ဆက်တိုက်ဖြစ်နေမှုကို မြင်အောင်လေ့ကျင့်ပါ။ (ဝေဒနာ သို့မဟုတ် ဖဿက စ၍ သိမ်းဆည်းရာ၌လည်း နည်းတူ မှတ်ပါ။) အောင်မြင်မှုကို ရရှိခဲ့သော် တစ်ဖန် ဈာန်ကို ပြန်ဝင်စားပါ။ ဈာန်မှ ထကာ ထလျှင်ထချင်း အသိစိတ် ဖဿ နှစ်လုံး နှစ်လုံး အကြိမ်များစွာ ဖြစ်နေမှုကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် လေ့ကျင့်ပါ။ အောင်မြင်မှုကို ရရှိခဲ့သော် တစ်ဖန် ဈာန်ကို ပြန်ဝင်စားပါ။ ဈာန်မှ ထကာ ထလျှင်ထချင်း အသိစိတ် ဖဿ ဝေဒနာ သုံးလုံး သုံးလုံး၊ အသိစိတ် ဖဿ ဝေဒနာ သညာ လေးလုံး လေးလုံး၊ အသိ စိတ် ဖဿ ဝေဒနာ သညာ စေတနာ ငါးလုံး ငါးလုံး - ဤသို့ စသည်ဖြင့် တစ်စတစ်စ တိုး၍တိုး၍ သိမ်းဆည်းပါ။ နောက်ဆုံး မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၌ (၁၂) လုံး၊ ဇောအသီးအသီး၌ (၃၄)လုံးစီ အကြိမ်များစွာ ဆက်တိုက်ဖြစ်မှုကို ဉာဏ်ဖြင့်မြင်အောင် လေ့ကျင့်ပါ။ ဈာန်ကို အကြိမ်ကြိမ် ဝင်စား၍ ဈာန်မှ ထတိုင်းထတိုင်း နာမ်တရား တစ်လုံးစီတစ်လုံးစီ တိုးကာ သိမ်းဆည်းပါ။ အောင်မြင်မှုကို ရရှိခဲ့သော် -

ပရိဂ္ဂဟေတွာ သဗ္ဗမ္မေတံ အာရမ္မဏာဘိမုခံ နမနတော နမနဌေန နာမန္တိ ဝဝတ္ထုပေတဗ္ဗံ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၂၂။)

= မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၌ စိတ်စေတသိက် (၁၂)လုံး၊ ပရိကံ ဥပစာ အနုလုံ ဂေါတြဘူဟူသော ဥပစာရဇောနှင့်တကွ ဈာန်ဇောများ၌ စိတ္တက္ခဏတိုင်းဝယ် (၃၄)လုံးသော နာမ်တရားတို့၏ ပြိုင်တူယှဉ်တွဲ၍ (၃၄)လုံးပေါင်း အကြိမ် များစွာ ဆက်တိုက်ဖြစ်မှုကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူနိုင် သိမ်းဆည်းနိုင်သော အခါ - ဤ နာမ်တရားအားလုံးသည် အာနာပါနပဋိဘာဂနိမိတ်တည်းဟူသော အာရုံဘက်သို့ ရှေးရှု၍ ညွှတ်ကိုင်းရှိုင်းနေသောကြောင့် အာရုံသို့ ညွှတ်ကိုင်းရှိုင်းတတ်သော အနက်သဘောအားဖြင့် **နာမ်** - ဟူ၍ = **နာမ်တရား နာမ်တရား** - ဟူ၍ ပိုင်းခြားမှတ်သားပါ။ သိမ်းဆည်းပါ။

[မှတ်ချက်] - ဤ၌ကား ဈာန်ကို ဝင်စားလိုက် ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းလိုက်၊ တစ်ဖန် ဈာန်ကို ဝင်စားလိုက် ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းလိုက် ဤသို့ ကြိမ်ဖန်များစွာ ပြုလုပ်ဖို့ လိုအပ်ပါသည်။ ဈာန်မှ ထပြီးစဉ်သာလျှင် ဈာန်နာမ်တရားတို့မှာ အသိဉာဏ်၌ ထင်ရှားသော ကြောင့် ဖြစ်၏။ မထင်ရှားတိုင်း ဈာန်ကို ပြန်ဝင်စားရန် မမေ့ပါနှင့်။]

သတိပြုရန် ဝါဒကွဲများ

အနုပဒသုတ္တန်တွင် အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးသည် ပထမဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းလျက် ဝိပဿနာရှုရာ၌ ပါဠိတော်ဝယ် ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သုခ ဧကဂ္ဂတာ ဖဿ ဝေဒနာ သညာ စေတနာ စိတ္တ ဆန္ဒ အဓိမောက္ခ ဝီရိယ သတိ ဥပေက္ခာ (= တတြမဇ္ဈတ္တတာ) မနသိကာရ ဟု နာမ်တရား (၁၆)လုံးတို့ကိုသာ သရုပ်ထုတ်၍ တိုက်ရိုက်ဟောကြားထား တော်မူ၏။ အဋ္ဌကထာ၌လည်း - **သောဠသ ဓမ္မာ** (မ၊ ၄၊ ၄၆၀။) ဟုပင် သာမညအားဖြင့် နာမ်တရား (၁၆)မျိုးကို သိမ်းဆည်းရှုပွားကြောင်းကို ဖွင့်ဆို ထားတော်မူ၏။ သို့သော် အာစရိယဓမ္မပါလ အမည်ရတော်မူသော ဆရာ-

တော် အရှင်ဓမ္မပါလ မထေရ်မြတ်က ဝဒန္တဝါဒ၊ အပရေဝါဒ နှစ်မျိုး ခွဲ၍ အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ဆိုသွားတော်မူ၏။

သောဠသန္တံ ဧဝ စေတ္ထ ဓမ္မာနံ ဂဟဏံ တေသံယေဝ ထေရေန ဝဝတ္ထာပိတဘာဝတော၊ တေ ဧဝဿ တဒါ ဥပဌဟိသု၊ န ဣတရေတိ ဝဒန္တိ။
ဝီရိယ-သတိဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ ဣန္ဒြိယဘာဝသာမညတော သဒ္ဓါ-ပညာ၊
သတိဂ္ဂဟဏေန ဧဝ ကေန္တာနဝဇ္ဇဘာဝသာမညတော ပဿဒ္ဓိအာဒယော ဆ
ယုဂဠာ၊ အလောဘာဒေါသာ စ သင်္ဂဟိတာ ဈာနစိတ္တုပ္ပါဒပရိယာပနုတ္တာ
တေသံ ဓမ္မာနံ၊ ထေရေန စ ဓမ္မာ ဝဝတ္ထာနသာမညတော အာရဒ္ဓါ၊ (တသွာ)
တေ န ဥပဌဟိသုတိ န သတ္တာ ဝတ္ထန္တိ အပရေ၊ (မဇ္ဈိမ၊ ၂၇၇။)

ဝဒန္တဝါဒ - ဤအရာ၌ (၁၆)မျိုးသော ဈာနဓမ္မတို့ကိုသာလျှင် တိုက်ရိုက်ယူ၍ ဟောကြားတော်မူခြင်း ဖွင့်ဆိုတော်မူခြင်းမှာ ထို (၁၆)မျိုးသော တရားတို့ကိုသာလျှင် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်ကြီးသည် တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား မှတ်သားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ထိုအခါဝယ် ထို အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်ကြီး၏ အသိဉာဏ်၌ ထို (၁၆)မျိုးသော တရားတို့သည်သာလျှင် ထင်ရှား တည်ရှိနေကုန်၏။ အခြားသော ဈာနဓမ္မတရားတို့သည် ထင်ရှား မတည်ရှိကြကုန်ဟု ဆရာမြတ်ကြီးတို့က မိန့်ဆိုတော်မူကြကုန်၏။

အပရေဝါဒ - ဤပထမဈာန်နာမ်တရားတို့၌ ဝီရိယနှင့် သတိကား ဝီရိယိန္ဒြေ သတိန္ဒြေ အမည်ရှိသည့် ဣန္ဒြေထိုက်သော တရားတို့ ဖြစ်ကြ၏။ ဣန္ဒြေထိုက်သော ဝီရိယနှင့် သတိကို တိုက်ရိုက် သရုပ်ထုတ်ဆောင်၍ ယူဆောင်လျက် ဟောကြားတော်မူခြင်းဖြင့် ဣန္ဒြေဖြစ်ပုံခြင်း တူညီမှုရှိသောကြောင့် သဒ္ဓါနှင့် ပညာတို့ကိုလည်း ယူပြီးသာလျှင် ဖြစ်၏။ ဟောပြီးသာလျှင် ဖြစ်၏။ (လက္ခဏာဟာရနေတ္ထိနည်းတည်း။) သတိသည် သောဘဏစိတ်တို့၌သာ အမြဲယှဉ်သဖြင့် ဧကန် အပြစ်ကင်းစင်သော တရားဓမ္မတစ်ခု ဖြစ်၏။ အပြစ်ကင်းသော သတိကို တိုက်ရိုက် သရုပ်ထုတ်ဆောင်၍ ယူဆောင်လျက်

ဟောကြားတော်မူခြင်းဖြင့်ပင်လျှင် ဧကန် အပြစ်ကင်းစင်သည့် သဘောအား-
ဖြင့် တူညီသောကြောင့် ကာယပဿဒ္ဓိ စိတ္တပဿဒ္ဓိ ကာယလဟုတာ စိတ္တလ-
ဟုတာ ကာယမုဒုတာ စိတ္တမုဒုတာ ကာယကမ္မညတာ စိတ္တကမ္မညတာ ကာယ
ပါဂုညတာ စိတ္တပါဂုညတာ ကာယုဇကတာ စိတ္တုဇကတာ ဟူသော အစုံအစုံ
အားဖြင့် ဟောကြားထားအပ်ကုန်သော ယုဂဠစေတသိက် (၆)စုံတို့ကိုလည်း
ကောင်း၊ အလောဘ အဒေါသတို့ကိုလည်းကောင်း ယူပြီးသာလျှင် ဖြစ်၏။
ဟောပြီးသာလျှင်ဖြစ်၏။ ထိုတရားတို့၏လည်း ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ အကျိုးဝင်
သောတရားတို့ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်ကြီး
သည်လည်း ဈာနဓမ္မတို့ကို သာမညအားဖြင့် တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ ပိုင်းခြား
မှတ်သားလျက် ဝိပဿနာကို အားထုတ်တော်မူသည်သာ ဖြစ်၏။ ထိုကြောင့်
ထို (၁၆)မျိုးသော တရားတို့မှ ကြွင်းကျန်ကုန်သော ဈာနဓမ္မတရားတို့သည်
လည်း အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်ကြီး၏ အသိဉာဏ်၌ မထင်လာကြ
ပါကုန်ဟု ပြောဆိုခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းသည်သာတည်းဟု အပရေဆရာ-
မြတ်တို့က မိန့်ဆိုတော်မူကြသည်။ (မ၊ဇူ၊၃၊၂၇၇။)

**ယော ယော အဋ္ဌကထာဝါဒေါ ဝါ ထေရဝါဒေါ ဝါ ပစ္ဆာ ဝုဇ္ဇတိ၊ သော
ပမာဏတော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊** (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၊၂၆၀။)

အကြင် အကြင် အဋ္ဌကထာဝါဒကိုလည်းကောင်း၊ ထေရဝါဒကိုလည်း
ကောင်း နောက်ဆုံးထား၍ ဖွင့်ဆိုထား၏။ ထိုနောက်ဆုံးထား၍ ဖွင့်ဆိုထား
သော ဝါဒကိုသာလျှင် အနှစ်သာရအားဖြင့် ပမာဏအားဖြင့် မှတ်သားပါ။
(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၊၂၆၀) ဟူသော စာပေယူဆပုံ စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်အရ ဋီကာ
ဆရာတော်သည် အပရေဝါဒကို နောက်ထား၍ ဖွင့်ဆိုထားသဖြင့် ထိုအပရေ
ဝါဒကိုသာလျှင် အနှစ်သာရအားဖြင့် မှတ်သားရမည် ဖြစ်သည်။ အပရိဇာနန
သုတ္တန်များနှင့် အညီပင်တည်း။

ဤသို့လျှင် ဈာနသမာပတ္တိဝီထိ အတွင်း၌ တည်ရှိကုန်သော နာမ်
တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပြီးနောက် ဆက်လက် ပြုကျင့်ရမည့် လုပ်ငန်းခွင်ကို

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၌ အောက်ပါအတိုင်း ဆက်လက် ညွှန်ကြားထားပြန်၏။

နာမ်နှင့် ရုပ်ကို ပိုင်းခြားယူပါ

တတော ယထာ နာမ ပုရိသော အန္တောဂေဟေ သပ္ပံ ဒိသ္မာ တံ အ-
နုဗန္ဓမာနော တဿ အာသယံ ပဿတိ။ ဧဝမေဝ အယမ္ပိ ယောဂါဝစရော
တံ နာမံ ဥပပရိက္ခန္တော “ဣဒံ နာမံ ကိ နိဿာယ ပဝတ္ထတိ”တိ ပရိယေသ-
မာနော တဿ နိဿယံ ဟဒယရူပံ ပဿတိ။ တတော ဟဒယရူပဿ
နိဿယဘူတာနိ၊ ဘူတနိဿိတာနိ စ သေသုပါဒါယ ရူပါနီတိ ရူပံ ပရိဂ္ဂဏှာ-
တိ။ သော သဗ္ဗမ္မေတံ ရူပနတော ရူပန္တိ ဝဝတ္ထပေတိ။ တတော နမနလက္ခဏံ
နာမံ၊ ရူပနလက္ခဏံ ရူပန္တိ သဇဇိပတော နာမရူပံ ဝဝတ္ထပေတိ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၂၂။)

ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပြီးသောအခါ လောကဥပမာအား
ဖြင့် ယောက်ျားတစ်ဦးသည် အိမ်အတွင်း၌ မြွေကို တွေ့မြင်ခဲ့သော် ထိုမြွေ၏
နောက်သို့ အစဉ်လိုက်လျက် ကြည့်သည်ရှိသော် ထိုမြွေ၏ ကိန်းဝပ်တည်
နေရာ နေရာကို တွေ့မြင်ရသကဲ့သို့ ဤဥပမာအတူပင်လျှင် ဤ ယောဂါဝ-
စရပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ထိုနာမ်တရားကို - “**ဤ နာမ်တရားသည် အဘယ်ကို
မှီ၍ ဖြစ်နေသနည်း**”ဟု ဉာဏ်ပညာဖြင့် စူးစမ်းဆင်ခြင်လတ်သော် ရှာဖွေ
ကြည့်လတ်သော် ထိုနာမ်တရား၏ မှီရာ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို တွေ့မြင်လေ၏။
ထိုနောင် ယင်း ဟဒယဝတ္ထုရုပ်၏ မှီရာ ဘူတရုပ် ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို
လည်းကောင်း၊ ယင်း ဘူတရုပ် ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို မှီ၍ ဖြစ်ပေါ်နေကြ
ကုန်သော ဟဒယဝတ္ထုရုပ်မှ ကြွင်းကျန်သော ဥပါဒါရုပ်တို့ကိုလည်းကောင်း
ဤ ရုပ်တရားအားလုံးကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူ၏ = သိမ်းဆည်း၏ (= ဉာဏ်
ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပါ = သိမ်းဆည်းပါ။) ထို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤအလုံး
စုံသော ရုပ်တရားကို ဖောက်ပြန်တတ်သော အနက်သဘောအားဖြင့် ရုပ်ဟု
ပိုင်းခြားမှတ်သား၏။ ထိုနောင် -

၁။ အာရုံသို့ ညွတ်တတ်သော သဘောလက္ခဏာ ရှိသော တရားကား နာမ်၊

၂။ ဧဟင်္ကံပြန်တတ်သော သဘောလက္ခဏာရှိသော တရားကား ရုပ်ဟု အကျဉ်းအားဖြင့် နာမ်ရုပ်ကို ပိုင်းခြားမှတ်သား၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၂၂။)

ဤအထက်ပါ အဋ္ဌကထာ၏ သတ်မှတ်ချက်အရ ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဈာန်နာမ်တရားတို့၏ မှီရာ ဟဒယ၌ တည်ရှိသော (၅၄)မျိုးသော ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်တို့ကိုပါ ဆက်လက် သိမ်းဆည်း၍ ရုပ်နာမ်ကို ပိုင်းခြား မှတ်သားရမည် ဖြစ်သည်။ စက္ခုဒွါရဝီထိ စသည့် ပဉ္စဒွါရဝီထိ မနောဒွါရဝီထိများ၏ အတွင်း၌တည်ရှိသော ကာမာဝစရ နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပြီးရာ အခါ၌လည်း ယင်းနာမ်တရားတို့၏ မှီရာ ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ ဒွါရ၌ တည်ရှိသော ရုပ်တရားတို့ကိုလည်း သိမ်းဆည်း၍ နာမ်နှင့် ရုပ်ကို ပိုင်းခြား မှတ်သားရမည်သာဟု မှတ်ပါ။ (ဒွါရ ၆-ပါး၌ တည် ရှိသော ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်များကို ရုပ်ပိုင်းဇယားများတွင် ကြည့်ပါ။)

ဓမ္မာရုံလိုင်းတွင် အကျုံးဝင်သည့် ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း ပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ရုပ်တရားတို့ကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာ ကြသော နာမ်တရားတို့ကို ဆက်လက် သိမ်းဆည်းရမည် ဖြစ်သည်။ ရုပ် တရားတို့ကို အာရုံအလိုက် ခွဲတမ်းချလိုက်ပါက ရူပါရုံ သဒ္ဓါရုံ ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ဓမ္မာရုံ ဟု အာရုံ (၆) မျိုး ပြားပေသည်။ ထို အာရုံ (၆)ပါးတို့တွင် ဓမ္မာရုံ အမည်ရသည့် ပဿာဒရုပ် (၅)ပါး၊ သုခမရုပ် (၁၆)ပါးတို့ကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော မနောဒွါရိကဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်က စ၍ သိမ်းဆည်း လျှင် ပို၍ လွယ်ကူပေသည်။ ဝီထိစိတ် အမျိုးအစား အရေအတွက် နည်းပါး သောကြောင့် ဖြစ်၏။ ယင်းဓမ္မာရုံ အမည်ရသည့် ရုပ်တရားတို့တွင် ရုပ်အစစ် (၁၁)လုံး၊ ရုပ်အတု (၁၀)လုံး ရှိ၏။ သို့သော် အမျိုးသားယောဂီသည် အဇ္ဈတ္တ၌ ကုက္ကိတာဝရုပ်ကို အမျိုးသမီးယောဂီသည် ပုရိသဘာဝရုပ်ကို ရှု၍ မရနိုင်- သဖြင့် အဇ္ဈတ္တ၌ ရုပ်အစစ် (၁၀)လုံးကိုသာ အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော

နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားရန် ဖြစ်သည်။ ဗဟိဒ္ဓဉ်းကား ဗဟိဒ္ဓချင်း တူညီ၍ သာမန် ပေါင်းစုခြင်းက ရုပ်တရားအားလုံးကို ရှုရမည် ဖြစ်ပေသည်။

**[ပရသန္တာနာဂတေ စ တေသံ သန္တာနဝိဘာဂံ အကတွာ ဗဟိဒ္ဓါဘာဝ-
သာမညတော သမ္ပသနံ၊ အယံ သာဝကာနံ သမ္ပသနစာရော —** (မဇ္ဈိမနိကာယ ၂၇၅။) ဟူသော ဋီကာအဖွင့်နှင့် အညီတည်း။]

ထိုသို့ရှုရာ၌ ရုပ်တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားရမည် ဖြစ်သည်။ ယင်း မနောဒွါရဝိသိယများတွင် ပါဝင်သော မနော-
ဒွါရာဝဇ္ဇန်း၏ ဆုံးဖြတ်ချက်က ယောနိသောမနသိကာရဖြစ်လျှင် ကုသိုလ်-
ဇောများပါဝင်သည့် မနောဒွါရိကဇောဝိသိ စိတ်အစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာကြမည်
ဖြစ်၍ အယောနိသောမနသိကာရဖြစ်က အကုသိုလ်ဇောများပါဝင်သည့်
မနောဒွါရိကဇောဝိသိ စိတ်အစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာကြမည် ဖြစ်သည်။ ဤတွင်
ယောနိသောမနသိကာရ အယောနိသောမနသိကာရအကြောင်းကို အကျဉ်း
ချုပ်၍ ရှင်းလင်းတင်ပြပေအံ့။

ယောနိသော မနသိကာရ — အယောနိသော မနသိကာရ

သော “ဣဒံ ဒုက္ခ”န္တိ ယောနိသော မနသိ ကရောတိ၊ “အယံ ဒုက္ခ-
သမုဒယော”တိ ယောနိသော မနသိ ကရောတိ၊ “အယံ ဒုက္ခနိရောဓော”တိ
ယောနိသော မနသိ ကရောတိ၊ “အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂေါမိနိ ပဋိပဒါ”တိ ယော-
နိသော မနသိ ကရောတိ။ (မ၊ ၁၊ ၁၁-၁၂။)

တတ္ထ ကတမော အယောနိသော မနသိကာရော၊ “အနိစ္စေ နိစ္စ”န္တိ
အယောနိသော မနသိကာရော၊ “ဒုက္ခေ သုခ”န္တိ အယောနိသော မနသိ-
ကာရော၊ “အနတ္တနိ အတ္တာ”တိ အယောနိသော မနသိကာရော၊ “အသုဘော
သုဘ”န္တိ အယောနိသော မနသိကာရော၊ သစ္စဝိပဋိကုလေန ဝါ စိတ္တဿ
အာဝဋ္ဌနာ အနာဝဋ္ဌနာ အဘောဂေါ သမန္နာဟာရော မနသိကာရော၊ အယံ
ဝုပ္ပတိ အယောနိသော မနသိကာရော။ (အဘိ၊ ၂၊ ၃၈၇-၃၈၈။)

တတ္ထ ဇယောနိဇော မနသိကာဇရာ နာမ ဥပါယမနသိကာရော ပထမနသိကာရော၊ အနိစ္စာဒိသု အနိစ္စန္တိအာဒိနာ ဧဝ နယေန သစ္စာနု-
လောမိကေန ဝါ စိတ္တဿ အာဝဋ္ဋနာ အန္တာဝဋ္ဋနာ အဘောဂေါ သမန္နာ-
ဟာရော မနသိကာရော၊ အယံ ဝုစ္စတိ ယောနိဇော မနသိကာရောတိ။

(မ၊ဋ္ဌ၊၁၊၆၆။)

အယောနိဇော မနသိကာဇရာတိ အနုပါယမနသိကာရော ဥပ္ပထ-
မနသိကာရော၊ အနိစ္စေ နိစ္စန္တိ ဒုက္ခေ သုခန္တိ အနတ္တနိ အတ္တာတိ အသုဘေ
သုဘန္တိ အယောနိဇော မနသိကာရော ဥပ္ပထမနသိကာရော၊ သစ္စပ္ပဋိ-
ကုလေန ဝါ စိတ္တဿ အာဝဋ္ဋနာ အန္တာဝဋ္ဋနာ အဘောဂေါ သမန္နာဟာရော
မနသိကာရော၊ အယံ ဝုစ္စတိ အယောနိဇော မနသိကာရောတိ။

(မ၊ဋ္ဌ၊၁၊၆၆-၆၇။)

စိတ္တဿ အာဝဋ္ဋနာတိအာဒိနိ သဗ္ဗာနိပိ အာဝဋ္ဋနဿေဝ ဝေ-
ဝဓနာနေဝ။

အာဝဋ္ဋနဉ္စိ ဘဝဂ်စိတ္တံ အာဝဋ္ဋေတိတိ စိတ္တဿ အာဝဋ္ဋနာ။

(အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂၊၄၈၂။)

ဇယောနိဇောမနသိကာရ ဟူသည် -

- ၁။ “ဤကား ဒုက္ခအရိယသစ္စာတရားတည်း”ဟု နည်းမှန်လမ်းမှန် နှလုံး-
သွင်း၏။
- ၂။ “ဤကား ဒုက္ခသမုဒယအရိယသစ္စာတရားတည်း”ဟု နည်းမှန်လမ်းမှန်
နှလုံးသွင်း၏။
- ၃။ “ဤကား ဒုက္ခနိရောဓအရိယသစ္စာတရားတည်း” ဟု နည်းမှန်လမ်းမှန်
နှလုံးသွင်း၏။
- ၄။ “ဤကား ဒုက္ခချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် = မဂ္ဂအရိယ-
သစ္စာတရားတည်း”ဟု နည်းမှန်လမ်းမှန် နှလုံးသွင်း၏။ ဤကဲ့သို့သော
နှလုံးသွင်းမှုမျိုးကို ယောနိဇောမနသိကာရ = နည်းမှန်လမ်းမှန် နှလုံး
သွင်းမှုဟု ခေါ်ဆို၏။ (မ၊၁၊၁၁-၁၂။)

ထိုတွင် **ယောနိသောမနသိကာရ**မည်သည်ကား မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် စသော စီးပွားချမ်းသာကို ရခြင်း၏ အကြောင်းဟုတ်သောအားဖြင့် အာရုံကို စိတ်၌ ထားခြင်း၊ အာရုံကို နည်းမှန်လမ်းမှန် နှလုံးသွင်းခြင်းတည်း။

- ၁။ အနိစ္စဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး၌ အနိစ္စဟုလည်းကောင်း၊
- ၂။ ဒုက္ခဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး၌ ဒုက္ခဟုလည်းကောင်း၊
- ၃။ အနတ္တဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး၌ အနတ္တဟုလည်းကောင်း၊
- ၄။ အသုဘဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး၌ အသုဘဟုလည်းကောင်း၊

ဤသို့ စသော နည်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သစ္စာလေးပါးနှင့် လျော်သော အားဖြင့်လည်းကောင်း ဘဝင်စိတ်ကို အကြင် ပြန်လည်စေတတ်သော အာဝဇ္ဇန်းသည်၊ အကြင် အဖန်ဖန် ပြန်လည်စေတတ်သော အာဝဇ္ဇန်းသည်၊ အကြင်နှလုံးသွင်းတတ်သော အာဝဇ္ဇန်းသည်၊ အကြင် ဘဝင်၏အာရုံမှ တစ်ပါးသော အာရုံကို ကောင်းစွာ ဆောင်တတ်သော အာဝဇ္ဇန်းသည်၊ အကြင် ဘဝင်၏အာရုံမှ တစ်ပါးသော အာရုံကို စိတ်၌ ထားတတ်သော အာဝဇ္ဇန်းသည် ရှိ၏။ ဤကဲ့သို့ နှလုံးသွင်းတတ်သော အာဝဇ္ဇန်းသည် **ယောနိသောမနသိကာရ** မည်၏။ (မဋ္ဌ၊၁၁၆၆။)

ထိုတွင် **အယောနိသော မနသိကာရ**ဟူသည် အဘယ်နည်း -

- ၁။ အနိစ္စဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး၌ နိစ္စဟုလည်းကောင်း၊
- ၂။ ဒုက္ခဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး၌ သုခဟုလည်းကောင်း၊
- ၃။ အနတ္တဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး၌ အတ္တဟုလည်းကောင်း၊
- ၄။ အသုဘဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး၌ သုဘဟုလည်းကောင်း၊

ဤသို့လျှင် မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် စသော စီးပွားချမ်းသာကို ရခြင်း၏ အကြောင်း မဟုတ်သောအားဖြင့် စိတ်၌ထားခြင်း နည်းမှားလမ်းမှား နှလုံးသွင်းခြင်းတည်း။ တစ်ဖန် သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်းသိမြင်ဖို့ရန် မလျော်သော အားဖြင့် ဘဝင်စိတ်ကို အကြင် ပြန်လည်စေတတ်သော အာဝဇ္ဇန်းသည်၊

အကြင် အဖန်ဖန် ပြန်လည်စေတတ်သော အာဝဇ္ဇန်းသည်၊ အကြင် အာရုံကို နှလုံးသွင်းတတ်သော အာဝဇ္ဇန်းသည်၊ အကြင် ဘဝင်၏အာရုံမှ တစ်ပါးသော အာရုံကို ကောင်းစွာ ဆောင်ထားတတ်သော အာဝဇ္ဇန်းသည်၊ အကြင် ဘဝင် ၏ အာရုံမှ တစ်ပါးသော အာရုံကို စိတ်၌ ထားတတ်သော အာဝဇ္ဇန်းသည် ရှိ၏။ ဤကဲ့သို့ နည်းမှားလမ်းမှား နှလုံးသွင်းတတ်သော အာဝဇ္ဇန်းကို **အ-ယောနိသော မနုဿိကာရဟူ၍** ဆိုအပ်၏။ (အဘိ၊ ၂၊ ၃၈၇-၃၈၈။ မ၊ ၄၊ ၁၆၆-၆၇။)

ဤ အထက်ပါ ရှင်းလင်းချက်များနှင့် အညီ - ရုပ်တရားဟုလည်း- ကောင်း၊ နာမ်တရားဟုလည်းကောင်း၊ အကြောင်းတရားဟုလည်းကောင်း၊ အကျိုးတရားဟုလည်းကောင်း၊ အနိစ္စတရားဟုလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခတရားဟုလည်းကောင်း၊ အနတ္တတရားဟုလည်းကောင်း၊ အသုဘတရားဟုလည်းကောင်း ရုပ်နာမ် ပရမတ်အာရုံကို နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ယောနိသော မနုဿိကာရပင်တည်း။ ရူပါရုံကို ရူပါရုံဟုလည်းကောင်း၊ ရုပ်တရားဟုလည်းကောင်း၊ အနိစ္စတရားဟုလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခတရားဟုလည်းကောင်း၊ အနတ္တတရားဟုလည်းကောင်း၊ အသုဘတရားဟုလည်းကောင်း နှလုံးသွင်းမှုများသည်လည်း ယောနိသောမနုဿိကာရပင်တည်း။ ရုပ်နာမ်အားလုံးတို့၌ နည်းတူ သဘော ပေါက်ပါ။

စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော မဟာကုသိုလ်ဇော နာမ်တရား (၃၄)

- ၁။ **အသိစိတ်** = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို ရယူခြင်းသဘော၊
- ၂။ **ဗဿ** = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို တွေ့ထိသော အခြင်း-အရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသဘော၊
= စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံနှင့် အသိစိတ်ကို ဆက်စပ်ပေးခြင်းသဘော၊
- ၃။ **ဇောဇနာ** = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံ၏ အရသာကို ချမ်းချမ်း-

သာသာ ခံစားခြင်းသဘော၊ (သောမနဿ။)

- ၄။ **သညာ** = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို မှတ်သားခြင်းသဘော၊
- ၅။ **စေတနာ** = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံပေါ်သို့ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ရောက်အောင် စေ့ဆော်ပေးခြင်း နှိုးဆော်ပေးခြင်း သဘော၊
- ၆။ **ဓကဋ္ဌတာ** = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံ တစ်ခုတည်းပေါ်သို့ စိတ် ကျရောက်နေခြင်းသဘော၊
 = တည်ငြိမ်နေခြင်းသဘော၊
 = သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ဖရိုဖရဲ မကျစေခြင်းသဘော၊
- ၇။ **ဇိဝိတ** = သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို စောင့်ရှောက်ပေးခြင်းသဘော၊
- ၈။ **မနုသိကာရ** = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံဘက်သို့ စိတ်ကို = သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ဦးလှည့်တွန်းပို့ပေးခြင်းသဘော၊
 = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို နှလုံးသွင်းခြင်းသဘော။

[ဤမျှဆိုလျှင် သဘောပေါက်လောက်ပြီဟု ယူဆသဖြင့် ထူးရာ စေတသိက် အချို့ကိုသာ ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ ဈာန်နာမ်တရား (၃၄)လုံးနှင့် အာရုံသာ ကွာဟချက် ရှိသည်။ အမျိုးအစားချင်းကား တူညီလျက်ပင် ရှိသည်။]

- ၁၅။ **သဒ္ဓါ** = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို ထိုးထွင်းသိသည့် ပညာသိက္ခာ = ပညာကျင့်စဉ်၌ ယုံကြည်ခြင်းသဘော၊
- ၃၄။ **ပညာ** = စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံကို ထွင်းဖောက်သိခြင်း သဘော၊

ဤမျှဆိုလျှင် စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော နာမ်တရားတို့ကို သဘောပေါက်လောက်ပေပြီ။ စေတသိက် (၅၂)လုံးကို

၉၈ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၄)

သဘောအဓိပ္ပါယ်နှင့် တကွ ကျေကျေပွန်ပွန် အလွတ်ရအောင် ကျက်ထားပြီးသူသူတော်ကောင်းအတွက်ကား အလွန်ကြီးမခက်ခဲတော့ပြီ။နားအကြည် ဓာတ်စသည့် ရုပ်အစစ် ရုပ်အတုတို့၌လည်း နည်းမှီ၍ သိပါလေ။ ဤ၌ စက္ခု အကြည်ဓာတ်ကို စံထား၍ **ဓမ္မာနုလိင်္ဂ သုဒ္ဓမ္မနာဠာရပိဋိ အကောင်း- အုပ်စု ဇယား** တစ်ခုကို ရေးသား တင်ပြထားပါသည်။ အကောင်းအုပ်စု ဟူသည် ကုသိုလ်ဇောများ စောသော ဝီထိကို ဆိုလိုပေသည်။

ဓမ္မာရုံလိုင်း သုဒ္ဓမ္မနောဒွါရဝိထိ အကောင်းအုပ်စု ဇယား

ဟဒယရှို မှီရာဝတ္ထုရုပ် = ၅၄		၅၄	၅၄	
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း		ဇော (၇) ကြိမ်	တဒါရုံ (၂) ကြိမ်	(၄) ချက် ရှုပါ။
၁။ စက္ခုအကြည်ဓာတ်ဟု -	၁၂	၃၄	၃၄	ဉာဏ်ယဉ်-ပီတိယဉ်
	၁၂	၃၃	၃၃	ဉာဏ်ယဉ်-ပီတိမယဉ်
	၁၂	၃၃	၃၃	ဉာဏ်မယဉ်-ပီတိယဉ်
	၁၂	၃၂	၃၂	ဉာဏ်မယဉ်-ပီတိမယဉ်
၂။ ရုပ်တရားဟု -	၁၂	၃၄ (၃၃/၃၃/၃၂)	၃၄ (၃၃/၃၃/၃၂)	(၄)ချက်ပင် ရှုပါ။
၃။ အနိစ္စဟု -	၁၂	၃၄ (၃၃/၃၃/၃၂)	၃၄ (၃၃/၃၃/၃၂)	။
၄။ ဒုက္ခဟု -	၁၂	၃၄ (၃၃/၃၃/၃၂)	၃၄ (၃၃/၃၃/၃၂)	။
၅။ အနတ္တဟု -	၁၂	၃၄ (၃၃/၃၃/၃၂)	၃၄ (၃၃/၃၃/၃၂)	။
၆။ အသုဘဟု -	၁၂	၃၄ (၃၃/၃၃/၃၂)	၃၄ (၃၃/၃၃/၃၂)	။

ဤ၌ -

- ၁။ စက္ခုအကြည်ဓာတ်ဟု သိသော စိတ်စေတသိက်၊
- ၂။ ရုပ်တရားဟု သိသော စိတ်စေတသိက်၊
- ၃။ အနိစ္စဟု သိသော စိတ်စေတသိက်၊
- ၄။ ဒုက္ခဟု သိသော စိတ်စေတသိက်၊
- ၅။ အနတ္တဟု သိသော စိတ်စေတသိက်၊
- ၆။ အသုဘဟု သိသော စိတ်စေတသိက် -

ဤ စိတ်+စေတသိက် = နာမ်တရားတို့ကိုသာ သိမ်းဆည်းရှုပွားနေခြင်း ဖြစ်သည်ကို သဘောပေါက်ပါလေ။

ဤ အထက်ပါဇယား၌ စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော နာမ်တရားတို့ကို (၂၄)မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သိမ်းဆည်းပုံကို တင်ပြထား၏။ ယောနိသောမနသိကာရဖြစ်အောင် နှလုံးသွင်းတတ်ပါက ကုသိုလ်ဇောများ စောပုံကို သဘောပေါက်ရန်အတွက် ရည်ရွယ်၍ ရေးသားတင်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့ သိမ်းဆည်း ရှုပွားရာ၌ ရှေးဦးစွာ ရုပ်ကလာပ်များကို ဓာတ်ခွဲလျက် စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို ပရမတ်သို့ ဆိုက်အောင် သိမ်းဆည်းရှုပွားရန် မမေ့ပါနှင့်။ ရုပ်အစစ် ရုပ်အတု အားလုံး၌ နည်းတူပင် သဘောပေါက်ပါ။ ဤ၌ စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို အာရုံယူ၍ ကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သည့် မနောဒွါရိကဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်များကို ရှုပ်စနစ်တစ်ခုကို ပုံစံအဖြစ် ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။

မနောဒွါရိက ကုသိုလ်ဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံ

- ၁။ မိမိ ရရှိထားပြီးသည့် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိ တစ်ခုခုကို သို့မဟုတ် မိမိ နှစ်ခြိုက်ရာ အမြင့်ဆုံး သမာဓိကို ပြန်လည် ထူထောင်ပါ။
- ၂။ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနောဒွါရိကို သိမ်းဆည်းပါ။

၃။ (ပရမတ်) စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို လှမ်းအာရုံယူပါ။

ထို စက္ခုအကြည်ဓာတ်အာရုံသည် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနောဒွါရ၌ ထင်လာသောအခါ ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ မနောဒွါရိကဇောဝီထိစိတ်အစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာမည် ဖြစ်သည်။ ထို ဝီထိစိတ်အစဉ်တွင် ပါဝင်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက -

၁။ စက္ခုအကြည်ဓာတ်ဟု ဆုံးဖြတ်သောအခါ၊

၂။ စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို ရုပ်တရားဟု ဆုံးဖြတ်သောအခါ၊

၃။ ထို စက္ခုအကြည်ဓာတ်၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း သဘောကို (အပျက်သဘောကို) အာရုံယူ၍ အနိစ္စဟု ဆုံးဖြတ်သောအခါ = ရှုသောအခါ၊

၄။ ထို စက္ခုအကြည်ဓာတ်၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်ဖြင့် (အပျက်ဒဏ်ချက်ဖြင့်) အညှဉ်းပန်း အနှိပ်စက်ခံရသည့် သဘောကို အာရုံယူ၍ ဒုက္ခဟု ဆုံးဖြတ်သောအခါ = ရှုသောအခါ၊

၅။ ထိုစက္ခုအကြည်ဓာတ်၏ မပျက်စီးဘဲ အကျိတ်အခဲ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရအားဖြင့် တည်နေသည့် အတ္တမဟုတ်သည့် သဘောကို အာရုံယူ၍ အနတ္တဟု ဆုံးဖြတ်သောအခါ = ရှုသောအခါ၊

၆။ ထို စက္ခုအကြည်ဓာတ်၏ မကောင်းသော အဆင်းအနံ့ စသည်တို့နှင့် ရောနှောနေသည့် ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောကို အာရုံယူ၍ အသုဘဟု ဆုံးဖြတ်သောအခါ = ရှုသောအခါ၊

ယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်၍ နှလုံးသွင်းမှန်၍ ကုသိုလ်ဇောများ စောမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို (၆)မျိုးသော ယောနိသောမနသိကာရတို့တွင် အသင် သူတော်ကောင်းသည် နံပါတ်တစ် ဖြစ်သည့် စက္ခုအကြည်ဓာတ်ဟု သိနေသော မနောဒွါရိက ဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်များကို ရွှေ့ဦးစွာ စတင်၍ သိမ်းဆည်းကြည့်ပါ။ အသိစိတ် ဝိညာဏ်က စ၍ ဖြစ်စေ၊ ဖဿက စ၍ ဖြစ်စေ၊ ဝေဒနာက စ၍ ဖြစ်စေ သိမ်းဆည်းနိုင်ပါသည်။

အကယ်၍ အသိစိတ် = ဝိညာဏ်က စ၍ သိမ်းဆည်းခဲ့သော် ယင်း အသိစိတ်တို့မှာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း (၁)ကြိမ်၊ ဇော (၇)ကြိမ်၊ တဒါရုံ (၂)ကြိမ် အနေဖြင့် ဖြစ်ပေါ်နေပုံကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် လေ့ကျင့်ပါ။

ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ဟူသော မနောဒွါရ၌ စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံသည် ရှေးရှု ကျရောက်နေသောအခါ = ထင်နေသောအခါ ယင်း မနောဒွါရကို အစွဲပြု၍ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၍ ယင်း မနောဒွါရိက ဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်များသည် တစ်ဝီထိနှင့် တစ်ဝီထိအကြားတွင် ဘဝင်များခြားလျက် ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ဖြစ်နေပုံကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ကြိမ်ဖန်များစွာ လေ့ကျင့်ပါ။

အောင်မြင်မှုကို ရရှိခဲ့သော် စေတသိက်များကို တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ တစ်စတစ်စ တိုး၍ တိုး၍ - [အသိစိတ်-ဖဿ (၂)လုံး (၂)လုံး၊ အသိစိတ်-ဖဿ-ဝေဒနာ (၃)လုံး (၃)လုံး၊ အသိစိတ်-ဖဿ-ဝေဒနာ-သညာ (၄)လုံး (၄)လုံး - ဤသို့ စသည်ဖြင့် တစ်စတစ်စ တိုး၍ တိုး၍] မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၌ (၁၂)လုံး၊ ဇော အသီးအသီး၌ (၃၄)လုံးစီ၊ တဒါရုံ အသီးအသီး၌ (၃၄)လုံးစီ ပြည့်သည်တိုင်အောင် စိတ္တက္ခဏတိုင်း၌ ပြိုင်တူဖြစ်မှုကို မြင်အောင် လေ့ကျင့်ပါ။ ထိုသို့ လေ့ကျင့်ရာ၌ နာမ်တရားများမှာ မထင်မရှား ဖြစ်လာပါက စတုတ္ထဈာန်သမာဓိ တစ်ခုခုကို ပြန်လည် ထူထောင်ပါ။

ဉာဏ်လင်း-ရောင်ခြည်များ အားကောင်းလာသောအခါ မိမိ ရှုပွားနေသည့် စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကဲ့သို့သော အာရုံနှင့် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ကို ပူးတွဲ သိမ်းဆည်းကာ နာမ်တရားတို့ကို တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ တိုး၍ တိုး၍ သိမ်းဆည်းပါ။

ဘဝင်မနောအကြည် = မနောဒွါရနှင့် အာရုံကို ပူးတွဲကာ သိမ်းဆည်းလျက် ကြိမ်ဖန်များစွာ လေ့ကျင့်ပါ။ နာမ်တရားများ မထင်ရှားတိုင်း ဤစနစ်ကို အသုံးပြုပါ။

ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ရှုနိုင်သောအခါ ယင်းနာမ်တရားတို့၏ စက္ခုအကြည်ဓာတ် အာရုံဘက်သို့ ညွတ်ကိုင်ရှိုင်းနေသော သဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ **“နာမ်တရား နာမ်တရား”**ဟု သိမ်းဆည်းပါ။

ကြွင်းကျန်သော ယောနိသောမနသိကာရ အသီးအသီး၌လည်း နည်းတူ ရှုပါ။

ထိုသို့ ရှုရာ၌ ဇောနှင့် တဒါရုံတို့တွင် -

၁။ ရံခါ ဉာဏ်+ပီတိ နှစ်မျိုးလုံး ယှဉ်၏။ သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏ-
သမ္ပယုတ် မဟာကုသိုလ်စိတ်တည်း။

၂။ ရံခါ ဉာဏ်သာယှဉ်၍ ပီတိ မယှဉ်သည်လည်း ရှိ၏။ ဥပေက္ခာသဟ-
ဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် မဟာကုသိုလ်စိတ်တည်း။

၃။ ရံခါ ဉာဏ် မယှဉ် ပီတိ ယှဉ်သည်လည်း ရှိ၏။ သောမနဿသဟဂုတ်
ဉာဏဝိပ္ပယုတ် မဟာကုသိုလ်စိတ်တည်း။

၄။ ရံခါ ဉာဏ် မယှဉ် ပီတိ မယှဉ်သည်လည်း ရှိ၏။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်
ဉာဏဝိပ္ပယုတ် မဟာကုသိုလ်စိတ်တည်း။

အားလုံးပေါင်းသော် (၄)ချက် ဖြစ်သည်။

စက္ခုအကြည်ဓာတ်ကို စက္ခုအကြည်ဓာတ်ဟု ရှုရာ၌ ဉာဏ်-ပီတိ ယှဉ်-
မယှဉ်သို့ လိုက်၍ (၄)ချက် လှည့်ရှုရမည် ဖြစ်သည်။ အလားတူပင် စက္ခု
အကြည်ဓာတ်ကို ရုပ်တရားဟု ရှုရာ၊ အနိစ္စဟု ရှုရာ၊ ဒုက္ခဟု ရှုရာ၊ အနတ္တ
ဟု ရှုရာ၊ အသုဘဟု ရှုရာတို့၌လည်း (၄)ချက်စီပင် ရှုပါ။ အားလုံးပေါင်း
သော် (၂၄)ကြိမ် ဖြစ်သည်။

ဤ မဟာကုသိုလ်စိတ်၌ သသင်္ခါရိက (၄)မျိုး ၊ အသင်္ခါရိက (၄)မျိုး
နှစ်ရပ်ပေါင်းသော် မဟာကုသိုလ်စိတ် (၈)မျိုးရှိ၏။ သသင်္ခါရိက = တိုက်တွန်း
မှုရှိသော စိတ်၊ အသင်္ခါရိက = တိုက်တွန်းမှု မရှိသောစိတ်တို့၌ သသင်္ခါရိက
အသင်္ခါရိကကို အကြောင်းပြု၍ စိတ်စေတသိက် အရေအတွက် မကွဲပြား
သဖြင့် ဤစာမူ၌ အထက်ပါအတိုင်း (၄)ချက်သာ ရှုကွက်ကို ဖော်ပြထားပေ
သည်။ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှုနေရင်းပင် တဖြည်းဖြည်း အသင်္ခါရိက
သသင်္ခါရိက သဘောတရားများကို သဘောပေါက်လာလိမ့်မည်ဟု မျှော်-
လင့်ထားပါသည်။ သသင်္ခါရိက၌ ရှုကွက် (၄)ချက်၊ အသင်္ခါရိက၌ ရှုကွက်
(၄)ချက်၊ နှစ်ရပ်ပေါင်းသော် မဟာကုသိုလ်စိတ် (၈)မျိုး ရှုကွက် ဖြစ်သည်။
ရဟန္တာအရှင်မြတ်ကြီးတို့၏ သန္တာန်၌သာဖြစ်ကြသော မဟာကြိယာစိတ်တို့
၌လည်း နည်းတူပင်တည်း။

တဒါရုံအကြောင်း သိကောင်းစရာ

ယေဘုယျအားဖြင့် ကာမဇော၊ ကာမသတ္တဝါ၊ ပဉ္စဒွါရ၌ အတိမဟန္တာရုံ မနောဒွါရ၌ ဝိဘူတာရုံ ဟူသော ကာမအာရုံ ဖြစ်ပါမှသာလျှင် တဒါရုံ ကျခွင့်ရှိ၏ တဒါရုံကျနိုင်၏။ ကာမအာရုံဟူသည် ကာမတရား အမည်ရသော ကာမစိတ်စေတသိက်နှင့် ရုပ် (၂၈)ပါးတို့ဖြစ်ကြသည်။ ကာမာဝစရသတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်ဝယ် ကာမာဝစရ စိတ်စေတသိက်ဟူသော ကာမတရားကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ကာမာဝစရ မနောဒွါရိက ဇောဝီထိတို့ဝယ် ကာမဇောများ၏ နောင်၌ တဒါရုံကျနိုင်၏။ ရုပ် (၂၈)ပါးသည်လည်း ကာမတရားအမည်ရသဖြင့် ရုပ် (၂၈)ပါးကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝီထိစိတ်အစဉ်များဝယ် ကာမဇောများ၏ နောင်၌လည်း တဒါရုံကျနိုင်၏။ သို့သော် စက္ခုဒွါရဝီထိစသော ပဉ္စဒွါရဝီထိများ၌ အာရုံသည် အတိမဟန္တာရုံ ဖြစ်ပါမှ မနောဒွါရဝီထိများ၌ ဝိဘူတာရုံ ဖြစ်ပါမှသာလျှင် တဒါရုံ ကျနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ယေဘုယျဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤ သတ်မှတ်ချက်အရ ပညတ်များကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝီထိစိတ်အစဉ်များ၌ ဇောနောင်၌ တဒါရုံမကျနိုင်ဟု မှတ်ပါ။

တစ်ဖန် ဝိဘင်းပါဠိတော်၏ အဖွင့်ဖြစ်သော သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာကြီး၌ ဤသို့ ဖွင့်ဆိုထား၏။

တိလက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာယ တဒါရမ္မဏံ န လဗ္ဘတိ။

(အဘိဋ္ဌ၊ ၂၊ ၁၄၇။)

လက္ခဏာရေးသုံးတန်လျှင် အာရုံရှိသော တိလက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာဇောများ၏ နောင်၌ တဒါရုံကို မရအပ် မရနိုင်။ (အဘိဋ္ဌ၊ ၂၊ ၁၄၇။)

ဝိပဿနာဇောများ၏ နောင်၌ တဒါရုံမကျနိုင်ဟူသော ဤအဆိုအမိန့်မှာ အားကောင်းနေသော ဗလဝိပဿနာဇောများ၏ နောင်၌သာ တဒါရုံမကျနိုင်ဟု ဆိုလိုကြောင်းကို ဆရာမြတ်တို့က မိန့်ဆိုတော်မူကြ၏။ အောက်ပါပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ကျမ်းဂန် အဆိုအမိန့်များကို ကိုးကားတော်မူကြ၏။

**သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ ကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော
ဝိပဿန္တိ၊ ကုသလေ နိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။**

(ပဋ္ဌာန၊ ၁၊ ၁၃၃။)

**ကုသလေ နိရုဒ္ဓတံ ဝိပဿနာဝေနဝိသိယာ ပတ္တိန္နာယ၊ ဝိပါကောတိ
ကာမာဝစရဝိပါကော၊ တဒါရမ္မဏတာတိ တဒါရမ္မဏတာယ၊ တံ ကုသ-
လဿ ဝေနဿ အာရမ္မဏဘူတံ ဝိပဿိတကုသလံ အာရမ္မဏံ ကတွာ
ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ အတ္ထော။** (အဘိဋ္ဌ၊ ၃၊ ၄၃၆။)

သေက္ခ အရိယာသူတော်ကောင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ပုထုဇ်နသူ-
တော်ကောင်းတို့သည်လည်းကောင်း ကုသိုလ်တရားကို = ကုသိုလ်နာမ်တရား
စုကို အနိစ္စဟုလည်းကောင်း ဒုက္ခဟုလည်းကောင်း အနတ္တဟုလည်းကောင်း
လက္ခဏာရေးသုံးတန်တင်ကာ ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်တော်မူကြ၏။ ယင်း
ဝိပဿနာကုသိုလ်ဇော၏ နောင်၌ ယင်း ဝိပဿနာကုသိုလ်ဇော၏ အရှုခံ
အာရုံဖြစ်သော ကုသိုလ်တရားကိုပင် (= ဇော ယူထားသည့် အာရုံကိုပင်)
အာရုံပြု၍ ကာမာဝစရ ဝိပါကံနာမ်တရားသည် ဝိပဿနာဇောက ယူထား
သည့် ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံ ကုသိုလ်အာရုံကိုပင် အာရုံပြုခြင်းတည်း
ဟူသော တဒါရုံကိစ္စကို ရွက်ဆောင်လျက် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

(ပဋ္ဌာန၊ ၁၊ ၁၃၃။ အဘိဋ္ဌ၊ ၃၊ ၄၃၆။)

ဤ၌ ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံမှာ ကုသိုလ်တရား ဖြစ်၏။ ရှု
တတ်သော ဝိပဿနာဇော စိတ်အစဉ်မှာလည်း ကုသိုလ်တရားပင် ဖြစ်၏။
အရှုခံအာရုံမှာလည်း ကာမာဝစရကုသိုလ်တရား ဖြစ်၍ ရှုတတ်သော ဝိ-
ပဿနာဇောမှာလည်း ကာမာဝစရ မဟာကုသိုလ်ဇောပင် ဖြစ်၏။ ကာမဇော၊
ကာမသတ္တဝါ၊ ကာမအာရုံဟူသော အင်္ဂါသုံးရပ် ညီနေ၏။ ယင်းဝိပဿနာ
ဇော၏ နောင်၌ တဒါရုံကျနိုင်ကြောင်း ဒေသနာတော်လည်း ထင်ရှားရှိနေ၏။
ယင်းဒေသနာတော်မှာ နုနယ်နေသေးသော တရုဏ ဝိပဿနာဇောကို ရည်-
ညွှန်းထားသည်ဟု ဆရာမြတ်တို့က မိန့်ဆိုတော်မူကြ၏။

(မူလဋီ၊ ၁၊ ၁၃၀ - ကြည့်ပါ။)

ယခု ဤအပိုင်းကား ကာမတရား အမည်ရသည့် ရုပ်တရားတို့ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းနေသည့် နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ပိုင်းမျှသာ ရှိနေသေး၏။ တကယ့်ဝိပဿနာပိုင်းသို့ပင် မရောက်ရှိသေးပေ။ ဤရုပ်တရားတို့ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းနေသည့် ဤအပိုင်းဝယ် ရူပပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ဟူသော ယင်းမဟာကုသိုလ်ဇောနာမ်တရားများ၏ နောင်၌လည်း တဒါရုံများသည် ယင်း ရုပ်တရားအာရုံက ထင်ရှားသည့် ဝိဘူတာရုံ ဖြစ်ပါက ကျနိုင်သည်ဟုပင် မှတ်ပါ။

တစ်ဖန် မဟာကုသိုလ်ဇောများ၏ နောင်၌ မဟာဝိပါက်တဒါရုံများသည်လည်း သောမနဿနှင့် ဥပေက္ခာ ထိုက်သလို ကျနိုင်၏။ အလားတူပင် အဟိတ် သန္တီရဏ တဒါရုံများလည်း ထိုက်သလို ကျနိုင်၏။ အကုသိုလ်ဇောများ၏ နောင်၌လည်း မဟာဝိပါက် တဒါရုံများနှင့် အဟိတ် သန္တီရဏတဒါရုံများသည် ထိုက်သလိုကျနိုင်၏။ ဤစာမူ အထက်ပါဇယားတွင်ကား မဟာဝိပါက် တဒါရုံတို့ကိုသာ ယေဘုယျစည်းကမ်းသို့ လိုက်၍ တင်ပြထားပါသည်။ ပုံစံတစ်ခုကို ထုတ်ပြခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ ကျန်သည့်အပိုင်းများကို ယောဂီ-ဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှုရင်းဖြင့် တဖြည်းဖြည်း သဘောပေါက်လာလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ထားပါသည်။ ယေဘုယျစည်းကမ်းသို့ လိုက်၍ သောမနဿဇော နောင်၌ သောမနဿတဒါရုံကိုလည်းကောင်း၊ ဥပေက္ခာဇောနောင်နှင့် ဒေါမနဿဇောနောင်၌ ဥပေက္ခာတဒါရုံကိုလည်းကောင်း ချပြထားပါသည်။

မဟာဝိပါက်စိတ် (၈)မျိုးနှင့် သန္တီရဏစိတ် (၃)မျိုး = ပေါင်း (၁၁) မျိုးသော စိတ်တို့သည် ဇောယူသည့် အာရုံကို ဆက်လက်ခံယူခြင်း ဟူသော တဒါရုံကိစ္စကို ရွက်ဆောင်နိုင်ကြသည့်အတွက် တဒါရုံဟူသော အမည်ကို ရရှိကြသည်။ ဤတွင် တိဟိတ် ပုထုဇန့်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ကြသည့် ယောဂီသူတော်-ကောင်းများအတွက် အထူးရည်ရွယ်၍ ဇောနောင်၌ကျနိုင်သည့် တဒါရုံဇယား တစ်ခုကို ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ သောတာပန် သကဒါဂါမ် အနာဂါမ် သူတော်ကောင်းတို့သည်လည်း မိမိတို့ ပယ်ပြီး ကိလေသာများကို နှုတ်ပယ်၍ နည်းတူပင် မှတ်ယူနိုင်ပါသည်။

တိဟိတ် ပုထုဇနများအတွက် တဒါရုံဇယား

မဟာကုသိုလ်ဇော (၈)ခု တစ်ခုခုနောင်၌	တဒါရုံ (၁၁)မျိုး တစ်မျိုးမျိုး ကျနိုင်၏။
လောဘမူဇော (၈)ခု တစ်ခုခုနောင်၌	တဒါရုံ (၁၁)မျိုး တစ်မျိုးမျိုး ကျနိုင်၏။
ဒေါသမူဇော (၂)ခု တစ်ခုခုနောင်၌	ဥပေက္ခာတဒါရုံ (၆)မျိုး တစ်မျိုးမျိုး ကျနိုင်၏။
မောဟမူဇော (၂)ခု တစ်ခုခုနောင်၌	တဒါရုံ (၁၁)မျိုး တစ်မျိုးမျိုး ကျနိုင်၏။

ဝိပါက်အမှန် ဇောအပြန်

၁။ သဘာဝက္ကဋ္ဌာရုံ သဘာဝအတိက္ကဋ္ဌာရုံများကို ရှေးကုသိုလ်ကံကြောင့်-
သာ တွေ့ရသောကြောင့် ကုဋ္ဌမဇ္ဈတ္တခေါ်သော အလယ်အလတ်ဖြစ်သော
သဘာဝက္ကဋ္ဌာရုံနှင့် တွေ့ကြုံသောအခါ အာဝဇ္ဇန်းနှင့် ဇောမှ တစ်ပါးသော
ဝီထိစိတ်များသည် မဟာဝိပါက်စိတ်နှင့် အဟိတ် ကုသလဝိပါက်စိတ်တို့သာ
ဖြစ်ကြရသည်။ (ပဉ္စဒါရ၌ - ပဉ္စဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း၊ သန္တီရဏ၊ တဒါရုံ၊
မနောဒွါရ၌ တဒါရုံတို့ကို ရည်ညွှန်းထားသည်။) ဇောမှာ ယောနိသော
မနသိကာရ ဖြစ်လျှင် ကုသိုလ်ဇော စော၍ အယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်-
လျှင် အကုသိုလ်ဇော စောနိုင်သည်။

၂။ ဘုရား အစရှိသော သဘာဝအတိက္ကဋ္ဌာရုံ = သဘာဝအတိုင်း အလွန်
အလိုရှိအပ် နှစ်သက်မြတ်နိုးအပ်သော အာရုံနှင့် တွေ့ကြုံသောအခါ ကုသလ
ဝိပါက် သောမနဿ တဒါရုံ (၅)မျိုးသာ ကျနိုင်သည်။ ဇောမှာ ယောနိသော
မနသိကာရ ဖြစ်လျှင် ကုသိုလ်ဇော စောနိုင်၍ အယောနိသောမနသိကာရ
ဖြစ်လျှင် အကုသိုလ်ဇော စောနိုင်သည်။

၃။ သဘာဝအနိဋ္ဌာရုံများကို ရှေးအကုသိုလ်ကံကြောင့်သာ တွေ့ကြုံရ
သည် ဖြစ်၍ ထိုအနိဋ္ဌာရုံနှင့် တွေ့ကြုံသောအခါ ဇောမှာ ယောနိသော မန-
သိကာရ ဖြစ်လျှင် ကုသိုလ်ဇော၊ အယောနိသော မနသိကာရ ဖြစ်လျှင်
အကုသိုလ်ဇော စော၍ ပဉ္စဒါရဝီထိ၌ စက္ခုဝိညာဏ် စသည့် ပဉ္စဝိညာဏ်၊

သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆိင်း၊ သန္တိရဏ၊ တဒါရုံ၊ မနောဒွါရဝီထိ၌ တဒါရုံများသည် အဟိတ် အကုသလဝိပါက်စိတ်ချည်း ဖြစ်ရမည်။ ဤသတ်မှတ်ချက်အရ အနိဋ္ဌာရုံ၌ အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏ တဒါရုံ တစ်မျိုးသာ ကျသည်ဟု မှတ်ပါ။

ဇယားဟူသည် ယေဘုယျ စည်းကမ်းသို့ လိုက်၍ ခြုံငုံ၍သာ ရေးသား တင်ပြထားခြင်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သောမနဿဇောနောင်၌ သောမနဿ တဒါရုံ၊ ဥပေက္ခာဇောနောင်၌ ဥပေက္ခာတဒါရုံ၊ ဒေါမနဿဇောနောင်၌ ဥပေက္ခာတဒါရုံဟူသည်မှာလည်း ယေဘုယျပင် ဖြစ်သည်။ သောမနဿ ဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၍ ပဋိသန္ဓေတည်နေခဲ့သော သတ္တဝါတစ်ဦး၏ ဘဝင်မှာ လည်း ယင်းပဋိသန္ဓေနှင့် မျိုးတူ သောမနဿဘဝင်သာ ဖြစ်၏။ ထို သောမနဿပဋိသန္ဓေ တည်နေခဲ့ရသော သတ္တဝါတစ်ဦး၏ သန္တာန်ဝယ် ပဝတ္တိအခါ ဝယ် ဒေါသဇော စောလေရာ ယင်းဒေါသဇော၏ နောင်၌ တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းကြောင့် အကယ်၍ တဒါရုံ ကျခွင့်ကို မရခဲ့သော် ထုံးစံအတိုင်း ဆိုလျှင် ဒေါသဇော၏ နောင်၌ ဘဝင် ကျရတော့မည်။ ဘဝင်ကျပြန်လျှင် လည်း တစ်ဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိတို့သည် တစ်ထပ်တည်း တူကြရလေ သောကြောင့် သောမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၍ ပဋိသန္ဓေတည်နေခဲ့သူ ဖြစ်၍ သောမနဿဘဝင် ကျရပေလိမ့်မည်။ ထို သောမနဿဘဝင်ကား ဒေါသ ဇောနှင့် မလိုက်လျောနိုင်ချေ။ ဤကဲ့သို့ အခက်အခဲ တွေ့ကြုံနေသည့်အခါ ဒေါသဇောနှင့် သောမနဿဘဝင်တို့၏ အကြားဝယ် ဆက်သွယ်ပေးဖို့ရန် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တိရဏ စိတ်နှစ်မျိုးတို့တွင် အနိဋ္ဌာရုံဖြစ်က အကုသလ ဝိပါက်၊ ဣဋ္ဌာရုံ အတိဣဋ္ဌာရုံဖြစ်က ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏ တစ်မျိုးမျိုးသည် အာဂန္တုကဘဝင်ကိစ္စကို တပ်လျက် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

အာဂန္တုကဘဝင် — ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ နောက်မှ စ၍ ဖြစ်ခဲ့ကြသော ဘဝင်တို့သည် ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် တစ်ထပ်တည်း တူညီကြ၏။ ထို့ကြောင့် ယင်းဘဝင်တို့မှာ ခန္ဓာအိမ် ပေါ်စကပင် ခန္ဓာအိမ်၌ တည်ရှိသော ဘဝင် များတည်း။ ထို့ကြောင့် ထိုဘဝင်များကို အာဝါသိကဘဝင် = အိမ်ရှင်ဘဝင်

ဟု ခေါ်ဆိုသည်။ ဤ ဥပေက္ခာသန္တီရဏကိုကား ယခုကဲ့သို့ အခက်အခဲ ကြုံတွေ့ရာ တစ်ရံတစ်ခါမှ ဖြစ်ပေါ်လာသောကြောင့် အာဂန္တုကဘဝင် = ဧည့်သည်ဘဝင်ဟု ခေါ်ဆိုသည်။ ယင်း အာဂန္တုကဘဝင်သည် ဇောယူသည့် အာရုံကို မယူသည့်အတွက် တဒါရုံဟူသော အမည်ကို မရ။ မူလ အာဝါသိက ဘဝင်က ယူထားသော အာရုံကိုလည်း မယူနိုင်သဖြင့် ရှေးက လေ့ကျက်ခဲ့- ဖူးသော ကာမအာရုံ တစ်ခုခုကိုသာလျှင် အာရုံပြုပေသည်။ ထိုအလေ့အကျက် များသော = များစွာစိတ်ဝင်စားထားသော အာရုံသည် ဣဋ္ဌာရုံဖြစ်အံ့၊ ကုသလ ဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တီရဏစိတ် ဖြစ်၏။ အနိဋ္ဌာရုံ ဖြစ်အံ့၊ အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တီရဏစိတ် ဖြစ်၏။

၁။ သောမနဿပဋိသန္ဓေ တည်နေခဲ့၍ မိစ္ဆာအယူရှိသူသည် ဘုရား အစ ရှိသော အတိက္ကဋ္ဌ ဖြစ်သော အတိမဟန္တာရုံ သို့မဟုတ် ဝိဘူတာရုံကို အာရုံ ပြုလျက် ဒေါသဇော စောခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် သောမနဿ ပဋိသန္ဓေ တည်နေသူ၏ အတိက္ကဋ္ဌဖြစ်သော နတ်သမီးစသော အတိမဟန္တာရုံ ဝိဘူတာရုံများကို အာရုံပြုလျက် ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်သောအားဖြင့် ဒေါသ ဇော စောခဲ့သော်လည်းကောင်း ယင်း ဒေါသဇော၏ နောင်၌ တဒါရုံကျခွင့် မရ။ တဒါရုံကျလျှင်လည်း အတိက္ကဋ္ဌာရုံ၌ သောမနဿတဒါရုံသာ ကျရိုး ဓမ္မတာ ရှိ၏။ ထိုသောမနဿတဒါရုံသည် ဒေါသဇောနောင်၌ မဖြစ်ထိုက်။

၂။ သောမနဿပဋိသန္ဓေတည်နေသူ၏သန္တာန်၌ မဟန္တာရုံ အဝိဘူတာရုံ ဖြစ်သည့် ကာမအာရုံကို အာရုံပြု၍ ဒေါသဇော စောလျှင် ထို ဒေါသဇော နောင်၌ တဒါရုံ မကျထိုက်။ ပဉ္စဒွါရ၌ အတိမဟန္တာရုံ၊ မနောဒွါရ၌ ဝိဘူတာရုံ ဖြစ်ပါမှ တဒါရုံကျခွင့် ရှိ၏။

၃။ သောမနဿပဋိသန္ဓေ နေခဲ့သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဈာန်ကို ရရှိပြီးမှ ယင်းဈာန်က လျှောကျသဖြင့် ထိုလျှောကျလေပြီးသော မဟဂ္ဂုတ် ဈာန်ကို အာရုံပြုလျက် “ငါ၏ မွန်မြတ်သော တရားသည် ပျက်ပြားခဲ့ချေပေါ့” ဟု ဒေါသဇော ဖြစ်သည့်အခါ မဟဂ္ဂုတ်အာရုံ ဖြစ်၍ တဒါရုံ မကျထိုက်။

၄။ သောမနဿပဋိသန္ဓေ နေခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပညတ်အာရုံတစ်ခုခုကို အာရုံပြုလျက် ဒေါသဇော စောပြန်လျှင် ထိုပညတ်ကို အာရုံပြု၍ တဒါရုံ မကျထိုက်။ ကာမအာရုံ မဟုတ်သောကြောင့်တည်း။

ဤသို့ တဒါရုံ ကျခွင့်မရသော ဇောဝါရတို့၌ ဒေါသဇောနောင်ဖြစ်၍ ပဋိသန္ဓေနှင့် အလားတူသော သောမနဿ မူလဘဝင်လည်း မကျနိုင် ဖြစ်နေ၏။ ထိုသို့ တဒါရုံလည်းမကျ ဘဝင်လည်း မကျနိုင်သဖြင့် အခက်အခဲ ကြုံသည်အခါ ဒေါသဇောနှင့် သောမနဿမူလဘဝင်တို့၏ အကြားဝယ် ဆက်သွယ်ပေးဖို့ရာ အာဂန္တုကာဘဝင် ကိစ္စ တပ်လျက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တိရဏစိတ်သည် ဖြစ်ရလေသည်။

ဤအထက်ပါ အရပ်ရပ်သော အဆိုအမိန့်တို့နှင့် အညီ တဒါရုံ တစ်ခုကို သဘောပေါက်စေရန် ဓမ္မာရုံလိုင်း သုဒ္ဓမနောဒွါရဝီထိ အကောင်းအုပ်စု ဇယား တစ်ခုကို ထပ်မံ၍ ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။ ဤဇယားကို နည်းမှီ၍ ကြွင်းကျန်သော ဇယားတို့၌လည်း နည်းတူ သဘောပေါက်ပါ။ သောမနဿ ဇောနောင်၌ သောမနဿတဒါရုံ၊ ဥပေက္ခာဇောနောင်၌ ဥပေက္ခာတဒါရုံ များကို အလိုရှိအပ်သည့် ယေဘုယျစည်းကမ်းကိုလည်း မမေ့ပါနှင့်။ သို့သော် အာရုံသည် အနိဋ္ဌာရုံဖြစ်က ပဉ္စဝိညာဏ် သမ္ပဋိစိုက် သန္တိရဏ တဒါရုံဟူသော ဝိပါက်စိတ်တို့သည် အကုသလဝိပါက်စိတ်ချည်း ဖြစ်ရမည် ဟူသော စည်းကမ်းအရမူ အနိဋ္ဌာရုံ၌ သောမနဿဇော စောစေကာမူ တဒါရုံ၌ အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏ တစ်မျိုးသာ ကျနိုင်သဖြင့် နာမ်တရား (၁၁) ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ သို့သော် ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏ၌လည်း နာမ်တရား (၁၁)လုံးပင် ရှိပေသည်။ (ရူပါရုံလိုင်းဇယားတွင် ကြည့်ပါ။) ထို့ကြောင့် ဇယား၌ (၁၁)ဟု တွေ့လျှင် အနိဋ္ဌာရုံ၌ အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာ သန္တိရဏ၊ ဣဋ္ဌာရုံ၌ ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တိရဏဟု မှတ်ပါ။

မေဃာရုံလိုင်း မနောဒွါရဗိဿိ အကောင်းအုပ်စု ဇယား
ရုပ်အဓိကိအာရုံယူ၍ ရှုပ်

တဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရှင် = ၅၄	၅၄	၅၄	၅၄
မနောဒွါရာဝရုန်း	ဇော (၇) ကြိမ်	သဟိတ်တဒါနံ (၂) ကြိမ် (ဝါ)	အဟိတ်တဒါနံ (၂) ကြိမ်
၁။ စက္ခုအကြည်ဓာတ်ဟု - ၁၂	၃၄	၃၄ (ဝါ)	၁၂/၁၁
၁၂	၃၃	၃၃ ။	၁၁/၁၁
၁၂	၃၃	၃၃ ။	၁၂/၁၁
၁၂	၃၂	၃၂ ။	၁၁/၁၁
၂။ ရုပ်တရားဟု - ၁၂	၃၄	၃၄ ။	၁၂/၁၁
၁၂	၃၃	၃၃ ။	၁၁/၁၁
၁၂	၃၃	၃၃ ။	၁၂/၁၁
၁၂	၃၂	၃၂ ။	၁၁/၁၁
၃။ အနိစ္စဟု - ၁၂	၃၄	၃၄ ။	၁၂/၁၁
၁၂	၃၃	၃၃ ။	၁၁/၁၁
၁၂	၃၃	၃၃ ။	၁၂/၁၁
၁၂	၃၂	၃၂ ။	၁၁/၁၁
၄။ ဒုက္ခဟု - ၁၂	၃၄	၃၄ ။	၁၂/၁၁
၁၂	၃၃	၃၃ ။	၁၁/၁၁
၁၂	၃၃	၃၃ ။	၁၂/၁၁
၁၂	၃၂	၃၂ ။	၁၁/၁၁
၅။ အနတ္တဟု - ၁၂	၃၄	၃၄ ။	၁၂/၁၁
၁၂	၃၃	၃၃ ။	၁၁/၁၁
၁၂	၃၃	၃၃ ။	၁၂/၁၁
၁၂	၃၂	၃၂ ။	၁၁/၁၁
၆။ အသုဘဟု - ၁၂	၃၄	၃၄ ။	၁၂/၁၁
၁၂	၃၃	၃၃ ။	၁၁/၁၁
၁၂	၃၃	၃၃ ။	၁၂/၁၁
၁၂	၃၂	၃၂ ။	၁၁/၁၁

ဤ အထက်ပါဇယား၌ သောမနဿဇောနောင်၌ သောမနဿတဒါရုံ၊ ဥပေက္ခာဇောနောင်၌ ဥပေက္ခာတဒါရုံကို ချပြထားပါသည်။ ယောနိသောမနသိကာရ ရှိနေသူအဖို့ အနိဋ္ဌာရုံနှင့် တွေ့ကြုံရစေကာမူ ယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်နေသဖြင့် ဇော၌ သောမနဿ ဥပေက္ခာ ထိုက်သလို ဖြစ်နိုင်၏။ သို့သော် တဒါရုံ၌ကား အာရုံက အနိဋ္ဌာရုံ ဖြစ်နေသဖြင့် အဟိတ် အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တီရဏ တဒါရုံသာ ကျခွင့် ရှိတော့၏။

အကယ်၍ အာရုံသည် ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တဟူသော ဣဋ္ဌာရုံ ဖြစ်နေပါက ယောနိသောမနသိကာရ ရှိနေသဖြင့် ဇောမှာ သောမနဿ ဥပေက္ခာ ထိုက်သလို ဖြစ်နိုင်၏။ သဟိတ် မဟာဝိပါက်တဒါရုံ အဟိတ် ကုသလဝိပါက်တဒါရုံ ထိုက်သလို ကျနိုင်၏။ သဟိတ် အဟိတ် တဒါရုံနှစ်မျိုးလုံး ဝီထိစဉ်တစ်ခု အတွင်း၌ ကျနိုင်သည်ဟူကား အယူအဆ မမှားစေလိုပါ။ ဝီထိစဉ်တစ်ခု၏ အတွင်း၌ သဟိတ် မဟာဝိပါက်တဒါရုံသော်လည်းကောင်း၊ အဟိတ် ကုသလဝိပါက်တဒါရုံသော်လည်းကောင်း တစ်မျိုးမျိုးသာ ကျနိုင်သည်ဟု မှတ်ပါ။ အကယ်၍ ဇောသည် မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် သောမနဿဇော ဖြစ်အံ့၊ တဒါရုံသည်လည်း မဟာဝိပါက် ဉာဏသမ္ပယုတ် သောမနဿတဒါရုံသော်လည်းကောင်း၊ အဟိတ် ကုသလဝိပါက် သောမနဿသန္တီရဏတဒါရုံသော်လည်းကောင်း တစ်ခုခု ကျနိုင်၏။ အကယ်၍ ဇောသည် မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ဥပေက္ခာဇော ဖြစ်အံ့၊ တဒါရုံသည်လည်း မဟာဝိပါက် ဉာဏသမ္ပယုတ် ဥပေက္ခာတဒါရုံသော်လည်းကောင်း၊ အဟိတ် ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တီရဏ တဒါရုံသော်လည်းကောင်း တစ်မျိုးမျိုးသည် ဖြစ်နိုင်၏။ ဉာဏဝိပွယုတ် သောမနဿ၊ ဉာဏဝိပွယုတ် ဥပေက္ခာတို့၌လည်း နည်းမှီး၍ သဘောပေါက်ပါ။ ဉာဏ်မပါသည်သာ ထူး၏။

အကယ်၍ အာရုံသည် အလွန်အလိုရှိအပ်သော အတိဏ္ဍာရုံ ဖြစ်ခဲ့လျှင် ယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်နေသဖြင့် ဇော၌ သောမနဿ ဥပေက္ခာ ထိုက်သလို ဖြစ်နိုင်၏။ သို့သော် သောမနဿ အဖြစ်များတတ်ပေသည်။

တဒါရုံ၌ကား မဟာဝိပါက သောမနဿတဒါရုံ (၄) မျိုးနှင့် အဟိတ်ကုသလ-
ဝိပါက သောမနဿသန္တီရဏ တဒါရုံ (၁)မျိုး - ပေါင်း (၅)မျိုးသော
တဒါရုံတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးသည် ထိုက်သလို ကျနိုင်၏။

ဤ ရှင်းလင်းချက်များနှင့် အညီ ဇယားတွင် အဟိတ်တဒါရုံ၌ -
၁၂/၁၁ - ဟုလည်းကောင်း - ၁၁/၁၁ - ဟုလည်းကောင်း ဖော်ပြထား၏။
ရှေ့ဂဏန်း (၁၂)မှာ အဟိတ်ကုသလဝိပါက သောမနဿတဒါရုံ နာမ်တရား
စုကို ဆိုလို၏။ တစ်ဖန် ရှေ့ဂဏန်း (၁၁)မှာ အဟိတ်ကုသလဝိပါက ဥပေက္ခာ
သန္တီရဏတဒါရုံ နာမ်တရားစုကို ဆိုလို၏။ နောက်ဂဏန်း (၁၁)မှာ အနိဋ္ဌာ
ရုံနှင့် တွေ့ကြုံခိုက် ဖြစ်ပေါ်လာသော အဟိတ် အကုသလဝိပါက ဥပေက္ခာ
သန္တီရဏတဒါရုံ နာမ်တရားစုကို ဆိုလို၏။

ပုံစံတူ ရှုရန် ရုပ်အစစ်များ

၁။ သောတအကြည်	၆။ ကုတ္တိဘာဝရုပ်
၂။ ယာနအကြည်	၇။ ပုရိသဘာဝရုပ်
၃။ ဇိဝှါအကြည်	၈။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်
၄။ ကာယအကြည်	၉။ ဇီဝိတရုပ်
၅။ အာပေါဓာတ်	၁၀။ ဩဇာရုပ်

ဓမ္မာရုံလိုင်း စာရင်းဝင် ရုပ်အစစ်များမှာ စက္ခုအကြည်ဓာတ်နှင့် တကွ
အားလုံး (၁၁)မျိုး ရှိ၏။ မိမိ ရှုလိုသည့် အာရုံပြုလိုသည့် ရုပ်တရား ပါဝင်
နေသည့် ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ ရုပ်ကလာပ်တစ်ခုခုကို ဓာတ်ခွဲ၍ မိမိ အာရုံပြုလို
သော ရုပ်အစစ်ကို ရွေးထုတ်၍ အာရုံယူကာ ယင်းရုပ်တရားကို အာရုံပြု၍
ဖြစ်ပေါ်လာသော နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုတွင်
အဇ္ဈတ္တ၌ အမျိုးသားယောဂီသည် ပုရိသဘာဝရုပ် = ပုဗ္ဗာဝရုပ်ကို၊ အမျိုးသမီး
ယောဂီသည် ကုတ္တိဘာဝရုပ်ကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော နာမ်တရား

၁၁၄ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၄)

ကိုသာ သိမ်းဆည်းရှုပွားရန် ဖြစ်သည်။ ဗဟိဒ္ဓဉ်ကား ဗဟိဒ္ဓချင်း တူညီ၍ သာမန် ပေါင်းစုခြုံငုံ၍ကား ဘာဝရုပ် (၂)မျိုးလုံးကိုပင် အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ် လာသော နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားနိုင်ပေသည်။

တစ်ဖန် ဓမ္မာရုံလိုင်းစာရင်းဝင် အနိပ္ပန္နရုပ် = ရုပ်အတု (၁၀)မျိုးတို့- ကား လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက်တင်၍ ဝိပဿနာရှုကောင်းသော ရုပ်တရားများ မဟုတ်ကြပေ။ သို့အတွက် ရုပ်အတုတစ်မျိုးကို ဖြစ်စေ၊ အားလုံးကို ဖြစ်စေ အနိစ္စဟု ရှုသော်လည်း အနိစ္စဟု သိသော ဝိပဿနာဇောဝီထိ စိတ်အစဉ် များသည် မဖြစ်နိုင်ပေ။ ဒုက္ခ အနတ္တတို့၌လည်း နည်းတူ မှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် ရုပ်အတု တစ်မျိုး တစ်မျိုး၌ နှစ်ကြိမ်သာ ရှုပါ။ ပုံစံအားဖြင့် -

၁။ အာကာသဓာတ်ဟု ရှုပါ။ အာကာသဓာတ်ဟု ရှုနေသော စိတ် စေတ- သိက်တို့ကို ဉာဏ် ပီတိ လဲလှယ်၍ (၄)ချက် ရှုပါ။

၂။ ယင်း အာကာသဓာတ်ကို ရုပ်တရားဟု ရှုပါ။ ရုပ်တရားဟု ရှုနေသော စိတ်စေတသိက်တို့ကို ဉာဏ် ပီတိ လဲလှယ်၍ (၄)ချက်ပင် ရှုပါ။

ဤ၌လည်း ရှေ့ဦးစွာ ရုပ်ကလာပ်တို့၏ အကြားအပေါက် အာကာ- သဓာတ်ကို မြင်အောင် ရှုပါ။ ထိုနောင်မှ ယင်း အာကာသဓာတ်ကို အာရုံ ယူနေသော နာမ်တရားတို့ကို ဆက်လက် သိမ်းဆည်းပါ။ အောက်ပါ ရုပ် အတု အားလုံးတို့၌ ပုံစံတူပင် မှတ်သားပါ။

မေ့ရုံလိုင်း - မနောဒွါရဝိသိ အကောင်းအုပ်စုဇယား
ရုပ်အတုကို အာရုံယူ၍ ရှုပုံ

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ် = ၅၄	၅၄	၅၄	၅၄
မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း	ဇော (၇) ကြိမ်	သဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ် (ဝါ)	အဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ်
အာကာသဓာတ်ဟု -	၁၂	၃၄ (ဝါ)	၁၂/၁၁
	၁၂	၃၃ ။	၁၁/၁၁
	၁၂	၃၃ ။	၁၂/၁၁
	၁၂	၃၂ ။	၁၁/၁၁
ရုပ်တရားဟု -	၁၂	၃၄ ။	၁၂/၁၁
	၁၂	၃၃ ။	၁၁/၁၁
	၁၂	၃၃ ။	၁၂/၁၁
	၁၂	၃၂ ။	၁၁/၁၁

ပုံစံတူရှုရန် ရုပ်အတု (၉) မျိုး

၁။ ကာယဝိညာတ်	၄။ ရူပဿ မုဒုတာ	၇။ သန္တတိ
၂။ ဝစီဝိညာတ်	၅။ ရူပဿ ကမ္မညတာ	၈။ ဇရတာ
၃။ ရူပဿ လဟုတာ	၆။ ဥပစယ *	၉။ အနိစ္စတာ

[မှတ်ချက် - ဥပစယရုပ်ကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော နာမ်တရားတို့ကို ပဋိသန္ဓေ ကလလဇရေကြည် တည်စအခိုက်၌ ရှိသော ရုပ်-နာမ်တို့ကို သိမ်းဆည်းနိုင်သောအခါမှ ထပ်မံရှုရန် ဖြစ်သည်။]

ဤအထက်ပါ ရုပ်အတုများကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားရာ၌လည်း မိမိရှုပွားလိုသည့် ရုပ်တရားနှင့် ရုပ်ကလာပ် တစ်ခုအတွင်း၌ အတူဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ် သို့မဟုတ် ဥတုဇရုပ် သို့မဟုတ် အာဟာရဇရုပ်တို့ကို ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက်အောင် ယင်း ရုပ်ကလာပ်ကို ဓာတ်ခွဲလျက် မိမိ ရှုလိုသည့် ရုပ်ကို ရွေးထုတ်၍ ရှုရန် ဖြစ်သည်။ အကြောင်းမူ ရုပ်တရားတို့မည်သည် ရုပ်ကလာပ်အလိုက်သာ အုပ်စုအလိုက်သာ ဖြစ်ရိုးဓမ္မတာ ရှိသောကြောင့် ဖြစ်၏။

သို့အတွက် ရှေးဦးစွာ ရုပ်ကလာပ်ကိုမြင်အောင် ပထမရှုပါ။ ထိုနောင် ယင်း ရုပ်ကလာပ်ကို ရုပ်အမျိုးအစား (၈)မျိုးရှိက (၈)မျိုး၊ (၉)မျိုးရှိက (၉)မျိုး၊ (၁၀)မျိုးရှိက (၁၀)မျိုး - ဤသို့ စသည့် ရုပ်ပရမတ်တရားတို့ကို မြင်အောင် ဓာတ်ခွဲလျက် ဉာဏ်ဖြင့် ခွဲခြားစိတ်ဖြာလျက် ပရမတ် ရုပ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပါ။ ထိုနောင် မိမိ အာရုံယူကာ သိမ်းဆည်းရှုပွားလိုသည့် စက္ခုအကြည် ဓာတ်စသော ရုပ်အစစ်၊ ကာယဝိညာတ်စသော ရုပ်အတု တစ်ခုခုကို ရွေးထုတ်၍ ထိုရုပ်တရားက ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနောဒွါရ၌ ထင်လာသောအခါ ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ ထိုရုပ်တရားကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားပါ။

ဤတွင် ဓမ္မာရုံလိုင်းစာရင်းဝင် ရုပ်အစစ် ရုပ်အတုတို့ကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ကုသိုလ်ဇော စောသည့် မနောဒွါရိကဇောဝီထိ စိတ်အစဉ် နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံကို ရေးသားတင်ပြပြီးလေပြီ။ ယင်းဇော နာမ်တရား၊ တဒါရုံ မဟာဝိပါက် နာမ်တရားတို့ကို ခေါ်ဝေါ်လွယ်ကူစေရန် သဒ္ဒါပညာအုပ်စု နာမ်တရားဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲထားပါသည်။ ယခု တစ်ဖန် ကုသိုလ်ဇော စောသည့် မနောဒွါရိကဇောဝီထိတို့တွင် အကျုံးဝင်သော ဝိရတိ စေတသိက် အပ္ပမညာစေတသိက်တို့နှင့် ယှဉ်သော နာမ်တရားစုတို့ကို သိမ်းဆည်းပုံကို ဆက်လက်တင်ပြပေအံ့။

သမ္မာဝါစာ - ဝိရတိ

ဝိရတိ စေတသိက် (၃)လုံးတို့တွင် သမ္မာဝါစာဟူသည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် မစပ်ဆိုင်သော ဝစီဒုစရိုက် (၄)ပါးမှ ရှောင်ကြဉ်မှုသဘော ဖြစ်သည်။ ဝစီဒုစရိုက်မှာ (၄)မျိုး ရှိသဖြင့် ရှုကွက်ကိုလည်း (၄)မျိုးပင် ခွဲရှုပါ။

- ၁။ မုသာဝါဒ = မုသားစကား ပြောကြားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်သည့်သဘောကို အာရုံယူ၍ တစ်ကြိမ်၊
- ၂။ ကုန်းစကား ပြောကြားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်သည့် သဘောကို အာရုံယူ၍ တစ်ကြိမ်၊
- ၃။ ကြမ်းတမ်းသည့်စကား ပြောကြားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်သည့် သဘောကို အာရုံယူ၍ တစ်ကြိမ်၊
- ၄။ ပြိန်ဖျင်းသောစကား ပြောကြားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်သည့် သဘောကို အာရုံယူ၍ တစ်ကြိမ်၊

ဤသို့ (၄)ကြိမ် ခွဲရှုပါ။ အာရုံမတူသောကြောင့် (၄)ကြိမ် ခွဲရှုခြင်း ဖြစ်သည်။ တစ်ကြိမ် တစ်ကြိမ်၌လည်း ဉာဏ် ပီတိ လဲလှယ်၍ (၄)ချက်စီ ရှုပါ။ သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံမှာ ဤသို့တည်း။

- ၁။ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် (= မုသားစကားမှ ရှောင်ကြဉ်ခဲ့စဉ်က ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်) = မနောဒွါရကို သိမ်းဆည်းပါ။
- ၂။ မုသားစကားမှ ရှောင်ကြဉ်ဖူးသည့်အာရုံကို လှမ်းအာရုံယူပါ။
- ၃။ ယင်း မနောဒွါရ၌ ထိုအာရုံသည် ထင်ရှားလာသောအခါ ထိုရှောင်ကြဉ်သည့်အချိန်က ဖြစ်ပေါ်သွားသော မနောဒွါရိကဇော နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပါ။

ဇော အသီးအသီး၌ သဒ္ဓါပညာအုပ်စု နာမ်တရား (၃၄)နှင့် သမ္မာဝါစာ ပေါင်းသော် နာမ်တရား (၃၅) ဖြစ်၏။ ဉာဏ် ပီတိ လဲလှယ်၍ (၄)ချက်ပင် ရှုပါ။ ဝိဘူတာရုံဖြစ်က တဒါရုံကျနိုင်၏။ သဟိတ် မဟာဝိပါက်တဒါရုံ အဟိတ်တဒါရုံ ထိုက်သလို ကျနိုင်၏။ မဟာဝိပါက်တဒါရုံဖြစ်မှု သမ္မာဝါစာ

၁၁၈ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၄)

မယှဉ်နိုင်။ သဒ္ဓါပညာအုပ်စု နာမ်တရား (၃၄)ပင် ထိုက်သလို ဖြစ်သည်။ ဉာဏ် ပီတိ လဲလှယ်၍ (၄)ချက်ပင် ရှုပါ။ ပိသုဏ္ဍာဝါစာ ဖရုသဝါစာ သမ္မုပ- လာပဝါစာတို့မှ ရှောင်ကြဉ်ရာ၌လည်း နည်းတူပင် ရှုပါ။

သမ္မာကမ္မန္တ - ဗီရတိ

သမ္မာကမ္မန္တဝီရတိဟူသည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် မစပ်ဆိုင်သော ကာယဒုစရိုက် (၃)ပါးမှ ရှောင်ကြဉ်မှုသဘော ဖြစ်သည်။ ကာယဒုစရိုက်မှာ (၃)မျိုး ရှိသဖြင့် ရှုကွက်ကိုလည်း (၃)မျိုးပင် ခွဲရှုပါ။

- ၁။ ပါဏာတိပါတမှ ရှောင်ကြဉ်မှုသဘောကို အာရုံယူ၍ တစ်ကြိမ်၊
- ၂။ အဒိန္နာဒါနမှ ရှောင်ကြဉ်မှုသဘောကို အာရုံယူ၍ တစ်ကြိမ်၊
- ၃။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရမှ ရှောင်ကြဉ်မှုသဘောကို အာရုံယူ၍ တစ်ကြိမ်၊

ဤသို့ သုံးကြိမ် ခွဲရှုပါ။ အာရုံမတူသောကြောင့် (၃)ကြိမ် ခွဲရှုခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ တစ်ကြိမ် တစ်ကြိမ်၌လည်း ဉာဏ် ပီတိ လဲလှယ်၍ (၄)ချက်စီပင် ရှုပါ။ သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။

- ၁။ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် (= ပါဏာတိပါတမှ ရှောင်ကြဉ်ခဲ့စဉ်က ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်) = မနောဒွါရကို သိမ်းဆည်းပါ။
- ၂။ ပါဏာတိပါတမှ ရှောင်ကြဉ်ဖူးသည့် အာရုံကို လှမ်းအာရုံယူပါ။
ဥပမာ - ခြင်ကို မသတ်ဘဲ ရှောင်ကြဉ်ဖူးသည့် အာရုံကို လှမ်းအာရုံယူပါ။
- ၃။ ယင်း မနောဒွါရ၌ ထိုအာရုံသည် ထင်ရှားလာသောအခါ ထိုရှောင်ကြဉ်သည့် အချိန်က ဖြစ်ပေါ်သွားသော မဟာကုသိုလ် မနောဒွါရိက ဇောဝီထိ နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပါ။

ဇောအသီးအသီး၌ သဒ္ဓါပညာအုပ်စု နာမ်တရား (၃၄)နှင့် သမ္မာကမ္မန္တကို ပေါင်းသော် နာမ်တရား (၃၅) ဖြစ်၏။ ဉာဏ် ပီတိ လဲလှယ်၍ (၄)

ချက်ပင်ရှုပါ။ ဝိဘူတာရုံဖြစ်က တဒါရုံကျနိုင်၏။ သဟိတ်မဟာဝိပါက် တဒါရုံ အဟိတ်တဒါရုံ ထိုက်သလို ကျနိုင်၏။ မဟာဝိပါက်တဒါရုံ ဖြစ်မူ သမ္မာကမ္မန္တ မယှဉ်နိုင်။ ယင်း မဟာဝိပါက်တဒါရုံ၌ သဒ္ဓါပညာအုပ်စု နာမ်တရား (၃၄) ထိုက်သလို ယှဉ်၏။ ဉာဏ် ပီတိ လဲလှယ်၍ (၄)ချက်ပင် ရှုပါ။ အဒိန္နဒါန ဝိရတိ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရဝိရတိတို့၌လည်း နည်းတူပင် ရှုပါ။

သမ္မာအာဇီဝ - ဝိရတိ

သမ္မာအာဇီဝဝိရတိဟူသည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက်မှ ရှောင်ကြဉ်မှုသဘော ဖြစ်သည်။ ကာယ ဒုစရိုက် (၃)မျိုး၊ ဝစီဒုစရိုက် (၄)မျိုး ရှိနေသဖြင့် ရှုကွက်မှာလည်း အမျိုးမျိုး ပင် ရှိနိုင်သည်။ မိမိ၌ ဖြစ်နေကျ ရှောင်ကြဉ်နေကျအာရုံ သို့မဟုတ် ရှောင်ကြဉ်ဖူးသည့်အာရုံ တစ်ခုခုကို အာရုံယူ၍ ရှုနိုင်သည်။ ဥပမာ - မိမိအတွက် ရည်ညွှန်း၍ သတ်ဖြတ်စီမံထားသည်ဟု သိရသော အာဟာရ တစ်ခုခုကို မသုံးစွဲဘဲ ရှောင်ကြဉ်မှုမျိုး ဖြစ်သည်။ သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံမှာ ဤသို့တည်း။

- ၁။ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် (= မိစ္ဆာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်ခဲ့စဉ်က ဘဝင် မနောအကြည်ဓာတ်) = မနောဒွါရကို သိမ်းဆည်းပါ။
- ၂။ မိစ္ဆာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်ဖူးသည့် အာရုံတစ်ခုကို လှမ်း၍ အာရုံယူပါ။
ဥပမာ - မအပ်သော သားငါးကို မသုံးစွဲဘဲ ရှောင်ကြဉ်ဖူးသည် ဖြစ်အံ့၊
ယင်း ရှောင်ကြဉ်ဖူးသည့် အာရုံကို လှမ်းအာရုံယူပါ။
- ၃။ ယင်း မနောဒွါရ၌ ထိုအာရုံသည် ထင်ရှားလာသောအခါ ထိုရှောင်ကြဉ်သည့် အချိန်က ဖြစ်ပေါ်သွားသော မဟာကုသိုလ် မနောဒွါရိက ဇောဝီထိ နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပါ။ တဒါရုံကျခွင့် ရှိ၏။

ဓမ္မာရုံလှိုင်း - ဝိရတိဇယား (မနောဒွါရဗိသိ)

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ်	၅၄	၅၄	၅၄	၅၄
	မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း	ဇော (၇) ကြိမ်	သဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ် (ဝါ)	အဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ်
၁။ သမ္မာဝါစာ	၁၂	၃၅	၃၄ (ဝါ)	၁၂/၁၁
	၁၂	၃၄	၃၃ ။	၁၁/၁၁
	၁၂	၃၄	၃၃ ။	၁၂/၁၁
	၁၂	၃၃	၃၂ ။	၁၁/၁၁
၂။ သမ္မာကမ္မန္တ	၁၂	၃၅	၃၄ ။	၁၂/၁၁
	၁၂	၃၄	၃၃ ။	၁၁/၁၁
	၁၂	၃၄	၃၃ ။	၁၂/၁၁
	၁၂	၃၃	၃၂ ။	၁၁/၁၁
၃။ သမ္မာအာဇီဝ	၁၂	၃၅	၃၄ ။	၁၂/၁၁
	၁၂	၃၄	၃၃ ။	၁၁/၁၁
	၁၂	၃၄	၃၃ ။	၁၂/၁၁
	၁၂	၃၃	၃၂ ။	၁၁/၁၁

သမ္မာဝါစာ — သမ္မာဝါစာသည် ကထာသမ္မာဝါစာ၊ စေတနာသမ္မာဝါစာ၊ ဝိရတိသမ္မာဝါစာဟု သုံးမျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် အကြောင်းအကျိုးနှင့် စပ်ယှဉ်၍ အပြစ်ကင်းလတ် ကောင်းမြတ်သော စကားသံသည် ကထာသမ္မာဝါစာမည်၏။ ထို အပြစ်ကင်းလတ် ကောင်းမြတ်သော စကားကို ပြောဆိုကြောင်း ဖြစ်သော ဝုဋ္ဌော အဘိညာဏ်ဇော မဟာကုသိုလ်ဇော မဟာကြိယာဇောနှင့် ယှဉ်သော စေတနာသည် စေတနာသမ္မာဝါစာ မည်၏။ တစ်စုံတစ်ခု အမှုအတွက် မုသား ပြောဖို့အချက်၊ ကုန်းစကား ပြောဖို့အချက်၊ ကြမ်းတမ်းသော စကား ပြောဖို့အချက်၊ ပြိန်ဖျင်းသောစကား ပြောဖို့အချက် တစ်ချက်ချက် ပေါ်ပေါက်နေရာ၌ ထိုဝစီဒုစရိုက်မှ ရှောင်ကြဉ်၍ မှန်ကန်သောစကား၊ မကွဲပြားစေသောစကား၊ သိမ်မွေ့သောစကား၊ အကျိုးရှိသောစကား တစ်ခုခုကို ပြောဆိုလိုက်လျှင် ထိုပြောဆိုကြောင်း စိတ္တုပ္ပါဒ်၌လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် ဆိတ်ဆိတ်နေခဲ့လျှင် ထိုဆိတ်ဆိတ်နေကြောင်း စိတ္တုပ္ပါဒ်၌လည်းကောင်း ယင်းဝစီဒုစရိုက်မှ ရှောင်ကြဉ်မှု ဝိရတိသဘော ပါဝင်၏။ ထိုရှောင်ကြဉ်မှုသဘောကိုသာ ဝိရတိသမ္မာဝါစာဟု ဆိုရလေသည်။ ဤသမ္မာဝါစာဝိရတိဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ထိုက်သော ဒုစရိုက်အားလုံးသည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် ဆက်သွယ်မှု မရှိပေ။

သမ္မာကမ္မန္တ — ကမ္မန္တသည်လည်း ကိရိယာသမ္မာကမ္မန္တ၊ စေတနာသမ္မာကမ္မန္တ၊ ဝိရတိသမ္မာကမ္မန္တဟု သုံးမျိုးပင် ရှိ၏။ ထိုတွင် အပြစ်မရှိသော လုပ်ငန်းကိစ္စရပ် တစ်ခုခုကို = ဒါန သီလ ဘာဝနာ စသည့် လုပ်ငန်းကိစ္စရပ် တစ်ခုခုကို ပြုလုပ်နေသူ၏ ကိုယ်အမူအရာသည် ကိရိယာသမ္မာကမ္မန္တ မည်၏။ ထို အပြစ်မရှိသော ကိစ္စလုပ်ငန်းကို ပြုလုပ်ကြောင်း စေတနာသည် စေတနာသမ္မာကမ္မန္တ မည်၏။ တစ်စုံတစ်ခုသော ကာယဒုစရိုက်မှုကို ပြုလုပ်ဖို့ရန်အချက် ပေါ်ပေါက်လာသည့်အခါ မပြုလုပ်ဘဲ ရှောင်ကြဉ်လိုက်လျှင် အခြားသော တစ်စုံတစ်ခု ကိုယ်အမှုကို ပြုသည် ဖြစ်စေ မပြုသည် ဖြစ်စေ ဝိရတိသမ္မာကမ္မန္တ ဖြစ်၏။ ဤ သမ္မာကမ္မန္တဝိရတိဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ထိုက်သော ဒုစရိုက်အားလုံးသည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် ဆက်သွယ်မှု မရှိပေ။

သမ္မာအာဇီဝ — ဝီရိယသမ္မာအာဇီဝ၊ ဝိရတိသမ္မာအာဇီဝဟု သမ္မာအာဇီဝသည်လည်း နှစ်မျိုးပင် ရှိ၏။ မိရိုးဖလာအတိုင်း လယ်ထွန်မှု ကုန်သွယ်မှု စသည်ကို ပြု၍လည်းကောင်း၊ ရဟန်းသံဃာဖြစ်လျှင် ကုလဒူသန အနေသန မိစ္ဆာဇီဝတို့နှင့် မရောယှက်ဘဲ တရားသဖြင့်သာ ပစ္စည်းလေးပါးကို ရှာဖွေ၍လည်းကောင်း အသက်မွေးသူတို့၏ လယ်ထွန်ခိုက် ကုန်သွယ်ခိုက် ဆွမ်းခံခိုက် စသည့်အခိုက်အတန့်တို့၌ ဖြစ်သော သမ္မာဝါယာမသည် ဝီရိယသမ္မာအာဇီဝ မည်၏။ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် ဆက်သွယ်နေသော ဝစီဒုစရိုက် ကာယဒုစရိုက်တို့မှ ရှောင်ကြဉ်မှုသဘော၊ ကုလဒူသန အနေသန မိစ္ဆာဇီဝမှုတို့ဖြင့် ရရှိသော ပစ္စည်းလေးပါးကို မသုံးစွဲဘဲ ရှောင်ကြဉ်မှုသဘောသည် ဝိရတိသမ္မာအာဇီဝ မည်၏။

သမ္ပတ္တဝိရတိ - သမာဒါနဝိရတိ - သမုစ္ဆေဒဝိရတိ

သမ္ပတ္တဝိရတိ — သမ္ပတ္တဝိရတိ သမာဒါနဝိရတိ သမုစ္ဆေဒဝိရတိဟု ဝိရတိသုံးမျိုး ပြားပြန်၏။ သိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည် မထားကုန်သော သူတို့၏ မိမိ၏ အမျိုးဇာတ် အရွယ် ဗဟုသုတ မင်္ဂလာ စသည်တို့ကို ဆင်ခြင်၍ “ငါတို့အား ဤသို့ သဘောရှိသော မကောင်းမှုကို ပြုလုပ်ဖို့ရန် မသင့်တော်ပါတကား”ဟု ဆိုက်ရောက်လာသော လွန်ကျူးဖွယ် ဝတ္ထုကို မလွန်ကျူးဘဲ ရှောင်ကြဉ်ကုန်သော သူတို့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝိရတိကို သမ္ပတ္တဝိရတိဟူ၍ သိရှိပါလေ။ (အဘိဋ္ဌ၊၁၊၁၄၆။)

သမာဒါနဝိရတိ — သိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်ထားကြကုန်သော သူတို့၏ သိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်ခိုက်မှာ ဖြစ်စေ၊ ဆောက်တည်ပြီး နောက်ပိုင်းကာလမှာ ဖြစ်စေ သိက္ခာပုဒ် ဆောက်တည်ထားသည့်အတွက် မိမိ၏ အသက်ကိုပင်သော်လည်း စွန့်လွှတ်၍ လွန်ကျူးဖွယ်ဝတ္ထုကို မလွန်ကျူးကြကုန်သော သူတို့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝိရတိကို သမာဒါနဝိရတိဟု သိရှိပါလေ။ (အဘိဋ္ဌ၊၁၊၁၄၆။)

သမုစ္ဆေဒဝိရတိ — ဒုစရိုက် ဒုရာဇိဝ ဟူသမျှကို လွန်ကျူးကြောင်း ဖြစ်သော အကုသိုလ်တရားစု၏ အနုသယဓာတ်ကို အကြွင်းမဲ့ ဖြစ်သော အားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အရိယမဂ်နှင့်ယှဉ်သော ဝိရတိကို သမုစ္ဆေဒဝိရတိ ဟူ၍ သိရှိပါလေ။ ယင်း သမုစ္ဆေဒဝိရတိ ဖြစ်သည့် အချိန်မှ စ၍ အရိယာ သူတော်ကောင်းတို့၏ သန္တာန်၌ “သတ္တဝါကို သတ်အံ့” ဟူသော စိတ်မျှသော် လည်း မဖြစ်တော့ပေ။ (အဘိဋ္ဌ၊ ၁၊ ၁၄၇။)

ဤ သမုစ္ဆေဒဝိရတိကား အရိယမဂ်နှင့် ယှဉ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသည်မှာ ထင်ရှားပေပြီ။ သို့သော် သမုတ္တဝိရတိ သမာဒါနဝိရတိတို့၏ အာရုံနှင့် ပတ်သက်၍ အနည်းငယ် ဆန်းစစ်ရန် ရှိနေပေသည်။

သမုတ္တဝိရတိ — သမာဒါနဝိရတိတို့၏ အာရုံ

အာရမ္မဏဇော ပါဏာတိပါတာ ဇီဝိတိန္ဒြိယာရမ္မဏော၊ အဓိနာဒါနံ သတ္တာရမ္မဏံ ဝါ သင်္ခါရာရမ္မဏံ ဝါ၊ မိစ္ဆာစာရော ဣတ္ထိပုရိသာရမ္မဏော၊ မုသာဝါဒေါ သတ္တာရမ္မဏော ဝါ သင်္ခါရာရမ္မဏော ဝါ၊ သုရာပါနံ သင်္ခါရာရမ္မဏံ။ (အဘိဋ္ဌ၊ ၂၊ ၃၆၆။)

သတ္တ-ဣတ္ထိ-ပုရိသာရမ္မဏတာ တထာဂဟိတသင်္ခါရာရမ္မဏတာယ စဋ္ဌဗ္ဗာ၊ (မူလဋီ၊ ၂၊ ၁၈၉။)

အာရမ္မဏဇောတိ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ ပရဿ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ အာရမ္မဏံ ကတွာ အတ္တနော ဝေရစေတနာယ ဝိရမတိ၊ ဣတရာသုပိ သေဝ နယော၊ သဗ္ဗာပိ ဟိ တော ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထု၊ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဝေရစေတနာဟိယေဝ ဝိရမန္တိ။ (အဘိဋ္ဌ၊ ၂၊ ၃၆၈။)

ပဉ္စသိက္ခာပဒါ၊ ပ ၊ ပရိတ္တာရမ္မဏာ၊ ပ ၊ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ၊ ပ ၊ ပဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ၊ (အဘိ၊ ၂၊ ၃၀၅။)

အာရမ္မဏတ္တိကေသု ပန ယာနိ သိက္ခာပဒါနိ ဧတ္ထ သတ္တာရမ္မဏာနီတိ ဝုတ္တာနိ၊ တာနိ ယသ္မာ သတ္ထောတိ သင်္ခံ ဂတေ သင်္ခါရေယေဝ အာရမ္မဏံ ကရောန္တိ၊ ယသ္မာ ဝ သဗ္ဗာနိပိ ဧတာနိ သမ္ပတ္တဝိရတိဝသေနေဝ နိဗ္ဗိဋ္ဌာနိ၊ တသ္မာ “ပရိတ္တာရမ္မဏာ”တိ ဝ “ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ”တိ ဝ ဝုတ္တံ၊ ယတော ပန ဝိရမတိ၊ တဿ ဝတ္ထုနော အစူန္တဗဟိဒ္ဓတ္တာ သဗ္ဗေသမ္ဘိ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏတာ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ။ (အဘိဋ္ဌ၊ ၂၊ ၃၆၉။)

သမ္ပတ္တဝိရတိဝသေနာတိ သမ္ပတ္တေ ပစ္စုပ္ပန္နေ အာရမ္မဏေ ယထာ-ဝိရမိတဗ္ဗတော ဝိရတိဝသေနာတိ အတ္ထော။ (မူလဋီ၊ ၂၊ ၁၉၀။)

ဤ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၏ ဆိုလိုရင်းမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ ဤ သမ္ပတ္တဝိရတိ သမာဒါနဝိရတိတို့သည် ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထု = ဝိရမိတဗ္ဗဝတ္ထု ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော ပရိတ္တတရား = ကာမတရားကိုသာလျှင် အာရုံပြု၏။ ကာမ ရုပ်နာမ် သင်္ခါရကိုသာ အာရုံပြု၏။ ယင်း ကာမ ရုပ်နာမ် အာရုံသည် ပစ္စုပ္ပန်အာရုံသာ ဖြစ်၏။ (အတိတ် အနာဂတ် မဟုတ်။) ဗဟိဒ္ဓ ကာမရုပ်နာမ် အာရုံသာ ဖြစ်၏။ (အဇ္ဈတ္တ ကာမရုပ်နာမ် မဟုတ်။)

ယင်း ကာမရုပ်နာမ်အာရုံကား လွန်ကျူးထိုက်သော ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗ ဝတ္ထုတည်း။ ယင်း ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုကို လွန်ကျူးကြောင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်စေတနာကား ဝေရစေတနာတည်း။ တကယ့်ရန်သူ အစစ်တည်း။ ယင်း ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထု အမည်ရသော လွန်ကျူးဖွယ် ကာမရုပ်နာမ်အာရုံကို အာရုံပြု၍ မိမိ၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော လွန်ကျူးကြောင်း အကုသိုလ် စေတနာ = ဝေရစေတနာမှ ရှောင်ကြဉ်မှု သဘောသည်ကား ဝိရတိတည်း။

ပါဏာတိပါတမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းဖြစ်သော ဝိရတိသည် သူတစ်ပါး ၏ ဇီဝိတိန္ဒြေကို အာရုံပြု၍ မိမိ၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်သွားသော လွန်ကျူး-ကြောင်း အကုသိုလ်စေတနာ ဝေရစေတနာမှ ရှောင်ကြဉ်၏။ အဒိန္နာဒါနမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းဖြစ်သော ဝိရတိသည် ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုဟု ဆိုအပ်သော

လွန်ကျူးအပ်သော သတ္တဝါကို အာရုံပြု၍သော်လည်းကောင်း သင်္ခါရကို အာရုံပြု၍သော်လည်းကောင်း မိမိ၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်သွားသော လွန်-
ကျူးကြောင်း ဝေရစေတနာမှ ရှောင်ကြဉ်၏။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရမှ ရှောင်-
ကြဉ်ကြောင်းဖြစ်သော ဝိရတိသည် ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော
အမျိုးသမီး အာရုံကိုသော်လည်းကောင်း၊ အမျိုးသား အာရုံကိုသော်လည်း-
ကောင်း အာရုံပြု၍ မိမိ၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်သွားသော ကာမေသုမိစ္ဆာစာရကို
လွန်ကျူးကြောင်း ဝေရစေတနာမှ ရှောင်ကြဉ်၏။ မုသာဝါဒမှ ရှောင်ကြဉ်-
ကြောင်းဖြစ်သော ဝိရတိသည် ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော သတ္တ-
ဝါ အာရုံကိုသော်လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရ အာရုံကိုသော်လည်းကောင်း အာရုံ
ပြု၍ မိမိ၏သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်သွားသော မုသာဝါဒကို လွန်ကျူးကြောင်း ဝေရ
စေတနာမှ ရှောင်ကြဉ်၏။ သုရာပါနမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းဖြစ်သော ဝိရတိ
သည် ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော လွန်ကျူးအပ်သော သုရာဟူ
သော သင်္ခါရအာရုံကို အာရုံပြု၍ မိမိ၏သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်သွားသော သုရာ-
ပါနကို လွန်ကျူးကြောင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်စေတနာ = ဝေရစေတနာမှ
ရှောင်ကြဉ်၏။ (အဘိဋ္ဌ၊ ၂၃၆၆-၃၆၈။)

ဤ၌ ဝိရတိတို့၏ **သတ္တဝါ အမျိုးသမီး အမျိုးသားလျှင်** အာရုံ ရှိ-
ကြောင်း ဖွင့်ဆိုချက်မှာ သတ္တဝါဟု အမျိုးသမီးဟု အမျိုးသားဟု စွဲယူအပ်
သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော သင်္ခါရတရား = ကာမရုပ်နာမ်တို့ကို
သာ အာရုံပြုကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို မှတ်သားပါလေ။

(အဘိဋ္ဌ၊ ၂၃၆၉။ မူလဋီ၊ ၂၁၈၉။)

လွန်ကျူးထိုက်သော ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုဟူသော ပစ္စုပ္ပန်အာရုံနှင့် တွေ့
ကြုံပါမှ ယင်း လွန်ကျူးဖွယ်အာရုံကို အာရုံပြု၍ မိမိ၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်
လာသော အကုသိုလ်စေတနာ ဝေရစေတနာမှ ဝိရတိသည် ရှောင်ကြဉ်နိုင်၏။
ထို့ကြောင့် သမ္မတ္တဝိရတိ သမာဒါနဝိရတိတို့သည် ပစ္စုပ္ပန် လွန်ကျူးထိုက်သော
ကာမရုပ်နာမ်ကို အာရုံပြုကြသည်။ သို့သော် ယင်း ကာမရုပ်နာမ်တို့မှာ
ဗဟိဒ္ဓသာဖြစ်သည်။

သို့သော် ဤအရာ၌ ဝိရတိတို့သည် သတ္တဝါ အမျိုးသမီး အမျိုးသား ဟူသော အာရုံကို အာရုံပြု-မပြုကား ဆန်းစစ်သင့်ပေသည်။ အကယ်၍ အာရုံပြုခဲ့သော် တဒါရုံမှာ ကျခွင့်မရှိပေ။

အပ္ပမညာ စေတသိက် (၂) လုံး

ကရုဏာ - ကရုဏာဟူသည် ဒုက္ခိတ သတ္တဝါတစ်ဦးကို ကယ်တင် လိုသည့်သဘော ဖြစ်သည်။

- ၁။ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနောဒွါရကို သိမ်းဆည်းပါ။
- ၂။ မိမိကယ်တင်လိုသည့် ဒုက္ခိတ သတ္တဝါတစ်ဦးကို လှမ်းအာရုံယူပါ။
- ၃။ မနောဒွါရ၌ ထိုသတ္တဝါပညတ်အာရုံ ထင်လာသောအခါ ဖြစ်ပေါ် သွားသော ကရုဏာပြဓာန်းသော မနောဒွါရိက ဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်ကို သိမ်းဆည်းပါ။

ဇောနာမ်တရားတို့မှာ သဒ္ဓါပညာအုပ်စု နာမ်တရား (၃၄)လုံးနှင့် ကရုဏာစေတသိက်တစ်လုံး - ပေါင်း (၃၅)လုံးသော နာမ်တရားတို့ ထိုက်- သလို ဖြစ်ကြသည်။ ဉာဏ် ဝီတိ လဲလှယ်၍ (၄)ချက် ရှုပါ။

မုဒိတာ - မုဒိတာဟူသည် သုခိတသတ္တဝါတစ်ဦးအပေါ်၌ ကြည်သာ ဝမ်းမြောက်မှုသဘော ဖြစ်သည်။

- ၁။ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနောဒွါရကို သိမ်းဆည်းပါ။
- ၂။ သုခိတသတ္တဝါတစ်ဦးကို လှမ်း၍အာရုံယူပါ။
- ၃။ မနောဒွါရ၌ ထို သုခိတသတ္တဝါပညတ်အာရုံက ထင်လာသောအခါ ဖြစ်ပေါ်သွားသော မနောဒွါရိက ဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်ကို သိမ်းဆည်း ပါ။

ဤ၌လည်း မုဒိတာစာရကို ရသည့်တိုင်အောင် ပွားများထားသည့် ဘာဝနာမြောက် မုဒိတာ မဟုတ်သေးက ဇော၌ သောမနဿဝေဒနာသာ ဖြစ်သင့်ရကား ဉာဏ်ပါ၊ မပါ = ဉာဏသမ္ပယုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် (၂)ချက် သာ ရှိပါ။ (၃၄ + မုဒိတာ = ၃၅။ ဉာဏ်မပါသော် - ၃၃ + မုဒိတာ = ၃၄) ဖြစ်သည်။ မုဒိတာစာရကို ရသည့်တိုင်အောင် မုဒိတာဘာဝနာကို ပွားများ ထားပြီးသူအဖို့ ဘာဝနာအရှိန်ကြောင့် ဥပစာရသမာဓိဇောတွင် ဥပေက္ခာ ဝေဒနာနှင့်လည်း ယှဉ်နိုင်၏ဟု အရှင်အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်မြတ်က အယူရှိတော် မူ၏။ သို့အတွက် မုဒိတာဘာဝနာကို စာရကိုရသည့်တိုင်အောင် ဘာဝနာ မြောက် ပွားပြီးသူသည် ဉာဏ် ပီတိ လဲလှယ်၍ (၄) ချက် ရှုနိုင်သည်။ ဤ ကရုဏာ မုဒိတာတို့သည် သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုကြသဖြင့် ယင်း ဇော- တို့၏ နောင်၌ တဒါရုံ ကျခွင့်မရှိ။ (ကရုဏာစာရနာမ်တရား မုဒိတာစာရ နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပုံကို ဗြဟ္မဝိဟာရစာရနာမ်ပိုင်း ဇယားများတွင် ကြည့်ပါ။)

သဒ္ဓါ-ပညာ - ဝိရတိ အပ္ပမညာစေတသိက်တို့ ပါဝင်သည့် ဇော နာမ်တရားစုတို့တွင် တည်ရှိသော သဒ္ဓါမှာ ကံ-ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်မှု ဖြစ်၏။ ပညာမှာ ကံ-ကံ၏အကျိုးကို တတ်သိနားလည်မှု ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်သည်။ တစ်နည်း ဝိရတိစေတသိက်တို့၌ သဒ္ဓါမှာ သီလသိက္ခာ = သီလကျင့်စဉ်၌ ယုံကြည်မှုပင် ဖြစ်သည်။ ဤ၌ ကရုဏာစာရ မုဒိတာစာရ တို့၏ ရှေး၌ရှိသော ပရိကမ္မ ဥပစာရ အမည်ရသော ကာမာဝစရဇောတို့ကို သာ အထူးရည်ညွှန်းထားသည်ဟု မှတ်ပါ။

၁၂၈ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၄)

ဓမ္မာရုံလိုင်း အပ္ပမညာ စေတသိက်ဇယား ကာမဇော မနောဒွါရဝီထိ

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ်	၅၄	၅၄
	မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း	ဇော (၇) ကြိမ်
၁။ ကရုဏာ	၁၂	၃၅
	၁၂	၃၄
	၁၂	၃၄
	၁၂	၃၃
၂။ မုဒိတာ	၁၂	၃၅
	၁၂	၃၄
	၁၂	၃၄
	၁၂	၃၃

ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း

အကယ်၍ အသင်ယောဂီသူတော်ကောင်းသည် စတုရရက္ခ ဟူသော အစောင့် (၄)ပါး ကမ္မဋ္ဌာန်းများကို ပွားများထားပြီးသူ ဖြစ်ပါက ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်လျှင် အာရုံရှိသည့် မဟာကုသိုလ် မနောဒွါရိကဇောဝီထိ စိတ် အစဉ်များကိုလည်း သိမ်းဆည်းရမည် ဖြစ်သည်။ ဇော နာမ်တရားတို့မှာ သဒ္ဓါ ပညာအုပ်စု နာမ်တရားတို့ပင် ဖြစ်ကြသည်။ ဤ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ဥပစာရသမာဓိကိုသာ ရွက်ဆောင်ပေးတတ်သည့် ဥပစာရကမ္မဋ္ဌာန်းသာ ဖြစ်သည့်အတွက် ဇော (၇)ကြိမ်သာ ကျသည်။ ဇော၏နောင်၌ တဒါရုံမှာ ကျသော်လည်း ရှိရာ၏။ မကျသော်လည်း ရှိရာ၏။ ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်

ကျေးဇူးတော်တို့ကား လောကီ လောကုတ္တရာ ရောနှောလျက် ရှိကြ၏။ ပုံစံ အားဖြင့်ဆိုရသော် - ဘုရားရှင်၏ ဒါနဂုဏ်ကျေးဇူးတော်၊ သီလဂုဏ်ကျေးဇူးတော်၊ ဥပစာရသမာဓိသို့ တိုင်အောင်သော သမာဓိဂုဏ်ကျေးဇူးတော်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်တည်းဟူသော ပညာဂုဏ်ကျေးဇူးတော်၊ ဒေသနာဉာဏ်တော် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော် စသည်တို့ကား တရားကိုယ်အားဖြင့် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကဇော စိတ်အစဉ်တို့ ဖြစ်ကြ၏။ ကာမာဝစရ တရားတည်း။ ယင်း ဂုဏ်တော်တို့ကို အာရုံယူ၍ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းခဲ့သော် အာရုံမှာ ကာမအာရုံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် စီးဖြန်းနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ်ဇောနောင်၌ တဒါရုံကျနိုင်ခွင့် ရှိ၏။ ယင်းအာရုံ မှာ ဝိဘူတာရုံဖြစ်က တဒါရုံ ကျနိုင်၏။ အဝိဘူတာရုံဖြစ်က တဒါရုံ မကျနိုင်။ သို့သော် ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်ကို ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် ဆိုက်အောင် ထိုးဖောက်နိုင်ဖို့ကား ခဲယဉ်းလှပေ၏။

တစ်ဖန် ဘုရားရှင်၏ အပ္ပနာဈာန် သမာဓိဂုဏ်ကျေးဇူးတော်၊ အဘိညာဏ် ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်တို့ကား မဟဂ္ဂုတ် ကြိယာတရားတို့တည်း။ ဘုရားရှင်၏ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ကား လောကုတ္တရာ ပညာဂုဏ်ကျေးဇူးတော် တို့တည်း။ ယင်းမဟဂ္ဂုတ် လောကုတ္တရာတည်းဟူသော သမာဓိဂုဏ်ကျေးဇူးတော် ပညာဂုဏ်ကျေးဇူးတော်တို့ကို အာရုံယူ၍ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ဂုဏ်တော်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းခဲ့သော် စီးဖြန်းနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ် ဇောနောင်၌ အာရုံမှာ ကာမအာရုံ မဟုတ်ခြင်းကြောင့် တဒါရုံ ကျခွင့်မရှိပေ။

တဒါရုံ ကျခဲ့သော် သဟိတ်တဒါရုံ အဟိတ်တဒါရုံ ထိုက်သလို ကျနိုင်၏။ သို့သော် - အတိက္ကဋ္ဌေ ပန သောမနဿသဟဂတာနေဝ သန္တိရဏတဒါရမ္မဏာနိ - ဟူသည်နှင့်အညီ ဘုရားရှင်ဂုဏ်တော်များမှာ အတိက္ကဋ္ဌာရုံ ဖြစ်၍ သောမနဿတဒါရုံ (၅)မျိုးသာ ထိုက်သလို ကျနိုင်သည်။

မရဏာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း

မရဏာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းမှာလည်း ဥပစာရသမာဓိကိုသာ ရွက်ဆောင်ပေးနိုင်သည့် ဥပစာရကမ္မဋ္ဌာန်း ဖြစ်သဖြင့် မရဏာနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းနေသော ဘာဝနာဇောမှာ ကာမာဝစရ ဥပစာရသမာဓိဇောသာ ဖြစ်သဖြင့် (၇)ကြိမ်သာ စောနိုင်၏။ ဇောနောင်၌ တဒါရုံ ကျသော်လည်း ရှိရာ၏။ မကျသော်လည်း ရှိရာ၏။ မိမိ၏ ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ ပြတ်စဲမှုသဘောကို အာရုံယူနိုင်ပါက ယင်းဇီဝိတိန္ဒြေမှာ ရုပ်ဇီဝိတနှင့် စုတိနှင့်ယှဉ်တွဲနေသော နာမ်ဇီဝိတ ဖြစ်သဖြင့် ကာမအာရုံ ဖြစ်ရကား ယင်းအာရုံမှာ ဝိဘူတာရုံ ဖြစ်ပါက တဒါရုံ ကျခွင့်ရှိ၏။ အဝိဘူတာရုံ ဖြစ်က တဒါရုံ မကျနိုင်။ တစ်ဖန် ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ ပြတ်စဲမှုကို အာရုံမယူနိုင်ဘဲ မိမိ၏ သေနေသည့်ပုံဟူသော ပညတ်အာရုံပေါ်မှာသာ သောင်တင်နေပါက ယင်းမရဏာနုဿတိဇော၏ နောင်၌ တဒါရုံ မကျနိုင်။ သို့သော် ရုပ်နာမ်ကို ပရမတ်သို့ ဆိုက်အောင် သိမ်းဆည်းထားနိုင်သော သူတော်ကောင်းတို့သည်သာလျှင် ရုပ်ဇီဝိတ နာမ်ဇီဝိတ၏ ပြတ်စဲမှုကို ပရမတ်သို့ ဆိုက်အောင် အာရုံယူနိုင်ဖွယ် ရှိ၏။ ပရမတ်သို့ ဆိုက်အောင် နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ကို မရရှိသေးသော သူတော်ကောင်းတို့၏ မရဏာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းမှာ မိမိ၏ သေနေသည့်ပုံဟူသော ပညတ်အာရုံပေါ်၌သာ ဘာဝနာစိတ် အရောက်များဖွယ်ရာ ရှိပေသည်။

မေ္ဍာရုံလှိုင်း ဗုဒ္ဓါနုဿတိ မရဏာနုဿတိ ဇယား

ဟဒယရှိ မှီရာဝတ္ထုရုပ် = ၅၄	၅၄	၅၄	၅၄
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း	ဇော (၇) ကြိမ်	သဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ် (ဝါ)	အဟိတ်တဒါရုံ (၂) ကြိမ်
၁။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ -	၁၂	၃၄	၃၄ (ဝါ)
	၁၂	၃၃	၃၄ ။
	၁၂	၃၃ (ပီတိယှဉ်)	၃၄ ။
	၁၂	၃၃ (ပီတိယှဉ်)	၃၄ ။
၂။ မရဏာနုဿတိ -	၁၂	၃၄	၃၄ ။
	၁၂	၃၃	၃၄ ။
	၁၂	၃၃	၃၄ ။
	၁၂	၃၂	၃၄ ။

မှတ်ချက် - ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းဝယ် ဥပေက္ခာဇောနောင်၌ သော-မနဿတဒါရုံ ကျဖို့ရာမှာ အလွန်ခက်ခဲဖွယ်ရာ ရှိပေသည်။ အတိက္ကဋ္ဌာရုံ ဖြစ်နေသဖြင့် ဥပေက္ခာဇောနောင်၌ ဥပေက္ခာတဒါရုံလည်း ကျခွင့်မရှိ ဖြစ်သည်။ လက်တွေ့သေချာအောင် သိမ်းဆည်းရှုပွားပါ။

ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများပြီးသူသည် ဘုရားဂုဏ်လျှင် အာရုံရှိသော နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းလိုပါက -

- ၁။ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနောဒွါရကို သိမ်းဆည်းပါ။
- ၂။ မိမိ နှစ်ခြိုက်ရာ ဘုရားရှင်၏ဂုဏ်တော် တစ်ခုခုကို လှမ်းအာရုံယူပါ။
- ၃။ မနောဒွါရ၌ ထိုဂုဏ်တော်အာရုံ ထင်လာသောအခါ ဖြစ်ပေါ်လာသော မနောဒွါရိက ဇောဝီထိ စိတ်အစဉ် နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပါ။

မရဏာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပြီးသူ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ၏ ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ ပြတ်စဲခြင်းလျှင် အာရုံရှိသော နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းလိုလတ်သော် -

- ၁။ ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနောဒွါရကို သိမ်းဆည်းပါ။
- ၂။ မိမိ၏ ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ ပြတ်စဲမှုကို လှမ်းအာရုံယူပါ။
- ၃။ မနောဒွါရ၌ ထိုအာရုံ ထင်လာသောအခါ ဖြစ်ပေါ်လာသော မနောဒွါရိကဇောဝီထိ စိတ်အစဉ် နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပါ။

ဤဘုရားဂုဏ်လျှင် အာရုံရှိသော နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရာ၌ လည်းကောင်း၊ သေခြင်းမရဏလျှင် အာရုံရှိသော နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရာ၌လည်းကောင်း ဉာဏ်ရှိသလို ချဲ့ထွင်၍ သိမ်းဆည်းရှုပွားနိုင်ပေသည်။

ဤတွင် ဓမ္မာရုံလိုင်းတွင် အကျုံးဝင်သော မဟာကုသိုလ်ဇောစောသည့် မနောဒွါရိက ဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်များကို သိမ်းဆည်းပုံ စနစ်ကို ရေးသားတင်ပြ ပြီးလေပြီ။ ယခုတစ်ဖန် မဟာကုသိုလ်ဇော စောသည့် ပဉ္စဒွါရဝီထိများ၌ နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံကို ဆက်လက်၍ တင်ပြပေအံ့။

ကြိုတင် သိထားသင့်သော အချက်များ

တတ္ထ ဧကေကံ အာရမ္မဏံ ဒွိသု ဒွိသု ဒွါရေသု အာပါထမာဂစ္ဆတိ၊ ရူပါရမ္မဏာဉှိ စက္ခုပသာဓံ ယဋ္ဌေတွာ တဏှိဏညေဝ မနောဒွါရေ အာပါထမာဂစ္ဆတိ၊ ဘဝဂ်္စလနဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ အတ္ထော၊ သဒ္ဓ ဂန္ဓ ရသ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏေသုပိ ဧသေဝ နယော၊ ယထာ ဟိ သကုဏော အာကာသေ-နာဂနာ ရုက္ခဌေ နီလိယမာနောဝ ရုက္ခသာခဉ္စ ယဋ္ဌေတိ၊ ဆာယာ စဿ ပထဝီယံ ပဋိဟညတိ၊ သာခါယဋ္ဌန-ဆာယာဖရဏာနိ အပုပ္ဖံ အစရိမံ ကေ-ကွဏေယေဝ ဘဝန္တိ၊ ဧဝံ ပစ္စုပ္ပန္နရူပါဒီနံ စက္ခုပသာဒါဒိယဋ္ဌနဉ္စ ဘဝဂ်-

**စလနသမတ္တတာယ မနောဒွါရေ အာပါထဂမနဉ္စ အပုဗ္ဗံ အစရိမံ ကေ-
က္ခဏေယေဝ ဟောတိ။ တတော ဘဝဂီ ဝိစ္ဆိန္နိတွာ စက္ခုဒွါရာဒိသု ဥပ္ပနာနံ
အာဝဇ္ဇနာဒိနံ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနပရိယောသာနာနံ အနန္တရာ တေသံ အာရမ္မဏာနံ
အညတရသ္မိံ ဣဒံ မဟာစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။** (အဘိဋ္ဌ၊ ၁၊ ၁၁၄။)

**အာပါထမာဂစ္ဆတိ မနသာ ပဉ္စဝိညာဏေဟိ စ ဂဟေတဗ္ဗဘာဝုပ-
ဂမနေန၊ ယဇေဇ္ဇတ္တာ ပဋိမုခဘာဝါပါယံ ဂန္ဓာ။** (မူလဋီ၊ ၁၊ ၇၀။)

ဤအရာဝယ် -

- ၁။ ရူပါရုံသည် စက္ခုဒွါရ မနောဒွါရ၌၊
- ၂။ သဒ္ဓါရုံသည် သောတဒွါရ မနောဒွါရ၌၊
- ၃။ ဂန္ဓာရုံသည် ယာနဒွါရ မနောဒွါရ၌၊
- ၄။ ရသာရုံသည် ဇိဝှိဒွါရ မနောဒွါရ၌၊
- ၅။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ကာယဒွါရ မနောဒွါရ၌ -

ဤသို့လျှင် တစ်မျိုး တစ်မျိုးသော အာရုံသည် ဒွါရနှစ်ခု နှစ်ခု၌ ပြိုင်တူ
ထင်၏။ အာရုံထင်လာသောအခါ စက္ခုဝိညာဏ် စသော ပဉ္စဝိညာဏ်သည်
လည်းကောင်း၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း စသော မနောဝိညာဏ်သည်လည်းကောင်း
ဝီထိအစဉ်ဟူသော စိတ္တနိယာမ လမ်းကြောင်းအတိုင်း ဖြစ်ရ၏။ ထို့ကြောင့်
စက္ခုဝိညာဏ်စသော ပဉ္စဝိညာဏ်က ရူပါရုံစသည့် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ထိုအာရုံကို
ယူနိုင်လောက်အောင် စက္ခုစသော ပဉ္စဒွါရတွင် တစ်ပါးပါး၌လည်းကောင်း၊
မနောဝိညာဏ်က ထိုအာရုံကို ယူနိုင်လောက်အောင် ဘဝင်ဟူသော မနော-
ဒွါရ၌လည်းကောင်း ဤသို့ ဒွါရ နှစ်ခု နှစ်ခု၌ ထင်ရသည်။

ရူပါရုံသည် စက္ခုပသာဒကို ထိခိုက်၍ = ထိခိုက်သကဲ့သို့ဖြစ်၍ ထိုခဏ
မှာပင်လျှင် ဘဝင်ဟူသော မနောဒွါရ၌လည်း ထင်လာ၏။ ဘဝင် လှုပ်ခြင်း၏
အကြောင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလို၏။ (မနောဒွါရတည်းဟူသော ဘဝင်၌လည်း
ရူပါရုံထင်လာသောကြောင့် ဘဝင်လှုပ်ရသည် ဟူလို။) သဒ္ဓါရုံ ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့၌လည်း ဤနည်းပင်တည်း။ (အဘိဋ္ဌ၊၁၊၁၁၄။)

ဤ၌ အဋ္ဌကထာက - ယဇ္ဇေတွာ = ထိခိုက်၍ = ထိခတ်၍ဟူသော စကားလုံးကို အသုံးပြုထား၏။ ထို့ကြောင့် “ယဇ္ဇေတွာ” အရ “ရူပါရုံသည် စက္ခုဒွါရ မနောဒွါရဝယ် တကယ်ပင် ထိမိ ခတ်မိ၏” ဟု ထင်စရာ ရှိ၏။ အမှန်ကား အရာဝတ္ထုချင်း ထိခတ်မိခြင်းမျိုးကား မဟုတ်ပေ။ ထိခတ်မိသကဲ့သို့ ဖြစ်လောက်အောင် အာရုံနှင့် ဒွါရတို့ ရှေးရှုဓာတ်ခိုက်မိကြခြင်းသာ ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ပါ။ (မူလဋီ၊၁၊၇၀။)

ဥပမာဆောင်၍ ထင်ရှားအောင် ပြဆိုပေးအံ့ - ငှက်တစ်ကောင်သည် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ပျံသန်းလာ၍ သစ်ပင်ဖျား၌ = သစ်ခက်ဖျား၌ နားလျှင် နားချင်းပင် သစ်ခက်ကိုလည်း ထိခိုက်မိ၏။ ထိုငှက်၏ အရိပ်သည်လည်း မြေပြင်ပေါ်၌ ထိခိုက်မိ၏။ ငှက်၏ သစ်ခက်ကို ထိခိုက်ခြင်း၊ ငှက်အရိပ်၏ မြေ၌ ပျံ့နှံ့ခြင်းတို့သည် မရှေးမနှောင်း ရှေးလည်းမကျ နောက်လည်းမကျ တစ်ပြိုင်နက်သော ခဏ၌ပင် ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့ - ဤ ဥပမာအတူပင် ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံ စသည်တို့၏ စက္ခုပသာဒ အစရှိသည်တို့ကို ထိခိုက်ခြင်းသည်လည်း- ကောင်း ဘဝင်ကို လှုပ်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် မနောဒွါရ၌ ရှေးရှု ကျခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း ထင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း မရှေးမနှောင်း ရှေးလည်းမကျ နောက်လည်း မကျ တစ်ပြိုင်နက်သော ခဏ၌ပင် ဖြစ်၏။ ထိုဘဝင် လှုပ်ရာအခါမှ နောက်၌ ဘဝင်အယဉ်ကို ဖြတ်၍ စက္ခုဒွါရစသည်တို့၌ ဖြစ်ကုန်သော အာဝဇ္ဇန်းအစ ဝုဋ္ဌောအဆုံး ရှိကုန်သော ဝီထိစိတ်တို့၏ အခြားမဲ့၌ ရူပါရုံအစရှိသော အာရုံတို့တွင် အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အာရုံ၌ ဤပထမ မဟာကုသိုလ်စိတ်သည် ဇောကိစ္စကို ရွက်ဆောင်လျက် ဖြစ်ပေါ်လာပေသည်။ (အဘိဋ္ဌ၊၁၊၁၁၄။)

စက္ခုဒွါရဝိထိ၌ အသုံးပြုထားသော သင်္ကေတများ

- တိ** = အတိတဘဝင် = လွန်သွားသောဘဝင်၊
- န** = ဘဝင်စလန = မနောဒွါရ၌ အာရုံထင်လာ၍ လှုပ်သောဘဝင်၊
- ဒ** = ဘဝင်ပစ္ဆေဒ = မနောဒွါရ၌ အာရုံထင်လာ၍ ရပ်သွားသောဘဝင်၊
- ပ** = ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း = အာဝဇ္ဇန်း = ဆိုင်ရာဒွါရနှစ်မျိုး၌ ထင်လာသော အာရုံကို ဆင်ခြင်သောစိတ်၊ **(ဆင်ခြင်)**
- စ** = စက္ခုဝိညာဏ် = စက္ခုဝတ္ထုကို မှီဖြစ်၍ ရူပါရုံကို သိသောစိတ်၊ **(မြင်သိ)**
- သ** = သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း = (စက္ခုဝိညာဏ်၏) အာရုံကို လက်ခံသောစိတ်၊ **(လက်ခံ)**
- ဏ** = သန္တီရဏ = (စက္ခုဝိညာဏ်၏) အာရုံကို စူးစမ်းသောစိတ်၊ **(စုံစမ်း)**
- ဝု** = ဝုဠော = ယင်းအာရုံကို ဆုံးဖြတ်ချက်ချသောစိတ်၊ **(ဆုံးဖြတ်)**
- ဇ** = ဇော = ယင်းအာရုံ၏ အရသာကို အဟုန်ပြင်းစွာ ဆက်တိုက် ခံစားသောစိတ်၊ **(စား)**
- တ** = တဒါရုံ = ဇောယူသည့် အာရုံကိုပင် ဆက်လက်အာရုံယူသော စိတ်၊ **(တဒါရုံ)**

အတိတဘဝင်— ရူပါရုံသည် ဥပါဒ်လျှင် ဥပါဒ်ချင်း စက္ခုဒွါရ မနောဒွါရ၌ မထင်နိုင်၊ စိတ္တက္ခဏ တစ်ချက်သော်လည်းကောင်း၊ များစွာသော်လည်းကောင်း လွန်ပြီးမှ ထင်လာနိုင်၏။ ရူပါရုံ ဥပါဒ်ပြီးနောက် ဒွါရ နှစ်ခု၌ မထင်နိုင်သေးဘဲ လွန်သွားသော ဘဝင်စိတ္တက္ခဏများကို အတိတဘဝင်ဟု နာမည်တပ်ထားသည်။ ရူပါရုံ မဥပါဒ်မီ ဖြစ်နေသော ဘဝင်များကို (ဘ)ဟု နာမည်တပ်ထားသည်။ သို့သော် ရူပါရုံမဖြစ်သော စိတ္တက္ခဏဟူသည် မရှိစကောင်းပေ။ ယေဘုယျအားဖြင့် စိတ္တက္ခဏတိုင်း၏ ဥပါဒ်ကာလတိုင်း၊ ဌိကာလတိုင်း၊ ဘင်ကာလတိုင်း၌ ရူပါရုံအဝင်အပါဖြစ်သည့် ကမ္မဇ၊ စိတ္တဇ၊ ဥတုဇ၊ အာဟာရဇရုပ်တို့ ဖြစ်နေကြသောကြောင့် ဖြစ်၏။ ဤ၌ စက္ခုဒွါရ မနောဒွါရ၌ ထင်နိုင်သော ရူပါရုံကိုသာ ဆိုလိုသည်ဟု မှတ်ပါ။

ဒုတိယ မဟန္တာရုံ စက္ခုဒွါရဝိထိ - ဇဝနဝါရ

ကံ-ကမ္မနိမိတ်-ဂတိနိမိတ် တစ်မျိုးမျိုးကို အာရုံပြု၏။														စက္ခုဒွါရဝိထိ - ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကို အာရုံပြု၏။																
ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	တီ	တီ	တီ	န	ဒ	ပ	စ	သံ	ဏ	ဝု	ဇ	ဇ	ဇ	ဇ	ဇ	ဇ	ဘ
၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀
မန္တာယုက စက္ခုပသာဒ (၃၁)														အမန္တာယုက (၁၇)																
မဇ္ဈိမာယုက (၁)																														

ပထမ ပရိတ္တာရုံ စက္ခုဒွါရဝိထိ - ဝေါဠုဗ္ဗနဝါရ

ကံ-ကမ္မနိမိတ်-ဂတိနိမိတ် တစ်မျိုးမျိုးကို အာရုံပြု၏။																			စက္ခုဒွါရဝိထိ - ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကို အာရုံပြု၏။													
ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	တီ	တီ	တီ	တီ	န	ဒ	ပ	စ	သံ	ဏ	ဝု	ဝု	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ	ဘ				
၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀					
မန္တာယုက စက္ခုပသာဒ (၂၈)												အမန္တာယုက (၂၀)																				
မဇ္ဈိမာယုက (၁)																																

မဇ္ဈိမာယုက - အတိမဟန္တာရုံဝိထိ၌ အတိတဘဝင် (၁)ချက်လွန်၏။
ယင်းအတိတဘဝင်နှင့် ဥပါဒ်ချင်း ပြိုင်၍ဖြစ်သော စက္ခုပသာဒသည် မဇ္ဈိ-
မာယုက စက္ခုပသာဒ မည်၏။ ပထမ မဟန္တာရုံဝိထိ၌ အတိတဘဝင် (၂)ချက်
လွန်၏။ ပထမရှေးဦး အတိတဘဝင်နှင့် ဥပါဒ်ချင်းပြိုင်၍ ဖြစ်သော စက္ခု
ပသာဒသည် မဇ္ဈိမာယုက စက္ခုပသာဒ မည်၏။ ဒုတိယ မဟန္တာရုံဝိထိ၌
အတိတဘဝင် (၃)ချက်လွန်၏။ ပထမပရိတ္တာရုံဝိထိ၌ (၄)ချက်၊ ဒုတိယ
ပရိတ္တာရုံဝိထိ၌ (၅)ချက်၊ တတိယပရိတ္တာရုံဝိထိ၌ (၆)ချက်၊ စတုတ္ထပရိတ္တာရုံ
ဝိထိ၌ (၇)ချက်၊ ပဉ္စမပရိတ္တာရုံဝိထိ၌ (၈)ချက်၊ ဆဋ္ဌပရိတ္တာရုံဝိထိ၌ (၉)ချက်
လွန်၏။ ဘဝင်မှ စ၍ ရေတွက်သော် ပထမဦးဆုံး = ရှေးဦး အတိတဘဝင်နှင့်
ဥပါဒ်ချင်း ပြိုင်၍ ဖြစ်သော စက္ခုပသာဒသည် မဇ္ဈိမာယုက စက္ခုပသာဒ
မည်၏။

စက္ခုပသာဒ အဝင်အပါဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေမှ စ၍
စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ ရေတွက်သော် (၁၇)ချက်မြောက်သော စိတ်သို့တိုင်အောင်
ဘဝတစ်လျှောက်ဝယ် ဖြစ်ပေါ်နေသော စိတ္တက္ခဏာတိုင်း စိတ္တက္ခဏာတိုင်း၏
ဥပါဒ်တိုင်း ဌီတိုင်း ဘင်တိုင်း၌ အမြဲမပြတ် ဖြစ်ပေါ်နေကြ၏။ ကံ၏အရှိန်အဝါ
အပေါ် မူတည်၍ ယင်းခဏငယ်တိုင်း၌ တစ်မျိုး တစ်မျိုးလျှင် ရုပ်ကလာပ်
ပေါင်း များစွာ ဖြစ်နိုင်၏။ စက္ခုဒသကကလာပ်ပေါင်းလည်း ခဏငယ်တိုင်း၌
များစွာ ဖြစ်နေကြ၏။ စက္ခုဝိညာဏ်၏ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင်အားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာ
သော အချိန်၌ စက္ခုဒသကကလာပ်ပေါင်းများစွာ စက္ခုပသာဒပေါင်းများစွာ
ဥပါဒ်ဆဲလည်း ရှိ၏။ ဌီသို့ ရောက်ဆဲလည်း ရှိ၏။ ဘင်သို့ ရောက်ဆဲလည်းရှိ၏။
ယင်းစက္ခုပသာဒပေါင်းများစွာတို့တွင် အားအကောင်းဆုံးသော မဇ္ဈိမာယုက
စက္ခုပသာဒကို မှီ၍ စက္ခုဝိညာဏ် နာမ်တရားစုသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

မန္ဒာယုက၊ အမန္ဒာယုက၊ မဇ္ဈိမာယုက ပသာဒတို့သည် စိတ္တက္ခဏ
(၁၇)ချက် သက်တမ်းရှည်သော သတ္တရသာယုကချည်း ဖြစ်၍ အသက် ရှည်
တို့၊ အပို၊ အယုတ် မရှိသော်လည်း ပဉ္စဒွါရဝိထိ၏အာရုံဖြစ်သော ပဉ္စာရုံနှင့်

ပြိုင်၍ ချုပ်သည်။ ရှေးဦး ချုပ်သည်။ နောက်မှ ချုပ်သည်ကို စွဲ၍ စက္ခုဒွါရ အတိမဟန္တာရုံဝိထိ၌ အတိတဘဝင်၏ ဥပါဒ်ကစ၍ ဖြစ်သော စက္ခုပသာဒ-သည် မိမိနှင့် ထိခိုက်သောရူပါရုံနှင့် ပြိုင်၍ ချုပ်ခြင်းကြောင့် မရှည်မတို အလယ်အလတ် အသက်ရှိ၏ဟု ဆိုအပ်ရကား **မဇ္ဈိမာယုက** မည်၏။ ယင်း အတိတဘဝင်မှ ရှေးစိတ္တက္ခဏတို့၌ ဥပါဒ်သော (၃၇)မျိုးသော စက္ခုပသာဒ-တို့သည် ထိခိုက်သော ရူပါရုံ မချုပ်မီ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ထိုရူပါရုံအောက် နည်းသော တိုသော အသက်ရှိ၏ဟု ဆိုအပ်ရကား **မနွာယုက** မည်၏။ ယင်း အတိတဘဝင်၏ ဌီ-ဘင်မှ စ၍ နောက်စိတ္တက္ခဏတို့၌ ဖြစ်သော (၁၁)မျိုး-သော စက္ခုပသာဒသည် ထိခိုက်သောရူပါရုံ ချုပ်သည်တိုင်အောင် မချုပ်သေး-သောကြောင့် ထိုရူပါရုံထက် ရှည်သော အသက်ရှိ၏ဟု ဆိုအပ်ရကား **အ-မနွာယုက** မည်၏။ ကြွင်းသော စက္ခုဒွါရဝိထိတို့၌လည်းကောင်း၊ သောတ-ဒွါရဝိထိ စသည်တို့၌လည်းကောင်း ဤနည်းကို မှီ၍ သိအပ်၏။ ပဉ္စဝိညာဏ် ဖြစ်သည်မှ ရှေ့၌ ဖြစ်ခဲ့၍ ပဉ္စဝိညာဏ်ဖြစ်သည်တိုင်အောင် မချုပ်မပျက် အသက်ရှည်သေးခြင်းကြောင့် နိဿယ ပုရေဇာတ ပြု၍ ပဉ္စဝိညာဏ် မှီခြင်းငှာ ထိုက်သော ထိုမနွာယုက အမနွာယုက မဇ္ဈိမာယုက ပဉ္စပသာဒတို့တွင် မဇ္ဈိမာ-ယုက ပဉ္စပသာဒကိုသာ ပဉ္စဝိညာဏ်မှီသည်ဟု **အဘိဓမ္မာဝတာရဋီကာ** ဆုံးဖြတ်၏။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဘဝဂုံပစ္ဆေဒနှင့်သော် လည်းကောင်း ဥပါဒ် ပြိုင်သော ပဉ္စပသာဒကို ပဉ္စဝိညာဏ် မှီသည်ဟူသော ဝါဒကိုကား ပယ်၏။ (ဝိထိပုံ-ဘုံစဉ်-ဆန်းပုံ-သိမ်ပုံကျမ်း၊ ၂-၃။)

ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သော မနောဝိညာဏ်စိတ်တို့တွင် ပဋိသန္ဓေစိတ် သည် မိမိနှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ၍ ဖြစ်၏။ ဘဝင် စသော မနောဝိညာဏ်စိတ် အားလုံးတို့သည်ကား (= ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ သမ္ပဋိစ္ဆိဋ်း၊ သန္တီရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော၊ တဒါရုံ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဇော၊ တဒါရုံ ဟူသော မနောဝိညာဏ်စိတ် အားလုံးတို့သည်ကား) မိမိ၏ ရှေးအနန္တရစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ၍ ဖြစ်ကုန်၏။ နိရောဓသမာပတ်မှ ထသော

အခါ အနာဂါမိဖိုလ် အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်တို့သည် ရှေးစိတ္တက္ခဏ တစ်ချက်ခန့် ကာလ၌ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကိုမှီ၍ ဖြစ်ကုန်၏။ မရဏာသန္ဓေအခါ ဘဝင် အာဝဇ္ဇန်းစသော မနောဝိညာဏ်စိတ်တို့သည် စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ ရေတွက်သည် ရှိသော် (၁၇)ချက်မြောက်သော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ၍ ဖြစ်ကုန်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၄၉။) ထို့ကြောင့် ဤသို့ မှတ်သားထားပါ။

၁။ ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် မိမိနှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ၍ ဖြစ်၏။

၂။ ပဋိသန္ဓေနောင် ပထမဘဝင်သည် ပဋိသန္ဓေနှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ၍ ဖြစ်၏။

၃။ ဒုတိယဘဝင်သည် ပထမဘဝင်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို
။ ပ ။

၄။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် ဘဝင်ပစ္ဆေဒနှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို၊

၅။ သမ္ပဋိစ္စိုင်းသည် ပဉ္စဝိညာဏ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို၊

၆။ သန္တီရဏသည် သမ္ပဋိစ္စိုင်းနှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို၊

၇။ ဝုဠောသည် သန္တီရဏနှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို၊

၈။ ပထမဇောသည် ဝုဠောနှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို။ ပ ။

၉။ သတ္တမဇောသည် ဆဋ္ဌဇောနှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို၊

၁၀။ ပထမတဒါရုံသည် သတ္တမဇောနှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို၊

၁၁။ ဒုတိယတဒါရုံသည် ပထမတဒါရုံနှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို၊

ဤသို့ အသီးအသီး မှီဖြစ်သည်ဟု မှတ်ပါ။ ဤသို့စသည်ဖြင့် မနော-ဒွါရဝီထိတို့၌လည်း သဘောပေါက်သင့်ပေပြီ။

ပဉ္စဒွါရဝိသိနှင့် မနောဒွါရဝိသိတို့၏ ခွမ်းအင်

ယေဘုယျအားဖြင့် ဤပဉ္စဒွါရဝိသိနှင့် ကာမဇော မနောဒွါရဝိသိတို့တွင် ဇောသည် (၇)ကြိမ် စောတတ်၍ တဒါရုံမှာ (၂)ကြိမ် ကျတတ်၏။ ကျန် ဝိသိစိတ်တို့ကား တစ်ကြိမ်စီသာ ဖြစ်တတ်၏။ စက္ခုဒွါရဝိသိ စသော ပဉ္စဒွါရ ဝိသိများ၏ နောင်၌ ဘဝင်များခြားလျက် မနောဒွါရဝိသိများသည် ဝိသိပေါင်း များစွာ ဖြစ်တတ်၏။ ထိုတွင် ရှေးဦးစွာသော မနောဒွါရဝိသိကို တဒနုဝတ္တက မနောဒွါရဝိသိ = နောက်လိုက် မနောဒွါရဝိသိဟု ခေါ်ဆို၍ ဒုတိယ မနောဒွါရ ဝိသိမှ စ၍ နောက်ပိုင်း ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သော မနောဒွါရဝိသိများ ကို သုဒ္ဓမနောဒွါရဝိသိဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲကြပေသည်။ အချို့ဆရာမြတ်တို့ကား အားလုံးကိုပင် တဒနုဝတ္တကမနောဒွါရဝိသိဟုပင် ခေါ်ဝေါ် သုံးစွဲလိုကြ၏။ ဤစာမူ၌ကား မနောဒွါရဝိသိဟုသာ ဇယားများတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

**ပဌမဇေနပိ၊ ပ ၊ န ဟောတိတိ ဣဒံ ပဉ္စဝိညာဏဝိသိယံ ဣတ္ထိ-
ပုရိသောတိ ရုဇ္ဈနာဒိနံ အဘာဝံ သန္တာယ ဝုတ္တံ၊ တတ္ထ ဟိ အာဝဇ္ဇနဝေါဌဗ္ဗနာနံ
အယောနိသော အာဝဇ္ဇနဝေါဌဗ္ဗနဝသေန ဣဌေ ဣတ္ထိဇ္ဈပါဒိမိ လောဘော၊
အနိဌေ စ ပဋိယော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ မနောဒွါရေ ပန ဣတ္ထိပုရိသောတိ ရုဇ္ဈနာဒိ
ဟောတိ၊** (မူလဋီ၊ ၂၊ ၁၈၁။)

တတ္ထာယံ ပဝတ္ထိက္ကမော၊ ပဉ္စဒွါရေ ဇ္ဈပါဒိအာရမ္မဏေ အာပါထဂတေ
နိယမိတာဒိဝသေန ကုသလာကုသလဇေနေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဘဝီ ဩတိဏ္ဏေ
မနောဒွါရိကဇေနံ တံယေဝါရမ္မဏံ ကတွာ ဘဝီ ဩတရတိ၊ ပန တသ္မိယေဝ
ဒွါရေ ဣတ္ထိပုရိသောတိအာဒိနာ ဝဝတ္ထပေတွာ ဇေနံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဘဝီ
ဩတရတိ၊ ပန ဝါရေ ပသာဒရုဇ္ဈနာဒိဝသေန ဇေနံ ဇေတိ၊

(အနုဋီ၊ ၁၊ ၂၀၀။)

သဒ္ဓါ ပထမစိတ္တေန၊ တိတံ ဒုတိယစေတသာ၊

နာမံ တတိယစိတ္တေန၊ အတ္တံ စတုတ္ထစေတသာ၊

၁။ စက္ခုဒွါရ မနောဒွါရ၌ ရူပါရုံရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ ထင်လာသောအခါ “ငါသည် ကုသိုလ်ကိုသာ ဖြစ်စေရမည်၊ သို့မဟုတ် ငါသည် အကုသိုလ်ကိုသာ ဖြစ်စေရမည်” - ဤသို့ စသော သတ်မှတ်ချက်များနှင့် အညီ ကုသိုလ်ဇော စောသည့် စက္ခုဒွါရဝီရိယံ သို့မဟုတ် အကုသိုလ်ဇော စောသည့် စက္ခုဒွါရဝီရိယံများ ဖြစ်ပေါ်လာကြ၏။ ယင်း စက္ခုဒွါရဝီရိယံ နာမ်တရားစုတို့ကား ရူပါရုံအရောင်မျှကိုသာ သိ၏။ ယောက်ျား မိန်းမ အိုး ပုဆိုး စသည်ဖြင့် ထိုရူပါရုံကို မသိပေ။ အဘိနိပါတမတ္ထ = အာရုံနှင့် ဒွါရ ရှေးရှု ရင်ဆိုင်မိရုံသာ ဖြစ်သည်။ ယောနိသောမနသိကာရဖြစ်က ကုသိုလ်ဇော အယောနိသောမနသိကာရဖြစ်က အကုသိုလ်ဇောများကား စောနိုင်၏။ သို့သော် ထိုရူပါရုံကို ယောက်ျား မိန်းမ အိုး ပုဆိုး စသည်ဖြင့် သိ၍ စောသည်ကား မဟုတ်ပေ။ ရူပါရုံ အရောင်မျှကိုသာ အာရုံပြု၍ (ရှေးယခင်က ကြိုတင် သတ်မှတ်ထားခြင်း စသော အကြောင်းတို့အပေါ် အခြေစိုက်၍) ကုသိုလ်ဇော သို့မဟုတ် အကုသိုလ်ဇော စောခြင်း ဖြစ်၏။

၂။ ယင်း စက္ခုဒွါရဝီရိယံနှင့် မနောဒွါရဝီရိယံ တစ်ဝီရိယံကျ၏။ တဒနု-ဝတ္ထက မနောဒွါရဝီရိယံဟု ခေါ်ဆိုအသုံးပြုထား၏။ ယင်း မနောဒွါရဝီရိယံကား စက္ခုဒွါရဝီရိယံက အာရုံပြုခဲ့သော အတိတ်ရူပါရုံမျှကိုသာ အာရုံပြုနိုင်၏ သိနိုင်၏။ စက္ခုဒွါရဝီရိယံနှင့် အလားတူပင် ကုသိုလ်ဇော အကုသိုလ်ဇော ထိုက်သလို စောနိုင်၏။ ဤဝီရိယံကို စက္ခုဒွါရဝီရိယံမှထောက်လျှင် ဒုတိယ (တဒနု-ဝတ္ထက) မနောဒွါရဝီရိယံဟု ခေါ်ဆို၏။ တဒါရုံ ကျသည်လည်း ရှိ၏။ မကျသည်လည်း ရှိ၏။

၃။ ယင်း ဒုတိယမနောဒွါရဝီရိယံ၏ နောင်၌ တတိယမနောဒွါရ တစ်ဝီရိယံ ကျပြန်၏။ တတိယသုဒ္ဓမနောဒွါရဝီရိယံဟု ခေါ်ဆို၏။ ယင်း မနောဒွါရဝီရိယံ

ကား ယင်း အတိတ်ရူပါရုံကိုပင် ညို၏ ဝါ၏ ပြာ၏ စသည်ဖြင့် သိ၏။ ရှေး နှစ်ဝီထိတို့ကား အရောင်မျှကိုသာ သိ၏။ ဤတတိယမနောဒွါရဝီထိသို့ ရောက် မှသာလျှင် ယင်းရူပါရုံ၏ အညို အဝါ အပြာ စသည့် ကွဲပြားသည့်အရောင်ကို သိ၏။ ရှေးနှစ်ဝီထိတို့ဖြင့် မြင်အပ်ပြီးသော အတိတ်ရူပါရုံကိုပင် ညို၏ ဝါ၏ ပြာ၏ စသည်ဖြင့် ပိုင်းခြားနိုင်သော ဝီထိ ဖြစ်သည်။ တဒါရုံ ကျသည်လည်း ရှိ၏။ မကျသည်လည်း ရှိ၏။ ယောနိသောမနသိကာရ အယောနိသောမန- သိကာရ အားလျော်စွာ ကုသိုလ်ဇော အကုသိုလ်ဇော ထိုက်သလို စောနိုင်၏။

၄။ စတုတ္ထသုဒ္ဓမနောဒွါရဝီထိ — ယခင် သုံးဝီထိတို့ဖြင့် မြင်အပ် သိအပ် ပိုင်းခြားအပ်ပြီးသော ရူပါရုံကို စွဲ၍ ယောက်ျား မိန်းမ အိုး ပုဆိုး သင်္ကန်း ရွှေ ငွေ စသည်တည်းဟု သင်္ကေတ ရှိဖူးသည်နှင့် လျော်စွာ အတ္ထပညတ်ကို သိသော သုဒ္ဓမနောဒွါရဝီထိတည်း။ ဤအဆင့်၌ ပညတ်ကို အာရုံပြုနေပါက တဒါရုံ ကျခွင့် မရှိ။ အကယ်၍ ပရမတ်ကိုသာ အာရုံယူနိုင်ပါကား ရူပါရုံ အရောင်မျှကိုသာ ဆက်လက် အာရုံယူနိုင်ပါကား တဒါရုံ ကျနိုင်ခွင့် ရှိ၏။ ဤဝီထိ၌လည်း ယောနိသောမနသိကာရ အယောနိသောမနသိကာရ အား လျော်စွာ ကုသိုလ်ဇော အကုသိုလ်ဇော ထိုက်သလို စောနိုင်၏။

၅။ ပဉ္စမသုဒ္ဓမနောဒွါရဝီထိ — ဤပဉ္စမဝီထိသို့ ရောက်ပါမှ ယောက်ျားပဲ မိန်းမပဲ အိုးပဲ ပုဆိုးပဲ ရွှေပဲ ငွေပဲ စသည်ဖြင့် အတ္ထပညတ် တစ်ခုခုကို ကွဲကွဲပြားပြား သိ၏။ ဤပဉ္စမဝီထိသို့ ရောက်ရှိပါမှ ယောနိသောမနသိကာရ ရှိပါက ကြည်ညိုခြင်း၊ အယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်ပါက တပ်မက်ခြင်း ချစ်ခင်ခြင်း စသည် ဖြစ်၏။ ဤဝီထိ၌လည်း ပရမတ် အရောင်သက်သက်ကို စွမ်းနိုင်သော ဝိပဿနာကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အာရုံ ပြုနိုင်ကြ၏။ တဒါရုံ ကျခွင့် ရှိ၏။ ပညတ်ကိုသာ အာရုံပြုနေပါက တဒါရုံကျခွင့် မရှိ။

ကုသိုလ်ဇော စောရခြင်း

၁။ **နိယမိတ** — “ငါသည် ကုသိုလ်ကိုသာ ပြုထိုက်၏”ဟု ကုသိုလ်ကို ပြုလုပ်ခြင်း၌ စိတ်ကို အမြဲသတ်မှတ်ထား၏။ ဒါန သီလ ဘာဝနာ စသော ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြုခြင်း၌ အမြဲသတ်မှတ်ထားအပ်သော စိတ်၏ စွမ်းအင် ကြောင့်လည်းကောင်း၊

၂။ **ပရိကာမိတ** — အကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းမှ စိတ်ကို ဆုတ်နစ်စေ၍ ကောင်းမှု ကုသိုလ် ပြုခြင်း၌သာလျှင် စိတ်ဓာတ်ကို ညွှတ်ကိုင်နှိုင်းထား၏။ ယင်းသို့ ကောင်းမှုကုသိုလ်ကိုပြုခြင်း၌ ညွှတ်စေအပ်သော ညွှတ်ကိုင်နှိုင်းထားသော စိတ်၏ စွမ်းအင်ကြောင့်လည်းကောင်း၊

၃။ **သမုခါစာရ** — ဒါန သီလ သမထ ဝိပဿနာ အစရှိသော ကုသိုလ် တရားတို့ကို အမြဲမပြတ် လိုက်နာပြုကျင့်လျက် စိတ်ဓာတ်ကို ကုသိုလ်တရား တို့၌သာ အဆက်မပြတ် ဆက်တိုက်ဖြစ်နေအောင် လေ့ကျင့်ထား၏။ ကုသိုလ် တရားတို့၌ အလေ့အကျက်များနေသော စိတ်၏ စွမ်းအင်ကြောင့်လည်းကောင်း၊

၄။ **အာဘုဖိတ** — ပတိရူပဒေသဝါသ = ရတနာသုံးပါး ထွန်းကားရာ သူတော်သူမြတ်တို့ရှိရာ သင့်တင့်လျောက်ပတ် ကောင်းမြတ်သော အရပ် ဒေသ၌ နေထိုင်ခြင်း၊ သပ္ပရိသူပနိဿယ = ဘုရားအစရှိသော သူတော် သူမြတ်တို့ကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်း၊ သဒ္ဓမ္မဿဝန = သစ္စာလေးပါးနှင့် စပ်သော သူတော်ကောင်းတရားကို နာကြားခြင်း၊ ပုဗ္ဗေ ကတပုညတာ = ရှေးက ပြုခဲ့ ဖူးသော ကောင်းမှုကုသိုလ်ထူးရှိခြင်း — ဤသို့စသော အကြောင်းတရား- တို့ကြောင့် အာရုံကို နည်းမှန် လမ်းမှန် နှလုံးသွင်းခြင်း နှလုံးသွင်းတတ်ခြင်း ယောနိသောမနသိကာရ၏ စွမ်းအင်ကြောင့်လည်းကောင်း၊

ဤ အကြောင်းတရားတို့ကြောင့် ကုသိုလ်ဇော စောရခြင်း ဖြစ်ပေ သည်။ (အဘိဋ္ဌ၊၁၊၁၁၇။)

“ငါ့မှာ မည်သည့် အာရုံနှင့်ပင် တွေ့တွေ့ ကုသိုလ်စိတ်သာ ဖြစ်စေ ရမည်”ဟု အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ထားသည့် ကုသိုလ်စိတ်သာ ဖြစ်၏။ အ- ကုသိုလ် မဖြစ်အောင် စိတ်ကိုစောင့်စည်း၍ ကုသိုလ် ဖြစ်ဖို့ရန် စိတ်ညွတ် ထားသည့် ကုသိုလ်စိတ်သာ ဖြစ်၏။ ရှေးရှေးကပင် ကုသိုလ်စိတ်၌ အလေ့ အကျက်ရနေသူမှာလည်း ကုသိုလ်စိတ်သာ ဖြစ်တတ်၏။ ဘယ်လုပ်ငန်းကိစ္စ၌ မဆို သင့်တော်အောင် နည်းမှန် လမ်းမှန် နှလုံးသွင်းတတ်မှု အာဘုဇိတ = ယောနိသောမနသိကာရ ရှိသူမှာလည်း ကုသိုလ်စိတ်သာ ဖြစ်တတ်၏။ ဤ အကြောင်း (၄)ပါးကြောင့် သုဘနိမိတ် ဣဋ္ဌာရုံနှင့် တွေ့ကြုံရသော်လည်း လောဘစိတ် မဖြစ်ဘဲ ကုသိုလ်စိတ်သာ ဖြစ်ရပေသည် ဟူလို။

ရူပါရုံလိင်္ဂ ရှုပုံစနစ် (အကောင်းအုပ်စု)

ရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော နာမ်တရားစုတို့မှာ စက္ခု ဒွါရဝီထိ နာမ်တရားနှင့် မနောဒွါရဝီထိ နာမ်တရားစုတို့ ဖြစ်ကြ၏။ စက္ခု ဒွါရဝီထိ တစ်ဝီထိဖြစ်ပါက ဝီထိတစ်ခုနှင့် တစ်ခု အကြားတွင် ဘဝင်များစွာ ခြားလျက် မနောဒွါရဝီထိပေါင်းများစွာ ဖြစ်နိုင်၏။ စိတ်တို့မည်သည် မျက်စိ တစ်မှိတ် လျှပ်တစ်ပြက် လက်ဖျစ်တစ်တွက်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော အလွန် တိုတောင်းသော အချိန်ကာလအတွင်း၌ ကုဋေတစ်သိန်းမက ဖြစ်ပြီး ပျက် သွားနိုင်ကြောင်းကို ဖေဏပိဏ္ဍူပမသုတ္တန်အဋ္ဌကထာ (သံဃ၊ ၂၂၉၅။) စသည်- တို့၌ ဖွင့်ဆိုထားသဖြင့် ထိုမျှတိုတောင်းသော ကာလအတွင်း၌ စက္ခုဒွါရဝီထိ ပေါင်း မနောဒွါရဝီထိပေါင်းလည်း များစွာ ဖြစ်နိုင်သည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ယင်း ဝီထိတို့တွင် ရှုလိုက်နိုင်သော ဝီထိလည်း အချို့အဝက်ရှိ၍ မရှုလိုက်- နိုင်သော ဝီထိလည်း အချို့အဝက်ရှိမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော် မိမိ ရှုလိုက်နိုင်သော ဝီထိ ရှုလိုက်မိသော ဝီထိတို့၌ကား နာမ်တုံး နာမ်ခဲများကို ဉာဏ်ဖြင့် ဖြိုခွဲဖျက်ဆီးလျက် ယနုပ္ပါဒ်အောင် ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက် အောင် သိမ်းဆည်း ရှုပွားရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ (နာမ်ယနုလေးပါး

၁၄၆ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၄)

အကြောင်းကို ဤကျမ်းစာ စာမျက်နှာ - ၂၀၉- ၂၁၇-၌ ရေးသား တင်ပြထားပါသည်။)

မိမိ ရှုပွားသိမ်းဆည်းလိုက်နိုင်သော ရှုပွားသိမ်းဆည်းမိသော အာရုံ၏ ရှုပွားသိမ်းဆည်းလိုက်မိသော အချိန်မှစ၍ ရနိုင်သော သက်တမ်းသို့ လိုက်၍ -

- ၁။ ဘဝင်လှုပ်ရုံသာ လှုပ်သော ဝါရလည်း ရှိ၏။ (မောယဝါရ)
- ၂။ ဝုဋ္ဌောတိုင်ရုံသာ ဖြစ်သော ဝါရလည်း ရှိ၏။ (ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဝါရ)
- ၃။ ဇောတိုင်အောင် ဖြစ်သော ဝါရလည်း ရှိ၏။ (ဇေနဝါရ)
- ၄။ တဒါရုံတိုင်အောင် ဖြစ်သော ဝါရလည်း ရှိ၏။ (တဒါရမ္မဏဝါရ)

ဤဝါရလေးမျိုးတို့တွင် ဤစာမူဇယားများ၌ တဒါရမ္မဏဝါရကိုသာ ပမာနထား၍ ရေးသားတင်ပြထားပါသည်။ ကျန်ဝါရများကို ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှုရင်း သဘောပေါက်နိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ထားပါသည်။ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၌ကား အမှတ် (၁) မောယဝါရကို ပထမမောယဝါရ၊ အမှတ် (၂) ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဝါရကို ဒုတိယမောယဝါရ၊ အမှတ် (၃) ဇေနဝါရကို တတိယမောယဝါရဟု အသီးအသီး ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲထားပေသည်။ ယင်း ပထမမောယဝါရကား ဝီထိစိတ်မှ အချဉ်းနှိုးဖြစ်သောကြောင့်၊ ဒုတိယ မောယဝါရကား ဇောမှ အချဉ်းနှိုးဖြစ်သောကြောင့်၊ တတိယမောယဝါရကား တဒါရုံမှ အချဉ်းနှိုးဖြစ်သောကြောင့် မောယဝါရဟူသော အမည်ကို အသီး-အသီး ရရှိကြပေသည်။ (အဘိဋ္ဌ၊ ၁၊ ၃၁၀။)

ရူပါရုံ - အရောင်လိုင်း - အကောင်းအုပ်စု ဇယား

စက္ခုဒွါရဇိသိ								မနောဒွါရဇိသိ		
ရုပ် = ဟဒယ = ၅၄	စက္ခု = ၅၄	ဟဒယ = ၅၄	ဟဒယ = ၅၄	ဟဒယ = ၅၄	ဟဒယ = ၅၄	ဟဒယ = ၅၄	ဟဒယ = ၅၄	ဟဒယ = ၅၄	ဟဒယ = ၅၄	ဟဒယ = ၅၄
ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း	စက္ခုဝိညာဏ်	သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း	သန္တိရဏ	ဥဋ္ဌော	ဇော (၇)	တဒါရုံ (၂)	ဘဝင်	မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း	ဇော (၇)	တဒါရုံ (၂)
ဆင်ခြင်	မြင်သိ	လက်ခံ	စုံစမ်း	ဆုံးဖြတ်	ဇော (၇)	တဒါရုံ (၂)	ဘဝင်	ဆင်ခြင် ဆုံးဖြတ်	ဇော (၇)	တဒါရုံ (၂)
၁။ ရူပါရုံဟု				ရူပါရုံဟု				ရူပါရုံဟု		
၁၁	၈	၁၁	၁၂	၁၂	၃၄	၃၄/၁၂/၁၁	၃၄	၁၂	၃၄	၃၄/၁၂/၁၁
၁၁	၈	၁၁	၁၁	၁၂	၃၃	၃၃/၁၁/၁၁	၃၄	၁၂	၃၃	၃၃/၁၁/၁၁
၁၁	၈	၁၁	၁၂	၁၂	၃၃	၃၃/၁၂/၁၁	၃၄	၁၂	၃၃	၃၃/၁၂/၁၁
၁၁	၈	၁၁	၁၁	၁၂	၃၂	၃၂/၁၁/၁၁	၃၄	၁၂	၃၂	၃၂/၁၁/၁၁
							၂။ ရုပ်တရားဟု - ၁၂	၃၄ (၃၃-၃၃-၃၂)	၃၄ (၃၃-၃၃-၃၂)	၁၂/၁၁
							၃။ အနိစ္စဟု - ၁၂	။	။	။
							၄။ ဒုက္ခဟု - ၁၂	။	။	။
							၅။ အနတ္တဟု - ၁၂	။	။	။
							၆။ အသုဘဟု - ၁၂	။	။	။

အသင်သူတော်ကောင်းသည် ရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော စက္ခုဒွါရဝီထိ မနောဒွါရဝီထိတို့ကို သိမ်းဆည်းလိုပါက အောက်ပါအတိုင်း သိမ်းဆည်းပါ။

၁။ မိမိရရှိထားပြီးသည့် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိ တစ်ခုခုကို အဆင့်ဆင့် ပြန်လည်ထူထောင်ပါ။

၂။ စက္ခုအကြည်ဓာတ် = စက္ခုဒွါရနှင့် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနောဒွါရဟူသော ဒွါရနှစ်ခုကို အသိဉာဏ်၌ ပြိုင်တူ ထင်အောင် ပူးတွဲ သိမ်းဆည်းပါ။

၃။ ရုပ်ကလာပ် အများစု၏ သို့မဟုတ် ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု၏ ရူပါရုံ အရောင်ကို လှမ်းအာရုံယူပါ။

၄။ ထို ရူပါရုံ အရောင်သည် စက္ခုဒွါရ မနောဒွါရဟူသော ဒွါရနှစ်ခု၌ ပြိုင်တူ ရှေးရှု ရိုက်ခတ်သောအခါ = ပြိုင်တူ ထင်လာသောအခါ စက္ခုဒွါရဝီထိ စိတ်အစဉ်နှင့် ရူပါရုံကိုပင် ဆက်လက် အာရုံယူသည့် မနောဒွါရဝီထိ စိတ်အစဉ်များသည် ဖြစ်ပေါ်လာကြမည် ဖြစ်ပေသည်။

၅။ ထိုဝီထိစိတ်အစဉ်တွင် ပါဝင်သော အာဝဇ္ဇန်း၊ ဝုဋ္ဌော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းတို့က ယင်း ရူပါရုံအရောင်ကို ရူပါရုံဟူသာ = အရောင်ဟူသာ ဆင်ခြင်ဆုံးဖြတ်ပါ။ ယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်သဖြင့် ကုသိုလ်ဇောများ စောမည်ဖြစ်သည်။ ယင်း ကုသိုလ်ဇောနာမ်တရား တဒါရုံနာမ်တရား (၃၄) စသည်တို့မှာ သဒ္ဓါပညာအုပ်စုနာမ်တရားများပင် ဖြစ်ကြသည်။

စက္ခုဒွါရဝီထိ နာမ်တရားစုသည် ရုပ်ကလာပ် အများစု၏ ရူပါရုံအရောင်ကိုသာ အာရုံယူနိုင်၏၊ သိနိုင်၏ဟူသော အယူဝါဒလည်း ရှိနေ၏။ မနောဒွါရဝီထိကား ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု၏ ရူပါရုံအရောင်ကိုပင် ဖြစ်စေ၊ ရုပ်ကလာပ်အများစု၏ ရူပါရုံအရောင်ကိုပင်ဖြစ်စေ သိရှိနိုင်သော သဘော ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ရုပ်ကလာပ်အများစု၏ ရူပါရုံ သို့မဟုတ် ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု၏ ရူပါရုံဟု နှစ်မျိုးခွဲလျက် ရေးသားထားပေသည်။

**ပဉ္စဟိ ဝိညာဏေဟိ န ကဉ္စိ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇာနာတိ အညတြ အဘိနိပါ-
တမတ္တာ၊ ပဉ္စန္ဒ ဝိညာဏာနံ သမနန္တရာပိ န ကဉ္စိ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇာနာတိ။**

(အဘိ၊ ၂၊ ၃၂၃။)

ဤအထက်ပါ ပါဠိတော်နှင့် ယင်းပါဠိတော်၏ အဖွင့်ဖြစ်သော ဉာဏ
ဝိဘင်း အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့နှင့် အညီ ပဉ္စဒွါရိကဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်တို့ကား
ဒွါရနှင့် အာရုံ ရှေးရှု ဆုံစည်းမှု သဘောမျှလောက်သာ = ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ
ဒွါရ၌ ရှေးရှုကျရောက်လာသော အာရုံကို သိကာမတ္တသဘောမျှသာ ရှိကြ၏။
ယင်း အာရုံကို အရောင်မျှ အသံမျှ အနံ့မျှ အရသာမျှ အတွေ့အထိမျှသာ
သိနိုင်၏။ အဖြူ အနီ အဝါ အပြာ စသည်ဖြင့် ခွဲခြားစိတ်ဖြာ၍ သိနိုင်သည့်
စွမ်းအားကား မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ယင်းပဉ္စဒွါရဝီထိတို့၌ တည်ရှိသော အာဝ-
ဇ္ဇန်းနှင့် ဝုဋ္ဌော၊ တဒနုဝတ္တက မနောဒွါရဝီထိ၌ တည်ရှိသော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း
တို့၏ ဆင်ခြင်ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ တကယ်တမ်း ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် အာရုံကို ဆုံးဖြတ်
နိုင်သည်ကား မဟုတ်ပေ။ အဖြူ အနီ အဝါ အပြာ စသည်ဖြင့် ခွဲခြားစိတ်ဖြာ
၍ သိနိုင်သော အဆင့်သို့ပင် မရောက်ရှိသေးပေ။ ပဉ္စမမြောက် မနောဒွါရ
ဝီထိသို့ ရောက်ရှိပါမှ အထိုက်အလျောက် ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ဆုံးဖြတ်ချက် ချနိုင်
သည့် သဘော ရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့် ပဉ္စဒွါရဝီထိ တဒနုဝတ္တက မနောဒွါရ
ဝီထိတို့၌ တည်ရှိသော အာဝဇ္ဇန်း ဝုဋ္ဌောတို့သည် အာရုံကို ကုဋ္ဌအနိဋ္ဌ စသည်
ဖြင့် တကယ်တမ်း ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်သည့် တရားတို့မဟုတ်ဘဲ
ဆုံးဖြတ်ချက်ချသကဲ့သို့သာ ဖြစ်သောတရားတို့ဟု မှတ်သားပါ။

အသင်သူတော်ကောင်းသည် - ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ စက္ခုဝိညာဏ်၊ သမ္မုဋ္ဌိ-
မျှိုင်း၊ သန္တိရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော (၇)၊ တဒါရုံ (၂) = ဆင်ခြင်၊ မြင်သိ၊ လက်ခံ၊
စုံစမ်း၊ ဆုံးဖြတ်၊ ဇော (၇)၊ တဒါရုံ (၂) - ထိုနောင် ဘဝင် အကြိမ်များစွာ
ခြားလျက် - မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဇော (၇)၊ တဒါရုံ (၂) = ဆင်ခြင်ဆုံးဖြတ်၊
ဇော (၇)၊ တဒါရုံ (၂) - ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဖြစ်ပေါ်နေသော ဝီထိစိတ်အစဉ်
အတွင်း၌ တည်ရှိသော အသိစိတ် = ဝိညာဏ်တိုင်းကို သိအောင် မြင်အောင်

စက္ခုအကြည် ဘဝင်မနောအကြည်ဟူသော ဒွါရ နှစ်ခုနှင့် ရူပါရုံဟူသော အာရုံကို ပူးတွဲသိမ်းဆည်းလျက် ကြိမ်ဖန်များစွာ လေ့ကျင့်ပါ။ ထိုတွင် စက္ခုဒွါရ ဝီထိ တစ်ကြိမ်ဖြစ်က ရူပါရုံကို ဆက်လက်အာရုံယူသည့် မနောဒွါရဝီထိ များသည် ဝီထိတစ်ခုနှင့် တစ်ခု၏ အကြားဝယ် ဘဝင်အကြိမ်များစွာ ခြားလျက် မနောဒွါရဝီထိပေါင်းများစွာ ဖြစ်မှုကို သဘောပေါက်အောင် ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူနိုင်သည့် တိုင်အောင် လေ့ကျင့်ပါ။ ဝီထိ စိတ်တိုင်း စိတ်တိုင်းကို အောင်မြင်စွာ သိမ်းဆည်းရှုပွားနိုင်ပါက ဖဿ ဝေဒနာ စသော စေတသိက်တို့ကို တဖြည်းဖြည်း တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ တိုး၍တိုး၍ - (၂) လုံး, (၃)လုံး, (၄)လုံး, (၅)လုံး, (၆)လုံး, (၇)လုံး, (၈)လုံး, - ဤသို့ စသည်ဖြင့် စိတ္တက္ခဏတိုင်း၌ ပြိုင်တူဖြစ်မှုကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မြင်အောင် ရှု၍ ရသောအခါ ဇယားတွင် ဖော်ပြထားသည့် အတိုင်း စိတ်စေတသိက်များကို ရှုကြည့်ပါ။ တဖြည်းဖြည်း အောင်မြင်မှုကို ရရှိလာမည် ဖြစ်ပေသည်။ ဖဿက စ၍ဖြစ်စေ၊ ဝေဒနာက စ၍ဖြစ်စေ နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရာ၌လည်း နည်းတူမှတ်ပါ။ အကယ်၍ အောင်မြင်မှုကို မရရှိခဲ့သော် ရုပ်တရားကိုပင် ထပ်ကာထပ်ကာ သိမ်းဆည်းပါ။ ရုပ်တရား၌ သိမ်းဆည်းနေသော ဉာဏ်သည် အရှုပ်အထွေးမရှိ သန့်ရှင်း စင်ကြယ်လာသောအခါ နာမ်တရားများသည် အလိုလိုပင် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်ရှားလာမည် ဖြစ်ကြောင်းကို (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၂)၌ ညွှန်ကြားထားပေသည်။

ရုပ်အစစ် ရုပ်အတူ - ထိုဝီထိစိတ်တို့တွင် စက္ခုဝိညာဏ်သည် မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်သော စက္ခုအကြည်ဓာတ်ဟူသော စက္ခုဝတ္ထုရုပ်ကိုသာ မှီဖြစ်၍ စက္ခုဒွါရဝီထိနှင့် မနောဒွါရဝီထိ အတွင်း၌ တည်ရှိသော ကျန်စိတ္တက္ခဏတိုင်းဟူသော နာမ်တရားတို့သည် မိမိ မိမိ၏ အနန္တရစိတ်နှင့် အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၍ ဖြစ်ကြရ၏။ သို့ဖြစ်၍ မှီရာဝတ္ထုရုပ်များကိုပါ ဇယားတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ သုတ္တန်နည်းအရ ယနုပ္ပါအောင် ဉာဏ်ဖြင့် ဖြိုခွဲ၍ ပရမတ် ရုပ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားရမည် ဖြစ်သဖြင့် ဝတ္ထု အရ

စက္ခုဝတ္ထုစသော ဝတ္ထုရုပ်မျှကိုသာ မကောက်ယူဘဲ မသိမ်းဆည်း မရှုပွားဘဲ ဝတ္ထုရုပ် အဝင်အပါ ရနိုင်သမျှသော ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်တို့ကိုပါ သိမ်းကျုံး၍ ဖော်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့ သိမ်းဆည်းရှုပွားရန်ကိုလည်း မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ (မဒြ၊ ၁၊ ၂၈၁။) စသည်တို့၌ ညွှန်ကြားထားပေသည်။ သို့သော် ဇယားများ၌ ရုပ်အစစ်များကိုသာ ပဓာနထား၍ ဖော်ပြထားပါသည်။ ရုပ်နာမ်ကို သိမ်းဆည်းသည့် နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ပိုင်း၌ကား ရနိုင်သမျှ ရုပ်အတုများကိုလည်း ရောနှော၍ သိမ်းဆည်းပါ။ ဝိပဿနာပိုင်း၌သာ ရုပ်အတုများကို ချန်လှပ်ထား၍ ရုပ်အစစ်များကိုသာ ဝိပဿနာရှုရန် ဖြစ်သည်။

တစ်ဖန် ဘဝင်တွင် သောမနဿဝေဒနာဖြင့် ပဋိသန္ဓေ တည်နေခဲ့သော တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ရည်ရွယ်၍ နာမ်တရား (၃၄)ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ ဥပေက္ခာဝေဒနာဖြင့် ပဋိသန္ဓေတည်နေခဲ့သော တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မှု ယင်းဘဝင် နာမ်တရားစုမှာ (၃၃)ဖြစ်သည်။ ဘဝင်စိတ်သည် အတိတ်ဘဝသေခါနီး မရဏာသန္ဓေအခါက ထင်ခဲ့သော မရဏာသန္ဓေဇော၏ အာရုံဖြစ်သည့် ကံ-ကမ္မနိမိတ်-ဂတိနိမိတ် ဟူသော အာရုံ (၃)မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးကိုသာ အာရုံပြု၏။ ယင်းဘဝင်စိတ်၏ အတိတ်အာရုံကို ပုံစံမှန် ရှုနိုင်သော အခါမှ ဝိထိစိတ်အစဉ်တို့၏ အကြား အကြား၌ တည်ရှိသော ဘဝင်စိတ်တို့ကို ပါ ရောနှော၍ သိမ်းဆည်း ရှုပွားရန် ဖြစ်သည်။ ယခု နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းစ အခါတွင်ကား ယင်းဘဝင်စိတ်၏ အာရုံမှန်ကို မရှုတတ်သေး မရှုနိုင်သေးလျှင် ဘဝင်နာမ်တရားတို့ကို မရှုသေးဘဲ ခေတ္တ ချန်လှပ်ထားနိုင်သည်။

ယောနိသောမနသိကာရ

- ၁။ ရူပါရုံ = အရောင်ကို ရူပါရုံ = အရောင်ဟု ရှုခဲ့သော် ရူပါရုံ = အရောင်ဟုသိသော စက္ခုဒွါရဝိထိနှင့် နောက်လိုက် မနောဒွါရဝိထိ သုဒ္ဓမနောဒွါရဝိထိ ဟူသော မနောဒွါရဝိထိစိတ်အစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာမည် ဖြစ်၏။ (သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံကို ဖော်ပြခဲ့ပြီးပြီ။) တစ်ဖန် . . . (မနော

ဒွါရဝီထိ၌ တည်ရှိသော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက) -

၂။ ထို ရူပါရုံကို ရုပ်တရားဟု ရှုခဲ့သော် ရုပ်တရားဟု သိနေသော မနောဒွါရဝီထိစိတ်များကိုလည်းကောင်း၊

၃။ ထိုရူပါရုံ၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းသဘောကို အာရုံပြု၍ = ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်၍ အနိစ္စဟု ရှုခဲ့သော် အနိစ္စဟု သိနေသော မနောဒွါရဝီထိစိတ်များကိုလည်းကောင်း၊

၄။ ထိုရူပါရုံ၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်ဖြင့် အမြဲမပြတ် အညှဉ်းပန်း အနှိပ်စက်ခံရသည့်သဘောကို အာရုံယူ၍ ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ ယင်း ရူပါရုံကို ဒုက္ခဟု ရှုခဲ့သော် ဒုက္ခဟု သိနေသော မနောဒွါရဝီထိစိတ်များကိုလည်းကောင်း၊

၅။ ထိုရူပါရုံ၏ မပျက်စီးဘဲ အကျိတ်အခဲ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရ အားဖြင့် အမြဲတည်နေသည့် အတ္တ မဟုတ်သည့် သဘောကို အာရုံ ယူ၍ = ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ ယင်း ရူပါရုံကို အနတ္တဟု ရှုခဲ့သော် အနတ္တဟု သိနေသော မနောဒွါရဝီထိစိတ်အစဉ်များကိုလည်းကောင်း၊

၆။ ထိုရူပါရုံ၏ မကောင်းသော အဆင်း အနံ့ စသည်တို့ဖြင့် ရောပြွမ်းနေသည့်အတွက် ရွံရှာ စက်ဆုပ်ဖွယ် အသုဘသဘောကို အာရုံယူ၍ = ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ အသုဘဟု ရှုခဲ့သော် အသုဘဟု သိနေသော မနောဒွါရဝီထိစိတ်များကိုလည်းကောင်း၊

ဤနာမ်တရားတို့ကိုလည်း ဆက်လက် သိမ်းဆည်းပါ။

စက္ခုဒွါရဝီထိစိတ်များဖြင့် ရူပါရုံ = အရောင်ကို ရူပါရုံ = အရောင်ဟုသာ သိနိုင်၏။ ယင်းရူပါရုံ = အရောင်ကို ရုပ်တရားဟု၊ အနိစ္စတရားဟု၊ ဒုက္ခတရားဟု၊ အနတ္တတရားဟု၊ အသုဘတရားဟု မသိနိုင်။ မနောဒွါရဝီထိစိတ်များဖြင့်ကား ယင်းရူပါရုံ = အရောင်ကို ရူပါရုံ = အရောင်ဟုလည်းကောင်း၊

ရုပ်တရားဟုလည်းကောင်း၊ အနိစ္စတရားဟုလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခတရားဟုလည်းကောင်း၊ အနတ္တတရားဟုလည်းကောင်း၊ အသုဘတရားဟုလည်းကောင်း သိနိုင်၏။

ထိုသို့ ရူပါရုံကို အာရုံယူ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော နာမ်တရားတို့ကို (၆) ကြိမ်မျှ ရှုခိုင်းခြင်းမှာ ယောနိသောမနသိကာရ ဖြစ်က = နှလုံးသွင်းမှန်ပါက ကုသိုလ်ဇောများ စောပုံကို သဘောပေါက်စေလိုသည်လည်း အကြောင်းတစ်ရပ်၊ နောက်ပိုင်း ဝိပဿနာပိုင်းသို့ ရောက်ရှိသောအခါ အရူပသတ္တက-သမ္မသနပိုင်း (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၆၁-၂၆၄။)နှင့် ဘင်္ဂဉာဏ်ပိုင်းတို့တွင် -

ဉာတဉ္စ ဉာဏဉ္စ ဉဘောပိ ဝိပဿတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၇၈။)

= ဉာတ အမည်ရသည့် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိရမည့် ဒုက္ခသစ္စာတရား သမုဒယသစ္စာတရားကိုလည်းကောင်း၊ ဉာဏ အမည်ရသည့် ရှုနေသော ဝိပဿနာဉာဏ်ပါသည့် မနောဒွါရိက ဝိပဿနာဇောဝီထိ စိတ်စေတသိက်များကိုလည်းကောင်း - ဤ ဉာတ-ဉာဏ နှစ်မျိုးလုံးကိုပင် ဝိပဿနာ ရူပါဟူသော ရှေးရှေး အဋ္ဌကထာဆရာတော်တို့၏ သတ်မှတ်ချက်အရ ဉာဏ အမည်ရသည့် ဝိပဿနာဉာဏ်ပါဝင်သည့် မနောဒွါရိက ဝိပဿနာဇောဝီထိ စိတ် စေတသိက်တို့ကိုလည်း တစ်ဖန်ပြန်၍ ဝိပဿနာရှုရမည် ဖြစ်သဖြင့် ရှုနေသည့် ဝိပဿနာဉာဏ်ကို = ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် တကွသော နာမ်တရားစုကို ဝိပဿနာရှုတတ်ရန် ကြိုတင်ပြင်ဆင်သည်လည်း အကြောင်းတစ်ရပ် ဤ အကြောင်းနှစ်ရပ်ကြောင့် ထိုသို့ (၆)ကြိမ်မျှ သိမ်းဆည်းခြင်း ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ပါ။ တစ်ကြိမ် တစ်ကြိမ်၌ (၄)ချက်စီ ရှုရသဖြင့် အားလုံးပေါင်းသော်- (၂၄)ကြိမ်တည်း။

ဤ၌လည်း သင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အခြင်းအရာ လက္ခဏာကို အာရုံယူနေသော လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာဇောများ၏ နောင်၌ တဒါရုံမကျနိုင်ဟူသော သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ၏ အဆိုအရ

၁၅၄ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၄)

အချို့ကျမ်းများ၌ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု သိနေသော ဝိပဿနာဇောများ၏ နောင်၌ တဒါရုံကို ချမှထားခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် နုနယ်နေသေးသော တရုဏ ဝိပဿနာဇောများ၏ နောင်၌ တဒါရုံကျနိုင်သည်ဟူသော ပဋ္ဌာန်း ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ အဆိုအမိန့်များ အရမူ တဒါရုံ ကျခွင့်လည်း ရှိနေပေ သည်။ သို့ဖြစ်၍ အသင် ယောဂီသူတော်ကောင်းသည် ဝိပဿနာဇောများ၏ နောင်၌ တဒါရုံကျလျှင်လည်း ကျသည့်အလျောက် တဒါရုံမကျလျှင်လည်း မကျသည့်အလျောက် ယင်းနာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပါ။

စိတ်စေတသိက် အရေအတွက် ဇယား

ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း	စက္ခုဝိညာဏ်	သမ္ပဋိတ္တိ	သန္တိရဏ	ဥဋ္ဌော
၁၁	၈	၁၁	၁၂/၁၁	၁၂
၁။ အသိစိတ်	အသိစိတ်	အသိစိတ်	အသိစိတ်	အသိစိတ်
၂။ ဖဿ	ဖဿ	ဖဿ	ဖဿ	ဖဿ
၃။ ဝေဒနာ	ဝေဒနာ	ဝေဒနာ	ဝေဒနာ	ဝေဒနာ
၄။ သညာ	သညာ	သညာ	သညာ	သညာ
၅။ စေတနာ	စေတနာ	စေတနာ	စေတနာ	စေတနာ
၆။ ဧကဂ္ဂတာ	ဧကဂ္ဂတာ	ဧကဂ္ဂတာ	ဧကဂ္ဂတာ	ဧကဂ္ဂတာ
၇။ ဇီဝိတ	ဇီဝိတ	ဇီဝိတ	ဇီဝိတ	ဇီဝိတ
၈။ မနသိကာရ	မနသိကာရ	မနသိကာရ	မနသိကာရ	မနသိကာရ
၉။ ဝိတက်		ဝိတက်	ဝိတက်	ဝိတက်
၁၀။ ဝိစာရ		ဝိစာရ	ဝိစာရ	ဝိစာရ
၁၁။ အဓိမောက္ခ		အဓိမောက္ခ	အဓိမောက္ခ	အဓိမောက္ခ
၁၂။			ဝိတိ*	ဝိရိယ

ထပ်မံ ရှင်းလင်းချက်များ

ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း — ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း = ဆင်ခြင်၌ စိတ်စေတသိက် (၁၁)လုံး ပုံသေ ဖြစ်၏။ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် အမြဲယှဉ်၏။

စက္ခုဝိညာဏ် — စက္ခုဝိညာဏ် = မြင်သိ၌ စိတ်စေတသိက် (၈)လုံး ပုံသေ ဖြစ်၏။ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် အမြဲယှဉ်၏။

သမ္ပဋိစ္ဆိင်း — သမ္ပဋိစ္ဆိင်း = လက်ခံ၌ စိတ်စေတသိက် (၁၁)လုံး ပုံသေ ဖြစ်၏။ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် အမြဲယှဉ်၏။

သန္တိရဏ — သန္တိရဏ = စုံစမ်း၌ သောမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော် ပီတိပါ၍ စိတ်စေတသိက် (၁၂)လုံးဖြစ်၏။ ဒုတိယတန်း၌ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သဖြင့် ပီတိ မပါရကား စိတ် စေတသိက် (၁၁)လုံး ဖြစ်၏။

ဝုဋ္ဌော — ဝုဋ္ဌော = ဆုံးဖြတ်၌ စိတ်စေတသိက် (၁၂)လုံး ပုံသေ ဖြစ်၏။ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် အမြဲယှဉ်၏။

ဇော — ဇော၌ (၃၄)ဟူသည် သဒ္ဓါပညာအုပ်စု (၃၄)ပင် ဖြစ်၏။

၁။ ဉာဏ်ယှဉ် ပီတိယှဉ်သော် (၃၄)ဖြစ်၏။ သောမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏။

၂။ ဉာဏ်ယှဉ် ပီတိမယှဉ်သော် (၃၃)ဖြစ်၏။ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏။

၃။ ဉာဏ်မယှဉ် ပီတိယှဉ်သော် (၃၃)ဖြစ်၏။ သောမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏။

၄။ ဉာဏ်မယှဉ် ပီတိမယှဉ်သော် (၃၂)ဖြစ်၏။ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်၏။

တဒါရုံ — တဒါရုံ၌ ဇောနည်းတူ (၄)ချက်ပင် မှတ်ပါ။ သို့သော် ရံခါ အဟိတ် သောမနဿသန္တိရဏ တဒါရုံဖြစ်သော် စိတ်စေတသိက် (၁၂), ရံခါ ဥပေက္ခာသန္တိရဏတဒါရုံဖြစ်သော် စိတ်စေတသိက် (၁၁)ဖြစ်သည်။ အနိဋ္ဌာရုံ၌ အကုသလဝိပါက်၊ ဣဋ္ဌာရုံ၌ ကုသလဝိပါက် ထိုက်သလို ဖြစ်၏။ မဟာဝိပါက် တဒါရုံကျသော် ဇောနည်းတူ (၄)ချက်ပင် ရှုပါ။

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း - မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကား ဝုဋ္ဌောနှင့် တူ၏။ ဥပေက္ခာ
ဝေဒနာ မြဲ၏။

မှတ်ချက် - ယေဘုယျအားဖြင့် သန္တိရဏ-ဇော-တဒါရုံတို့သည်
ဝေဒနာချင်း တူညီကြ၏။ ဇော၌ သောမနဿဝေဒနာဖြစ်လျှင် သန္တိရဏ
နှင့် တဒါရုံတို့၌လည်း သောမနဿဝေဒနာပင် အဖြစ်များ၏။ ဇော၌ ဥပေ-
က္ခာဖြစ်က သန္တိရဏနှင့် တဒါရုံ၌လည်း ဥပေက္ခာ အဖြစ်များ၏။ ဇောသည်
မဟာကုသိုလ်ဇောဖြစ်က တဒါရုံသည်လည်း မဟာဝိပါက်တဒါရုံပင် အဖြစ်
များပေသည်။ ယေဘုယျစည်းကမ်းသို့ လိုက်၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

(အဘိဋ္ဌ၊ ၁၊ ၃၁၀-၃၁၁ - ကြည့်ပါ။)

ယခုတစ်ဖန် ဆက်လက်၍ သဒ္ဓါရုံလိုင်း = အသံလိုင်း စသည်တို့ကို
သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံ အကျဉ်းချုပ်ကို ဆက်လက် တင်ပြအပ်ပါသည်။

သဒ္ဓါရုံလိုင်း (အကောင်းအုပ်စု) နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပုံ

အသင်သူတော်ကောင်းသည် သဒ္ဓါရုံကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြ
ကုန်သော ကုသိုလ်ဇောများ ပါဝင်သည့် အကောင်းအုပ်စု နာမ်တရားတို့ကို
သိမ်းဆည်းရှုပွားလိုသော် -

- ၁။ လိုအပ်ပါက ရရှိပြီး သမာဓိကို အဆင့်ဆင့် ပြန်လည်ထူထောင်ပါ။
- ၂။ သောတအကြည်ဓာတ် = သောတဒွါရနှင့် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်
= မနောဒွါရယူသော ဒွါရနှစ်ခုကို ပူးတွဲသိမ်းဆည်းပါ။
- ၃။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ နှစ်ခြိုက်ရာ အသံသဒ္ဓါရုံ တစ်ခုကို လှမ်းအာရုံယူပါ။
- ၄။ ထိုအသံ = သဒ္ဓါရုံက သောတဒွါရ မနောဒွါရယူသော ဒွါရနှစ်ခု၌
ပြိုင်တူ ရိုက်ခတ်သောအခါ = ယင်း ဒွါရနှစ်ခုသို့ ရှေးရှုကျရောက်
လာသောအခါ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ သောတဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစိုဏ်း၊ သန္တိရ-
ဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော (၇)ကြိမ်၊ တဒါရုံ (၂)ကြိမ် - တူသော သောတ

ဒွါရဝီထိ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဇော (၇)ကြိမ်၊ တဒါရုံ (၂)ကြိမ် ဟူသော
မနောဒွါရဝီထိ - ဤသို့ စသော ဝီထိတို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာကြပေ
မည်။ ယင်း ဝီထိတို့တွင် ပါဝင်သော ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဝုဋ္ဌော၊ (မနော
ဒွါရာဝဇ္ဇန်း)တို့က ယင်းသဒ္ဓါရုံကို -

- ၁။ သဒ္ဓါရုံဟု = အသံဟု
- (မနောဒွါရဝီထိ၌ ရှိသော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက)
- ၂။ ရုပ်တရားဟု
- ၃။ အနိစ္စဟု
- ၄။ ဒုက္ခဟု
- ၅။ အနတ္တဟု
- ၆။ အသုဘဟု

ဤသို့ အသီးအသီး ရှုကြည့်ပါ။ ယောနိသော မနသိကာရ ဖြစ်၍
ကုသိုလ်ဇော စောမည် ဖြစ်ပေသည်။ တစ်ချက် တစ်ချက်၌ ဉာဏ်-ပီတိ ယှဉ်
မယှဉ်သို့ လိုက်၍ (၄)ကြိမ်စီပင် ရှုပါ။ အားလုံးပေါင်း (၂၄)ကြိမ်တည်း။

ဆဓိဗြုပါ။ ။ လိုအပ်ပါမှ သမာဓိကို ထူထောင်ရန် တင်ပြထား၏။
ထိုင်တိုင်းထိုင်တိုင်း သမာဓိကို စတင်ထူထောင်ရမည်။ စတုတ္ထဈာန်သို့ပေါက်
အောင် သမာဓိကို တစ်ကြိမ် ထူထောင်လိုက်ရုံမျှဖြင့် တစ်ထိုင်လုံး ရုပ်နာမ်
တို့ကို အဆက်မပြတ် သိမ်းဆည်းနိုင်နေပါက ထပ်မံ၍ သမာဓိကို ထူထောင်ဖို့
မလိုပါ။ ရုပ်နာမ်ကို သိမ်းဆည်းရာ၌ အခက်အခဲရှိနေလျှင်သာ သမာဓိကို
တစ်ဖန် ပြန်၍ ထူထောင်ဖို့ လိုပါသည်။ တစ်ထိုင် အတွင်းမှာပင် ရှုပါရုံလိုင်း
စသည့် (၆)လိုင်းလုံး အတွင်း၌ တည်ရှိသော နာမ်တရားတို့ကို အဆက်မပြတ်
သိမ်းဆည်းနိုင်ပါက ဆက်လက်၍သာ သိမ်းဆည်းပါ။ စပ်ကြားကာလတွင်
ထပ်မံ၍ သမာဓိကို ထူထောင်ဖို့ မလိုပါ။ အားထုတ်စ အာဒိကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်
အဖို့ကား ထိုင်စတွင် တစ်ကြိမ် သမာဓိကို ထူထောင်ရုံဖြင့် လုံလောက်လျှင်
ထပ်မံ၍ ထူထောင်ဖို့မလိုပါ။ လိုအပ်သောအခါမှသာ သမာဓိကိုထူထောင်ပါ။

၁၅၈ ❀ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်) - အတွဲ (၄)

ဂန္ဓာရုံလိုင်း နာမ်တရား စသည်တို့ကို သိမ်းဆည်းရာ၌လည်း နည်းတူပင် သဘောပေါက်ပါ။

ဂန္ဓာရုံလိုင်း (အကောင်းအုပ်စု) နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပုံ

အသင်သူတော်ကောင်းသည် အနံ့ = ဂန္ဓာရုံလိုင်း အကောင်းအုပ်စု နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားလိုသော် -

- ၁။ လိုအပ်ပါက သမာဓိကို အဆင့်ဆင့် ပြန်လည်ထူထောင်ပါ။
- ၂။ ယာနအကြည်ဓာတ် = ယာနဒွါရနှင့် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနောဒွါရဟူသော ဒွါရနှစ်ခုကို ပူးတွဲသိမ်းဆည်းပါ။
- ၃။ ရုပ်ကလာပ်အများစု၏ သို့မဟုတ် ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု၏ အနံ့ = ဂန္ဓာရုံ ကို လှမ်းအာရုံယူပါ။
- ၄။ ထိုဂန္ဓာရုံက ယာနဒွါရ မနောဒွါရဟူသော ဒွါရနှစ်ခု၌ ပြိုင်တူရိုက်-ခတ်သောအခါ = ယင်းဒွါရနှစ်ခုသို့ ရှေးရှုကျရောက်လာသောအခါ = ယင်းဒွါရနှစ်ခု၌ ပြိုင်တူ ထင်လာသောအခါ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ယာနဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစိုင်း၊ သန္တိရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော (၇) ကြိမ်၊ တဒါရုံ (၂) ကြိမ်၊ (ဘဝင်အကြိမ်များစွာ)၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဇော (၇) ကြိမ်၊ တဒါရုံ (၂) ကြိမ်၊ (ဘဝင်အကြိမ်များစွာ)ဟူသော ယာနဒွါရဝီထိ မနောဒွါရဝီထိ တို့သည် ဝီထိတစ်ခုနှင့် တစ်ခု အကြားဝယ် ဘဝင်များစွာ ခြားလျက် ဖြစ်ပေါ်လာကြပေမည်။ ယင်းဝီထိတို့တွင် ပါဝင်သော ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဝုဋ္ဌော၊ (မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း)တို့က ယင်းဂန္ဓာရုံကို -

၁။ ဂန္ဓာရုံဟု = အနံ့ဟု
(မနောဒွါရဝီထိတို့၌ ရှိသော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက)

၂။ ရုပ်တရားဟု

၃။ အနိစ္စဟု

၄။ ဒုက္ခဟု

၅။ အနတ္တဟု

၆။ အသုဘဟု

ဤသို့ အသီးအသီး ရှုကြည့်ပါ။ ယောနိသောမနသိကာရဖြစ်၍ ကုသိုလ်ဇော စောမည် ဖြစ်ပေသည်။ (၆)မျိုး ခွဲရှုပါ။ တစ်မျိုး တစ်မျိုး၌ ဉာဏ် ပီတိ ယှဉ် မယှဉ်သို့လိုက်၍ (၄)ချက်စီပင် ရှုပါ။ အားလုံးပေါင်းသော် (၂၄) ကြိမ်ပင်တည်း။

ရသာရုံလိုင်း (အကောင်းအုပ်စု) နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပုံ

ရသာရုံကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော ကုသိုလ်ဇော စော-
သည့် ဇိဝှိဒ္ဓါရဝီထိ မနောဒ္ဓါရဝီထိ နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားလိုသော်

၁။ လိုအပ်ပါက ရရှိပြီး သမာဓိကို အဆင့်ဆင့် ပြန်လည်ထူထောင်ပါ။

၂။ ဇိဝှိဒ္ဓါအကြည်ဓာတ် = ဇိဝှိဒ္ဓါရနှင့် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနော
ဒ္ဓါရဟူသော ဒ္ဓါရနှစ်ခုကို ပူးတွဲသိမ်းဆည်းပါ။

၃။ ရုပ်ကလာပ်အများစု၏ သို့မဟုတ် ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု၏ ရသာရုံကို
လှမ်းအာရုံယူပါ။

၄။ ထိုရသာရုံက ဇိဝှိဒ္ဓါရ မနောဒ္ဓါရဟူသော ဒ္ဓါရနှစ်ခု၌ ပြိုင်တူရိုက်ခတ်
သောအခါ = ယင်း ဒ္ဓါရနှစ်ခုသို့ ရှေးရှု ကျရောက်လာသောအခါ =
ယင်းဒ္ဓါရနှစ်ခု၌ ပြိုင်တူ ထင်လာသောအခါ ထိုရသာရုံကို အာရုံပြု၍
ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဇိဝှိဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိင်း၊ သန္တီရဏ၊ ဝုဠော၊ ဇော
(၇)ကြိမ်၊ တဒါရုံ (၂)ကြိမ်-ဟူသော ဇိဝှိဒ္ဓါရဝီထိ၊ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊
ဇော (၇) ကြိမ်၊ တဒါရုံ (၂)ကြိမ် - ဟူသော မနောဒ္ဓါရဝီထိတို့သည်
ဝီထိ တစ်ခုနှင့် တစ်ခု အကြားတွင် ဘဝင်များ ခြားလျက် ဇိဝှိဒ္ဓါရဝီထိ
တစ်ကြိမ်ဖြစ်က မနောဒ္ဓါရဝီထိပေါင်းများစွာ ဖြစ်ပေါ်လာကြပေမည်။
ယင်းဝီထိတို့တွင် ပါဝင်သော ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဝုဠော၊ (မနောဒ္ဓါရာ-
ဝဇ္ဇန်း)တို့ကို -

၁။ ရသာရုံဟု = အရသာဟု

(မနောဒွါရဝီရိယံ တည်ရှိသော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက)

၂။ ရုပ်တရားဟု

၃။ အနိစ္စဟု

၄။ ဒုက္ခဟု

၅။ အနတ္တဟု

၆။ အသုဘဟု

ဤသို့ အသီးအသီး ရှုကြည့်ပါ။ ယောနိသောမနသိကာရဖြစ်၍ ကုသိုလ်ဇော စောမညံ ဖြစ်ပေသည်။ (၆)ခါ ခွဲရှုပါ။ တစ်ခါ တစ်ခါ၌ ဉာဏ်ပီတိ ယှဉ်မယှဉ်သို့လိုက်၍ (၄)ချက်စီပင် ရှုပါ။ အားလုံးပေါင်းသော် (၂၄)ကြိမ် ပင်တည်း။

မောဠဗ္ဗာရုံလိင်္ဂ (အကောင်းအုပ်စု) နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပုံ

မောဠဗ္ဗာရုံကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော ကုသိုလ်ဇော စောသညံ ကာယဒွါရဝီရိယံ မနောဒွါရဝီရိယံ နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွား လိုသော် -

၁။ လိုအပ်ပါက ရရှိပြီး သမာဓိကို အဆင့်ဆင့် ပြန်လည်ထူထောင်ပါ။

၂။ ကာယအကြည်ဓာတ် = ကာယဒွါရနှင့် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ် = မနောဒွါရဟူသော ဒွါရနှစ်ခုကို ပြိုင်တူ ဉာဏ်၌ထင်အောင် ပူးတွဲသိမ်းဆည်းပါ။

၃။ ရုပ်ကလာပ်အများစု၏ သို့မဟုတ် ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု၏ မောဠဗ္ဗဓာတ်ကို လှမ်းအာရုံယူပါ။ ယင်း မောဠဗ္ဗဓာတ်သည် မိမိသိမ်းဆည်းထားသော ကာယအကြည်ဓာတ် = ကာယဒွါရနှင့် အနီးကပ်ဆုံး ပွတ်ချုပ် ထိခိုက်လျက်တည်နေသော ရုပ်ကလာပ်တို့၏ မောဠဗ္ဗဓာတ် ဖြစ်ပါစေ။

ယင်း ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်မှာလည်း (၃)မျိုး ရှိသဖြင့် ပထဝီဓာတ်ကိုဖြစ်စေ၊
တေဇောဓာတ်ကိုဖြစ်စေ၊ ဝါယောဓာတ်ကိုဖြစ်စေ တစ်ခုခုကို အာရုံ
ယူ၍ ရှုပါ။

၄။ ယင်းဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်က ကာယဒွါရ မနောဒွါရဟူသော ဒွါရနှစ်ခု၌ ပြိုင်
တူရိုက်ခတ်သောအခါ = ယင်းဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ယင်းဒွါရနှစ်ခုသို့ ရှေး-
ရှုကျရောက်လာသောအခါ = ယင်းဒွါရနှစ်ခု၌ ပြိုင်တူထင်လာသော
အခါ - ထိုဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို အာရုံပြု၍ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ကာယဝိညာဏ်၊
သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း၊ သန္တိရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော (၇)ကြိမ်၊ တဒါရုံ (၂)ကြိမ်၊ (ဘဝင်)
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဇော (၇)ကြိမ်၊ တဒါရုံ (၂)ကြိမ် - ဟူသော ကာယ
ဒွါရဝီထိ မနောဒွါရဝီထိ နာမ်တရားတို့သည် ဝီထိတစ်ခုနှင့် တစ်ခု
အကြားတွင် ဘဝင်များ ခြားလျက် ကာယဒွါရဝီထိ တစ်ကြိမ် ဖြစ်က
မနောဒွါရဝီထိပေါင်းများစွာ ဖြစ်ပေါ်လာကြပေမည်။ ယင်းဝီထိတို့-
တွင် ပါဝင်သော ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဝုဋ္ဌော၊ (မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း)တို့က -

၁။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟု = ပထဝီဓာတ်ဟု (တေဇောဓာတ်ဟု၊ ဝါယောဓာတ်ဟု)
(မနောဒွါရဝီထိ၌ တည်ရှိသော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက)

၂။ ရုပ်တရားဟု

၃။ အနိစ္စဟု

၄။ ဒုက္ခဟု

၅။ အနတ္တဟု

၆။ အသုဘဟု

ဤသို့ အသီးအသီး (၆)ကြိမ်တိုင်တိုင် ခွဲရှုပါ။ ပထဝီဓာတ်ကို အာရုံ
ယူ၍ (၆)ကြိမ်၊ တေဇောဓာတ်ကို အာရုံယူ၍ (၆)ကြိမ်၊ ဝါယောဓာတ်ကို
အာရုံယူ၍ (၆)ကြိမ် - ဤသို့ အသီးအသီး (၆)ကြိမ်စီ ခွဲရှုပါ။ တစ်ကြိမ်
တစ်ကြိမ်၌ ဉာဏ် ပီတိ ယှဉ်-မယှဉ်သို့လိုက်၍ (၄)ချက်စီပင် ရှုပါ။ (၃×၆×၄
= ၇၂)ကြိမ် ဖြစ်သည်။

ဦးနှောက်နှင့် အသိဉာဏ်

ဦးနှောက်၌ ပညိန္ဒြေအမည်ရသော ဉာဏ်သည် ရှိ-မရှိ ဖြစ်-မဖြစ်ကို ဤအပိုင်းတွင် အသင် ယောဂီ သူတော်ကောင်းသည် လက်တွေ့ စမ်းသပ် ရှုကြည့်နိုင်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓ၏အဘိဓမ္မာနည်းအရဦးနှောက်ဟူသည် ရုပ်ကလာပ် တို့၏ အပေါင်းအစုမျှသာ ဖြစ်သည်။ ဤအပိုင်းတွင် အသင်သူတော်ကောင်း သည်ဦးနှောက်၌တည်ရှိသော ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို စိုက်ရှုလိုက်ပါက မကြာမီ အချိန်ကာလအတွင်းမှာပင် ရုပ်ကလာပ်အမှုန်များကို လွယ်ကူစွာ တွေ့ရှိမည် ဖြစ်သည်။ အကြောင်းမူ - ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းကတည်းက ဦးနှောက်၌ တည် ရှိသော ရုပ်ကလာပ်အမျိုးအစား (၅)မျိုး၊ ရုပ်အမျိုးအစား (၄၄)မျိုးတို့ကို ကျေပွန်စွာ သိမ်းဆည်းထားပြီး ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ သို့အတွက် အသင် သူတော်ကောင်းသည် ဦးနှောက်၌ တည်ရှိသော ထို ရုပ် (၄၄)မျိုးတို့ကို တစ်ဖန် ပြန်၍ သိမ်းဆည်းပါ။ ထို (၄၄)မျိုးထဲမှ ကာယအကြည်ဓာတ်ကို ရွေးထုတ်၍ ထပ်မံ သိမ်းဆည်းပါ။ ထိုနောင် -

၁။ ယင်းကာယအကြည်ဓာတ် = ကာယဒွါရနှင့် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်
= မနောဒွါရကိုလည်းကောင်း၊

၂။ ယင်း ကာယအကြည်ဓာတ်နှင့် အနီးကပ်ဆုံးဖြစ်သည့် ရုပ်ကလာပ် အများစု၌ သို့မဟုတ် ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု၌ တည်ရှိသော ပထဝီဓာတ်၊ သို့မဟုတ် တေဇောဓာတ်၊ သို့မဟုတ် ဝါယောဓာတ်ဟူသော ဓာတ်တစ် ခုခုကိုလည်းကောင်း ပူးတွဲသိမ်းဆည်းပါ။

ထို ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်တစ်ခုခုက ဦးနှောက်၌ တည်ရှိသော ယင်းကာယ အကြည်ဓာတ်နှင့် ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ဟူသော ဒွါရနှစ်ခုကို ပြိုင်တူ ရှေးရှု ရိုက်ခတ်သောအခါ သို့မဟုတ် ယင်းဒွါရနှစ်ခု၌ ထင်လာသောအခါ ယင်း ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်တစ်ခုခုကို အာရုံယူ၍ ကာယဒွါရိက ဝီထိစိတ်နှင့် မနော ဒွါရိကဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်များသည် ဖြစ်ပေါ်လာကြမည် ဖြစ်သည်။ ယင်း

ဝီထိစိတ်တို့တွင် ပါဝင်သော ဝုဋ္ဌောနှင့် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းတို့က ယောနိသော မနသိကာရ ဖြစ်သော် (= ပထဝီဟု , တေဇောဟု , ဝါယောဟု , ရုပ်တရားဟု, အနိစ္စဟု - စသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သော်) မဟာကုသိုလ်ဇောဝီထိ စိတ်အစဉ် များသည် ဖြစ်ပေါ်လာကြမည် ဖြစ်ပေသည်။ ဇော စိတ္တက္ခဏတိုင်း၌ ဉာဏ်-ပီတိ နှစ်မျိုးလုံး ယှဉ်သော် (၃၄), ဉာဏ်သာယှဉ်၍ ပီတိမယှဉ်သော် (၃၃) နာမ် တရားတို့ ပါဝင်ကြ၏။ ယင်း (၃၄) သို့မဟုတ် (၃၃)မျိုးသော နာမ်တရားတို့ ကား ဘဝင်မနောအကြည်ဓာတ်ကို အစွဲပြု၍ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကိုသာ မှီတွယ် ၍ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်း နာမ်တရားစုတို့တွင် ပညိန္ဒြေအမည်ရသော ဉာဏ်သည် ပါဝင်လျက် ရှိ၏။ ဦးနှောက်၌ တည်ရှိသော ကာယအကြည်ဓာတ်ကို မှီ၍ ကာယဝိညာဏ်စိတ်နှင့် တကွ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် (၇)လုံး = နှစ်ရပ်ပေါင်းသော် နာမ်တရား (၈)လုံးတို့သာ ဖြစ်နိုင်စွမ်း ရှိကြ၏။ ယင်း နာမ်တရား (၈)လုံးတို့တွင်ကား ဉာဏ်မပါပေ။ ဤအဆိုကို မှန်မမှန် သိရှိရ အောင် အသင်သူတော်ကောင်းကိုယ်တိုင် ကြိမ်ဖန်များစွာ စမ်းသပ်သိမ်းဆည်း ရှုပွား ကြည့်ပါ။

မှတ်ချက် - ဤ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံလိုင်း၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဣဋ္ဌာရုံ ဖြစ်က ကာယဝိညာဏ်၌ သုခဝေဒနာ ယှဉ်၏။ အနိဋ္ဌာရုံဖြစ်က ကာယဝိညာဏ်၌ ဒုက္ခဝေဒနာ ယှဉ်၏။ သဘောပေါက်အောင် သိမ်းဆည်းရှုပွားပါ။ ဤ ကာယဝိညာဏ်၌သာမက (၆)လိုင်းလုံး အတွင်း၌ တည်ရှိသော ဝီထိ စိတ္တ-က္ခဏတိုင်း၌လည်း သောမနဿ ဥပေက္ခာ စသည့် ဝေဒနာများကို ကွဲကွဲ ပြားပြား သိအောင် သိမ်းဆည်း ရှုပွားပါ။

ဤတွင် - **ရူပါရုံလိုင်း သဒ္ဓါရုံလိုင်း ဂန္ဓာရုံလိုင်း ရသာရုံလိုင်း ဗော-ဋ္ဌဗ္ဗာရုံလိုင်း ဓမ္မာရုံလိုင်း** - ဟူသော (၆)လိုင်းလုံး အတွင်း၌ တည်ရှိသော ကုသိုလ်ဇော စောသည့် အကောင်းအုပ်စု နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပုံကို ရေးသားတင်ပြ ပြီးလေပြီ။ အသင်သူတော်ကောင်းသည် (၆)လိုင်းလုံး အ-တွင်း၌ တည်ရှိသော ကုသိုလ်ဇောနှင့် တကွသော ယင်း နာမ်တရားတို့ကို

ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင် ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိမ်းဆည်းနိုင်သောအခါ ရှုပါရုံလိုင်းမှ စ၍ ဓမ္မာရုံလိုင်းသို့တိုင်အောင် အစဉ်အတိုင်း သိမ်းဆည်းရှုပွားပါ။ ဓမ္မာရုံလိုင်း၌ ကုသိုလ်ဇော စောသည့် အကောင်းအုပ်စုများကို (၄)စု ခွဲခြားထားပါသည်။ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အနေဖြင့် မှတ်သား၍ လွယ်ကူစေရန် ဖြစ်သည်။ ယင်း (၄)အုပ်စုတို့မှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။

- က။ ရုပ်အစစ် (၁၀/၁၁)ကို အာရုံယူ၍ ရှုရသော နာမ်တရားအုပ်စု၊
- ခ။ ရုပ်အတူ (၁၀)မျိုးကို အာရုံယူ၍ ရှုရသော နာမ်တရားအုပ်စု၊
- ဂ။ ဝိရတိ အပ္ပမညာ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ မရဏာနုဿတိ နာမ်တရားအုပ်စု၊
- ဃ။ ဈာန်နာမ်တရားအုပ်စု -

ဤသို့ (၄)အုပ်စု ခွဲခြားထားပေသည်။ ဤမျှဖြင့် ကုသိုလ်ဇောများ စောကြသည့် အကောင်းအုပ်စု နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်း သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံကို အဆုံးသတ်လိုက်ပါသည်။ အကယ်၍ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ကသိုဏ်း (၁၀) ပါး၊ သမာပတ် (၈)ပါး စသည့် ထိုထိုကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို ရှုထားပြီးသူ ဖြစ်ပါက ထိုဈာန်သမာပတ် အတွင်း၌ တည်ရှိသော နာမ်တရားတို့ကိုလည်း ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်းရှုပွားပါ။ အထက် အရူပဈာန်တို့ကား ဥပေက္ခာ ဧကဂ္ဂတာ ဟူသော ဈာန်အင်္ဂါ နှစ်ပါးစီချည်းသာရှိသော ဈာန်များဖြစ်ကြ၏။ ဈာန်နာမ်တရားတို့မှာလည်း ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိတို့ မယှဉ်ကြသဖြင့် (၃၁)လုံးစီသာ အသီးအသီး ရှိကြပေသည်။

- ၁။ အာကာသာနဉ္စာယတန ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားလိုသော် မနောဒွါရကိုလည်းကောင်း အနန္တအာကာသပညတ် အာရုံကိုလည်းကောင်း ပူးတွဲသိမ်းဆည်း၍ ယင်းဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားပါ။

- ၂။ ဝိညာဏဉ္စာယတန ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားလိုသော် မနောဒွါရကိုလည်းကောင်း၊ အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ် အာရုံ

ကိုလည်းကောင်း ပူးတွဲသိမ်းဆည်း၍ ယင်းဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားပါ။

၃။ အာကိဉ္ဇညာယတန ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားလိုသော် မနောဒွါရကိုလည်းကောင်း၊ အာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်း သဘောတည်းဟူသော နတ္ထိဘောပညတ် အာရုံကိုလည်းကောင်း ပူးတွဲသိမ်းဆည်း၍ ယင်း ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားပါ။

၄။ နေဝသညာနာသညာယတန ဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားလိုသော် မနောဒွါရကိုလည်းကောင်း၊ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်အာရုံကိုလည်းကောင်း ပူးတွဲသိမ်းဆည်း၍ ယင်းဈာန်နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားပါ။

ယခုတစ်ဖန် အကုသိုလ်ဇောများ စောကြသည့် မကောင်းအုပ်စု နာမ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံကို ဆက်လက်၍ ရေးသားတင်ပြပေအံ့။

